

2022 IZVEŠTAJ O ODRŽIVOM RAZVOJU HEMOFARMA

Brinemo o zdravlju ljudi kao pouzdan partner

Izveštaj o održivom razvoju kompanije Hemofarm A.D. priprema se jedanaestu godinu zaredom prema svetskim smernicama Global Reporting Initiative (GRI). Ove godine izveštaj je pripremljen u skladu sa smernicama GRI, u „Core“ verziji, uz predstavljanje 105 indikatora.

Procenu usaglašenosti izveštaja za 2022. godinu sa navedenim smernicama, kao i tačnost navedenih informacija, verifikovala je nezavisna revizorska kuća Ernst & Young d.o.o. Beograd.

Izveštaj o održivom razvoju kompanija Hemofarm A.D. objavljuje godišnje i prethodni je izdat za 2021. godinu.

**AUTOR KONCEPTA I PRIREDIVAČ
OVOG I PRETHODNIH IZVEŠTAJA:**

dr Dušan Stojaković

*Senior menadžer globalnog
održivog razvoja*

KOAUTORI:

*Predstavnici svih referentnih sektora Hemofarma u okviru
matriks Tima za izveštavanje o održivom razvoju*

REALIZACIJU IZVEŠTAJA POMOGLA:

Jovana Dobrosavljević

Specijalista za digitalne komunikacije

DIZAJN:

Kreativa

Marketinška agencija

Sva pitanja, sugestije i dijalog na temu održivog razvoja moguće je poslati putem imjela

svakodobro@hemofarm.com

Beograd, 2023. godine

UVODNIK GENERALNOG DIREKTORA

Dragi čitaoče,

Sa velikim zadovoljstvom i dubokom odgovornošću, predstavljamo ti naš 11. izveštaj o održivom razvoju, koji oslikava ESG put Hemofarma u 2022. godini. Ovim izveštajem, ujedno, otvaramo i drugu deceniju izveštavanja o održivosti našeg poslovanja.

Transparentnost, posvećenost i kontinuirano učenje ključni su sastojci našeg uspeha, koji su utkani u sve što radimo, ali i u sve naše ESG napore ka boljem društvu i okruženju. Zato sa ponosom kažem da smo u oblasti održivog razvoja bili i ostali regionalni lider. Možda najvredniji aspekt ove veoma obavezujuće titule jeste upravo činjenica da smo čitav naš program održivog razvoja razvijali lokalno, tokom protekle decenije, i učili na sopstvenim izazovima, te na kraju svoja saznanja, znanja i veštine utkali u globalnu ESG strategiju STADA Grupe, u okviru koje posluje Hemofarm. Multinacionalne kompanije obično rade drugačije i svoje krovne strategije lokalizuju u zemljama u kojima posluju.

Finansijski rezultati su samo jedan aspekt našeg uspeha, koji dobija pravi smisao tek kada mu se doda vrednost koju donosimo društvu, doprinos zdravoj planeti i svi naši koraci ka obezbeđivanju održive budućnosti. Upravo to i jeste svrha ovog izveštaja – da ilustruje naše izazove, uspehe, ciljeve i odlučnost u usavršavanju naše prakse održivog razvoja. Osvrćući se na 2022. godinu, on prikazuje i naš doprinos ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih nacija, i to u veoma dinamičnog okruženju, koje definiše neprekidno traganje za balansom između globalnih neizvesnosti i lokalnih potreba.

Potrudili smo se da svo nasleđe iz prethodnih 62 godine rasta i razvoja kompanije, stavimo u svrhu brige za zdravlje ljudi, nudeći portfolio od oko 450 proizvoda, uz novi godišnji rekord proizvodnje od 308 miliona proizvedenih pakovanja gotovih proizvoda ili 7,06 milijardi ukupno proizvedenih jedinica. Već sada, hipotetički, to je bezmalo isto kao kada bi gotovo svaki stanovnik planete Zemlje upotrebo barem jednu jedinicu našeg proizvoda. Ovo poređenje delim sa tobom ne da bih se hvalio našim uspehom, već da ti pokažem koliko je veliki

i značajan uticaj kompanija poput Hemofarma, te upravo zato koliko je važno da sve ono što radimo bude održivo i usklađeno sa realnim potrebama društva i okruženja. Postoji još mnogo zanimljivih poređenja koja mi padaju na pamet kada se osvrnem na Hemofarm u 2022. ali hajde da magiju brojeva i to onih održivih ostavim za tvoje dalje proučavanje ovog izveštaja i Hemofarmovog održivog razvoja.

Osnovni izazov 21. veka, sa kojim naša generacija treba da se pozabavi, jeste održivi rast. Transformisanje ovog ogromnog izazova u prave šanse i prilike zahtevaće od nas da sarađujemo i usklađimo naše pojedinačne ciljeve sa globalnim održivim težnjama. U tome vidim veliku ulogu naših najmlađih koleginica i kolega, koji treba da nam pomognu da povežemo znanja i iskustvo sa novim pogledima na svet u kojem digitalna informacija, kao nova moneta, putuje brže nego ikad, i svet u kome je ESG jedna od osnovnih predispozicija *modus-a vivendi*. Dok se krećemo kroz kompleksnost globalnog scenarija, raduje me nepokolebljiva posvećenost Hemofarma održivosti, koja se prepoznaje u našim poslovnim politikama, procesima i ljudima. Verujem da će naš put ka održivosti obezbediti još veće poverenje i ojačati naš integritet ne samo među našim zainteresovanim stranama već i među zajednicama kojima služimo.

Kroz ovaj izveštaj, pozivamo te na naše putovanje ka održivosti, prikazujući naš trenutni napredak i postavljajući temelje za budućnost. U 2023. ponudićemo još konkretnije ESG iskustvo bazirano na konceptu izgradnje otpornosti kroz manifestovanje održivosti, ali da ne odajem baš sve...

Od srca se zahvaljujem svim članovima Hemofarmovog tima, partnerima, saradnicima i zainteresovanim stranama koji su nastavili da podržavaju i veruju u našu misiju i viziju. Hajde da zajedno napravimo veću razliku, stvarajući održivu budućnost za sve.

Srdačno,
Dr Ronald Seeliger,
generalni direktor Hemofarma

PORUKA STADA CEO-A

Merilo uspeha nisu samo finansijski rezultati, već i naša sposobnost da kontinuirano stvaramo pozitivan uticaj na društvo, zaposlene i okruženje. STADA hrabro korača u budućnost, a pristup održivom razvoju nam pomaže da još bolje razumemo našu globalnu ulogu pouzdanog zdravstvenog partnera u svetu koji se brzo razvija.

Peter Goldschmidt
CEO, STADA

KLJUČNA REČ: BALANS

Za mene je balans reč sa velikim „B“. Ne samo zato što je važno pronaći ga u sopstvenom životu i sve-mu što radimo, već zato što je on pogonsko gorivo održivog razvoja. Naša nastojanja da svet učinimo boljim mestom moraju biti u balansu jer džaba sav trud onih koji recikliraju, dok god postoje oni drugi koji netremice zagađuju. Puno je ovakvih paralela, ali samo jedna suština - da je održiva budućnost moguća tek kada svaki pojedinac da svoj doprinos.

Drugi balans o kome bih danas volela da razgovaramo je balans polova ili njihova ravnopravnost. Hemofarm je ponosan na svoj tim koji većinom čine žene, a na rukovodećim pozicijama u Hemofarmu one čine rekordnih 65%. Evropska regulativa stremi ka tome da ozakoni obavezu ravnopravne zastupljenosti žena u korporativnom upravljanju, te mi zato dozvolite da se izrazim jezikom mladih članova našeg tima: „challenge accepted“. Ujedno pozivam druge kompanije da slede naš primer – izazivam ih!

Balans o kome bih takođe mogla da pričam je multikulturalno i inkluzivno društvo unutar Hemofarma, koji značajno doprinosi cifri od 87 nacija koliko ih ukupno ima u STADA Grupi. Jedinstvenost i različitost smatramo našim najvećim bogatstvom i snagom, jer nam one omogućavaju da stalno učimo nešto novo jedni od drugih i tako postajemo bolja verzija sebe, a kao timovi otporniji na izazove.

Moj najdraži balans na koji ću danas skrenuti pažnju jeste jedan nevidljivi balans koji nam se polako uvlači u praksu, a da ga možda i nismo svesni. Ili ga možda ne shvatamo dovoljno razumno – balans generacija. I već u startu, uz svo dužno poštovanje prema mojoj generaciji, našem iskustvu i bogatstvu baze znanja, deset poena dajem generaciji „Z“. Zato što su hrabri, spremni da postave milion pitanja, drže do sebe na jedan pomalo i drzak način (koji je prihvatljiv dok god je u zoni kulturnog i poslovnog), zato što se rađaju spremni da kucaju sa obe ruke, razmišljaju vizuelno i vertikalno, a povrh svega – otvaraju nam prozor u jedan sasvim novi svet percepcije sadašnjosti i budućnosti. Smatram da je uloga mladih u ESG-u i održivom razvoju uopšte veoma velika i slojevita. Oni su pokretačka sila promena: mladi se često vide kao

glavni pokretači društvenih, ekonomskih i političkih promena. Oni su na čelu inovacija i mogu biti vođe u kreiranju i primeni održivih tehnologija. Oni su rođeni preduzetnici. Takođe, mladi često igraju ključnu ulogu u obrazovanju svoje zajednice o važnosti održivosti, stvarajući svest o problemima kao što su klimatske promene i zaštita životne sredine.

Mladima se mora dozvoliti da učestvuju aktivno u političkim procesima i donošenju odluka, naročito u pogledu održivosti. Oni su veoma pristupačni i često koriste nove tehnologije, što im omogućava da se upuste u inovativne pristupe rešavanju problema u vezi sa održivim razvojem.

Postoji još mnogo uloga i razloga zašto na mladima svet ostaje, ali jedno je sigurno – sve ove uloge podrazumevaju da je neophodno obezbediti prava, resurse i obrazovanje mladima da bi mogli da učestvuju i doprinose održivom razvoju. Vođeni idejom da sva naša znanja i veštine imaju smisla tek kada ih ponudimo mlađim koleginicama i kolegama, nastojeći da pomognemo jedni drugima da bolje razumemo svet u koji zajedno putujemo, neophodno je da pomenimo mantru od „na mladima svet ostaje“ i „sa mladima svet opstaje“. Upravo zato ponudićemo mladima da budu aktivni nosioci promena na putu naših ESG nastojanja da planetu učinimo boljim mestom. Upravo zato ću se uvek zalagati za balans znanja i iskustva i balans generacija u našem timu.

Sanda Savić,
senior direktorka, Korporativni poslovi
i komunikacije, Hemofarm

IZVEŠTAJ O
ODRŽIVOM
RAZVOJU
HEMOFARMA

• Uvodnik generalnog direktora	04
• Poruka STADA CEO-a	06
• Ključna reč: Balans	08

ODELJAK 1:

• Održivi razvoj u Hemofarmu i profil kompanije	14
• Dijalog sa zainteresovanim stranama i procena materijalnosti	22
• Hemofarmove ESG performanse	31

ODELJAK 2:

HEMOFARMOV DOPRINOS CILJEVIMA ODRŽIVOG RAZVOJA

Cilj 3 - DOBRO ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE:

Briga o zdravlju ljudi	36
• Uvod sa osvrtom na Hemofarmove materijalne teme	
• ESG inicijative u Hemofarmu	

Cilj 8 - DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST:

Briga o zaposlenima	46
• Uvod sa osvrtom na Hemofarmove materijalne teme	
• ESG inicijative u Hemofarmu	

Cilj 9 – INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA:

Briga o društvu	60
• Uvod sa osvrtom na Hemofarmove materijalne teme	
• ESG inicijative u Hemofarmu	

Cilj 12 – ODGOVORNA PROIZVODNJA I POTROŠNJA:

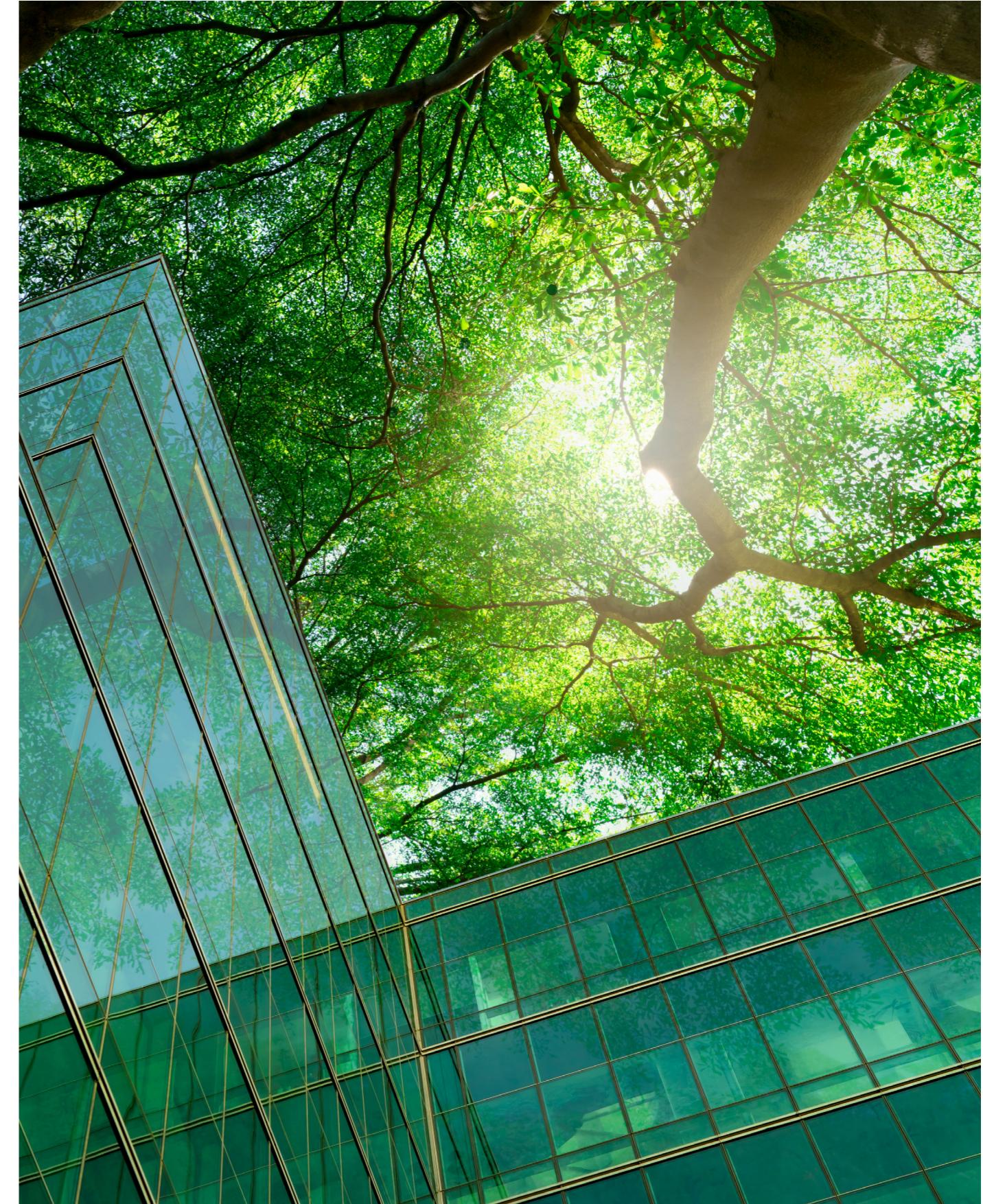
Briga o boljoj budućnosti	72
• Uvod sa osvrtom na Hemofarmove materijalne teme	
• ESG inicijative u Hemofarmu	

Cilj 17 – PARTNERSTVO ZA CILJEVE:

Hemofarm kao pouzdan partner	84
• Uvod sa osvrtom na Hemofarmove materijalne teme	
• ESG inicijative u Hemofarmu	

ODELJAK 3:

• Okvir izveštavanja	96
• GRI indeks	100
• Izveštaj nezavisnog revizora	142

ODRŽIVI RAZVOJ u Hemofarmu

O1
ODELJAK

O Hemofarmu

PROFIL KOMPANIJE U 2022. GODINI

Hemofarm^{1,2,3} je vodeća farmaceutska kompanija u regionu čija je osnovna delatnost proizvodnja kvalitetnih generičkih lekova i zdravstvenih proizvoda, a kroz poslovanje STADA grupe, i farmaceutskih specijaliteta.⁴

Prema kompaniji IQVIA, Hemofarm je lider na domaćem farmaceutskom tržištu u konkurenčiji od 26 domaćih proizvođača i 34 distributera, sa učešćem od 24,6 odsto naturalno, tj. 11,2 odsto vrednosno. U finansijskoj 2022. godini, Hemofarm je generisao prodaju od oko 400 miliona evra (što predstavlja rast od 20,81 odsto u odnosu na 2021. god). Ostvarena EBITDA u 2022. iznosi skoro 60 miliona evra (što predstavlja rast od 7,94 odsto u odnosu na 2021. godinu).⁵

Prateći svoju misiju brige o zdravlju ljudi kao pouzdan partner, podržanu sa četiri osnovne vrednosti - Integrity (Integritet), Agility (Agilnost), Entrepreneurship (Preduzetništvo) i One STADA (Jedinstvena STADA) - Hemofarm nastoji da kontinuirano razvija i optimizuje svoj portfolio koji danas čini čak 465 pojedinačnih pakovanja skladišnih jedinica (proizvoda u različitim formama i dozama) i pokriva skoro sve terapeutiske oblasti (po ATC klasifikaciji). Zahvaljujući snažnoj podršci matične STADA grupe, kompanija iz godine u godinu beleži rast, nastojeći da dalje proširi svoje poslovanje i dodatno poboljša profitabilnost internacionalizacijom uspešnih proizvoda.

Hemofarmov portfolio zasniva se na dva glavna poslovna segmenta:

Zdravstveni proizvodi široke potrošnje obuhvataju lekove koji se izdaju bez recepta sa regulatornim statusom leka ili medicinskog sredstva u slobodnoj prodaji (OTC), medicinsku kozmetiku i kozmetičke proizvode, vitamine, minerale i suplemente. Pored svog osnovnog svojstva – prevencije i olakšavanje pojedinih tegoba – zdravstveni proizvodi široke potrošnje plasiraju se na tržište i sa ciljem podizanja svesti i poverenja u određeni brend kompanije, ali i kao podrška zdravstvenim radnicima kroz značajnu dopunu osnovnih preparata za lečenje različitih terapeutskih oblasti. I dok kompanija u svom portfoliju ima veliki broj snažnih brendova sa vodećim pozicijama na njihovim relevantnim tržištima, CHC portfolio je dodatno diversifikovan uključivanjem deset najboljih zdravstvenih proizvoda široke potrošnje, koji su u 2022. godini zauzimali lidersku poziciju na farmaceutskom tržištu Srbije (sa udelom 10,7 odsto vrednosno).

Deset najprodavanijih Hemofarmovih CHC brendova (i njihove relevantne terapeutске oblasti) u 2022. bili su: Probiotic (gastrointestinalni trakt), Buscopan (gastrointestinalni trakt), Hepathrombin (cirkulatorni sistem), Snup (kašalj i prehlada), Febricer (kašalj i prehlada), Pressing (alergije), Magnetrans (vitamini i minerali), Dulcolax (gastrointestinalni trakt), Mycoseb (dermatologija), Panlax (gastrointestinalni trakt).

Generički proizvodi (Rx) obuhvataju lekove koji se prodaju pod međunarodnim nezaštićenim nazivom (INN generika)⁶, nudeći povoljniju alternativu znatno skupljim farmaceutskim originatorskim proizvodima, čime se automatski uvećava potencijal dostupnosti farmaceutskih proizvoda. Za kupovinu većine preparata iz generičkog segmenta potreban je recept i mogu se naći samo u apotekama i bolnicama. Rx tržište generalno karakterišu regulisane cene, a konkurentnost se ogleda u pouzdanosti snabdevanja i optimizacije troškova. Isteček patentata originatorskih lekova ostavlja prostor za lansiranje generičkih proizvoda u Rx segmentu⁷, omogućavajući kompaniji da iskoristi svoje kanale distribucije i znanje o lokalnom tržištu za lansiranje novih generičkih proizvoda. Portfolio generičkih proizvoda je diversifikovan, a deset najuspešnijih proizvoda čini približno 43 odsto prodaje u Rx segmentu u 2022. godini.

Deset najprodavanijih Hemofarmovih INN proizvoda (i njihove relevantne terapeutске oblasti) u ovom segmentu u 2022. bili su: ocrelizumab (antineoplastični i imunomodulatorni agensi), bromazepam (nervni sistem), lorazepam (nervni sistem), metformin (probavni trakt i metabolizam), amoxicillin (antiinfektiivi), clavulanic acid (anti-infektiivi), azithromycin (antiinfektiivi), bisoprolol (kardiovaskularni sistem), sodium chloride (krv i krvotvorni organi), diclofenac (muskulo-skeletni sistem), methylprednisolone (endokrinologija).

Pored zdravstvenih proizvoda široke potrošnje, kao i generičkih lekova, koji su stub poslovanja Hemofarma, kroz proizvodni portfolio STADA grupe, kompanija posluje i u segmentu farmaceutskih specijaliteta.⁸

⁰¹ Hemofarm je osnovan 1. juna 1960. godine u Vršcu, a od 2006. deo je nemačke STADA grupe, koju su 2017. godine preuzeli investicioni fondovi Bain Capital i Cinven, u cilju daljeg rasta na globalnom tržištu.

⁰² Sedište kompanije nalazi se na adresi Beogradski put bb, 26300, Vršac, dok je poslovni centar smešten na lokaciji Prote Mateje 70, 11000 Beograd.

⁰³ Lista subjekata uključenih u Hemofarmovo izveštavanje o održivom razvoju je fokusirana na poslovne operacije kompanije u Srbiji, uz moguće pojedine dopune koje se tiču poslovanja Hemofarm Grupe (uključujući i BiH, Crnu Goru, Makedoniju i Rumuniju – ograničeno na Laboratoriju u Temišvaru), a što je vidno istaknuto i obeleženo, radi što jasnijeg razumevanja iznetih podataka od strane čitalaca izveštaja.

⁰⁴ Hemofarm je aktivan u farmaceutskom i zdravstvenom sektoru.

⁰⁵ Tačan iznos prodaje Hemofarma u 2022. bio je: 398.987.772,44 evra, dok je ostvarena EBITDA u iznosila 59.951.055,55 evra.

⁰⁶ Generički farmaceutski proizvodi takođe omogućavaju pristup cenovno dostupnjim medicinskim mogućnostima time smanjujući pritisak na zdravstveni sistem.

⁰⁷ U skladu sa referentnim zakonima koji uređuju globalno i lokalno farmaceutsko tržište i branšu.

⁰⁸ Budući da je Hemofarm deo STADA grupe, pored pomenuta dva segmenta (CHC/OTC i Rx), portfolio pokriva i farmaceutske specijalitete koji obuhvataju sledeće tri podklase proizvoda: a) brendirane generičke proizvode, odnosno generičke proizvode koji se izdaju na recept koji se, suprotno INN generici, prodaju pod brendom/fiktivnim imenom (fantasy name), b) generičke specijalitete u skladu sa definicijom iz IQVIA, odnosno lekove koji se izdaju na recept za hronične, složene ili retke bolesti, i c) biosimilare, odnosno biološke lekove koji su gotovo identična kopija originalnog proizvoda druge kompanije. Za razliku od generičkih lekova ubičajenijeg tipa sa malim molekulima, biološki lekovi sadrže aktivne supstance iz biološkog izvora, kao što su insulin, hormoni rasta ili monoklonska antitela („mabs“) – i često se proizvode najsvremenijom tehnologijom. Uprkos toj heterogenosti, biosimilari moraju da održavaju dosledan kvalitet i kliničke performanse tokom svog životnog ciklusa. Grupa kontinuirano proširuje svoj postojeći assortiman proizvoda u segmentu farmaceutskih specijaliteta, a prvih deset farmaceutskih specijaliteta činilo je približno 60% prodaje u ovom segmentu tokom 2022. godine.

2022. godina u brojkama

Kontinuirani razvoj:

VIŠE OD
62
GODINE

rasta i razvoja proverenog farmaceutskog brenda;⁹

VAŽAN PROIZVODNI ČINILAC STADA GRUPE, PRISUTAN U 34 DRŽAVE NA ČETIRI KONTINENTA, OBHVATAJUĆI TRŽIŠTA JUGOISTOČNE EVROPE, EVROPSKE UNIJE, BLISKOG ISTOKA, SEVERNE AFRIKE I IZND.

Portfolio:

- Generički proizvodi (lekovi na recept ili Rx), zdravstveni proizvodi široke potrošnje (farmaceutski proizvodi koji se izdaju bez recepta ili CHC), čine bogat portfolio kompanije. Struktura prodaje je sledeća: Rx 70% (+10% u poređenju sa 2021.), CHC 30% (+8,2% u poređenju sa 2021.)
- Diversifikovan portfolio uključuje 448 pojedinačnih pakovanja i skladišnih jedinica (SKUs) koje pokrivaju mnoge terapeutske oblasti sa velikim brojem lidera u svojim kategorijama.
- STADA proizvodi, u okviru kojih Hemofarmov portfolio predstavlja značajandeo, pokrivaju 22% lekova koji su navedeni na listi esencijalnih lekova Svetske zdravstvene organizacije (SZO) ili 122 od 544 listiranih lekova.¹⁰

Ljudi:

Sa svojim veštinama, znanjem i posvećenošću, zaposleni u Hemofarmu čine osnov uspeha kompanije.

OKO
4.086
ZAPOSLENIH

(3.600 u 2021.), čini Hemofarm grupu od čega je 3.185 (2.931 u 2021.) zaposleno u Hemofarm a.d.

RAVNOTEŽA POLOVA:

65%

↑ udeo
ŽENA
na rukovodećim pozicijama.

Proizvodnja:

7,06 milijardi

UKUPNO PROIZVEDENIH
JEDINICA (↑+6,8%, 6,6 milijardi
u 2021. godini)

308 miliona

PAKOVANJA GOTOVIH PROIZVODA
(↑+7,32%, 287 miliona u 2021. god.)

DVCIFRENI RAST PRODAJE I PROFITA:

Snažna kombinovana performansa segmenata zdravstvenih proizvoda široke potrošnje i generičkih proizvoda rezultira prijavljivanjem rasta korigovane prodaje od ukupno **20,81 odsto** u 2022., što je značajno iznad proseka tržišta. Komercijalna agilnost i stroga disciplina troškova doprineli su povećanju korigovane EBITDA-e od **7,94 odsto**.

Investicije (mil EUR) / Ukupno 30,3 (39,7 u 2021.):

83,4%
ULAGANJA

u nekretnine, postrojenja i opremu
(25,5 miliona evra)

16,6%
ULAGANJA

u nematerijalnu imovinu
(5 miliona evra).

⁹ Detaljna istorija kompanije i njenih proizvodnih lokacija i poslovnih centara dostupna je na Hemofarm - O nama - Predstavninstva

¹⁰ Uključujući najmanje razvijene zemlje (LDCs), zemlje sa niskim prihodima (LICs), zemlje sa niskim-srednjim prihodima (LMICs) i zemlje sa višim srednjim prihodima.

Ronald Seeliger

Generalni direktor

Dejan Ivanović

Senior direktor operacija
SEERU klastera

Nikola Turkan

Senior direktor finansijskih
operacija

Saša Urošević

Senior direktor Hemofarm
Banja Luka

Irina Skityaeva

Senior direktorka
ljudskih resursa

Veljko Pešić

Senior direktor
marketinga i prodaje

Jelena Rankov

Senior direktorka globalne
kontrole kvaliteta

Milan Smoljanović

Senior direktor korporativne
bezbednosti

Sandra Savić

Senior direktorka
korporativnih poslova
i komunikacija

Sanja Manasijevski

Senior direktorka pravnih
poslova i komercijalnih
projekata

Sanja Ristić

Senior direktorka
interne revizije

Tamara Tomić

Senior direktorka
kvaliteta klastera SEE

Hemofarm a.d. je akcionarsko društvo koje posluje u okviru nemačke STADA grupe, a najviša upravljačka tela u kompaniji su generalni direktori – dr Ronald Seeliger i SMT – Senior Management Team, koji obavljaju ulogu Upravnog odbora, a čine ga senior direktori i menadžeri vodećih korporativnih funkcija (broj ukupno 6 članova u užem i 11 članova u širem sastavu, zajedno sa generalnim direktorom).

Dr Seeliger rukovodi radom SMT-a u kreiranju, implementaciji i usaglašavanju poslovne strategije sa poslovnim aktivnostima maticne

centrale u Nemačkoj. SMT se kroz dinamičan matrični organizacioni model, maksimalno otvoren ka STADA grupi, pored ostalog, zalaže i za poštovanje principa i vrednosti održivog razvoja i njihovu primenu u svim aspektima poslovanja, što potvrđuju i korporativni Principi upravljanja i Principi održivog razvoja Hemofarma, koji obuhvataju: 1) Ljudska prava i bezbednost, 2) Dostojanstven rad i častan posao, 3) Antikorupciju i usaglašenost, 4) Odgovorno poslovanje, kvalitet i održivu proizvodnju, 5) Etički marketing i komunikacije i 6) Efikasnost, integritet i životnu sredinu.¹¹

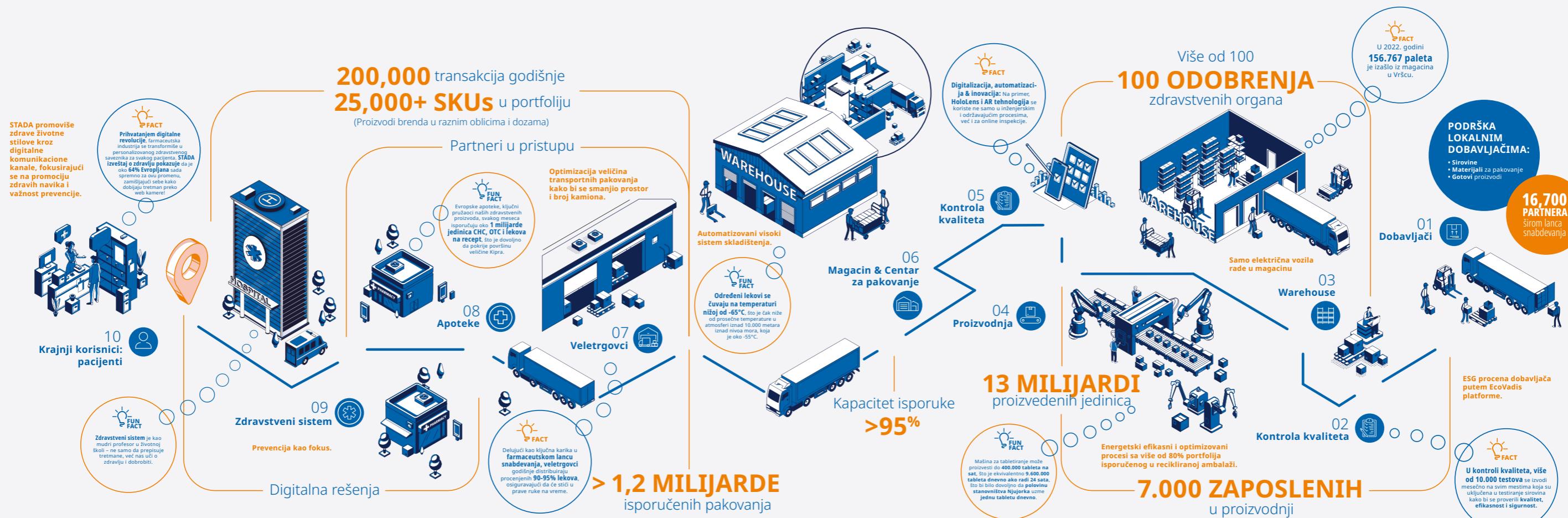
¹¹ Dostupni svim zainteresovanim stranama na korporativnom sajtu.

STADINE PROIZVODNE LOKACIJE ŠIROM SVETA

20 FABRIKA
U 11 ZEMALJA
TEHNIČKE OPERACIJE KOMPANIJE STADA

STADINA PROIZVODNJA I LANAC SNABDEVANJA^{12 13}

¹² Tipovi dobavljača i partnera uključuju - indirektne, uključujući usluge i direktnе uklj. organizacije ugovorne proizvodnje, aktivne farmaceutske sastojke, pomoćne supstance, ambalažu, dok broj Stadinih dobavljača i partnera širom sveta iznosi ukupno 16.700. U 2022. godini, nije bilo nikakvih značajnih promena u Hemofarmovom lancu snabdevanja u poređenju sa 2021., uključujući otvaranja, zatvaranja i proširenja pogona, kao ni opštih promena u strukturi lanca snabdevanja.

¹³ Podaci predstavljeni na vizuelu potiču sa mobilne izložbe STADA EXPO, koja prikazuje profil kompanije sa ESG performansom, koja će biti lansirana u 2023.

DIJALOG SA ZAINTERESOVANIM STRANAMA I PROCENA MATERIJALNOSTI

U poređenju sa prethodnim ciklusom izveštavanja o održivom razvoju, potrebno je napomenuti nekoliko važnih faktora koji se odražavaju na sagledavanje celokupnog ESG ekosistema u kome Hemofarm posluje. Pre svega, program izveštavanja o održivom razvoju Hemofarma poslužio je kao osnova za uspostavljanje globalnog ESG programa na nivou STADA Grupe, u okviru koje Hemofarm posluje. Sa tim u vezi, kreiran je i globalni koncept izveštaja, po kome su prezentovani podaci i u ovom konkretnom izveštaju o održivom razvoju, a koji se sastoji iz tri celine:

1. Zajedničkog prikaza ESG uticaja čitave Grupacije,
2. Posvećenosti ostvarivanju SDG ciljeva i
3. Prikaza GRI indikatora.

Ovakav pristup daje dobru poveznicu globalnog programa održivosti STADA Grupe, ali i snažne lokalizacije ESG programa, kako bi se na najbolji način unapredio uticaj na društvo i okruženje, a u službi borbe za zdravlje ljudi. Sa tim u vezi, realizovan je i zajednički dijalog sa zainteresovanim stranama, koji je u kontekstu Hemofarma deveti po redu, a drugi za STADA Grupu. Na taj način su maksimizovane šanse za pozitivan uticaj i sveobuhvatno sagledavanje pozicioniranja STADA-e i Hemofarma na globalnom nivou kada je u pitanju pružanje usluga i proizvoda namenjenih prevenciji i lečenju zdravstvenih tegoba i simptoma. Prethodni ciklus dijaloga sa zainteresovanim stranama Hemofarm je realizovao u okviru trogodišnjeg koncepta izveštavanja o održivom razvoju pre, tokom i nakon pandemije koronavirusa (2019-2020-2021). Takav koncept je omogućio sprovođenje posebne studije slučaja ESG uticaja pod dejstvom globalnog

zdravstvenog eksternog faktora uticaja, čiji su rezultati i eksplisirani u Izveštaju o održivom razvoju kompanije za 2021. godinu.

Sama promena pristupa izveštavanju, uz bližu povezanost globalnog sa lokalnim nivoom, uticala je u izvesnoj meri

i na odabir ključnih potencijalnih tema za procenu materijalnog uticaja, što je rezultiralo u izvesnim varijacijama u odnosu na prethodni ciklus stejkholder dijaloga na nivou Hemofarma. Takođe, ovo je prva ciklus koji je realizovan sa aspekta procene duple materijalnosti (double materiality).

SDG 3: Obezbeđivanje zdravog životnog stila i podrška blagostanju za sve generacije.

Šta ovo znači za Hemofarm:

Za Hemofarm lična održivost znači dobro zdravlje i blagostanje (SDG 3). Ovo se ogleda u samoj svrsi kompanije i podržano je portfolijom proizvoda i relevantnim savetima o zdravstvenoj prevenciji.

Potencijalne materijalne teme:

- Razvoj portfolija
- Dostupnost lekova
- Transparentnost i etički marketing

SDG 8: Promocija stabilnog, okluzivnog i održivog ekonomskog rasta, pune zaposlenosti i dostojaštvvenog rada za sve.

Šta ovo znači za Hemofarm:

Kompanija nastoji da ponudi fer okruženje i uslove rada, bazirane na podršci svojim zaposlenima. To omogućava ostvarivanje održivog ekonomskog rasta (SDG 8).

Potencijalne materijalne teme:

- Fer uslovi rada
- Angažovanje i zadržavanje zaposlenih
- Razvoj zaposlenih
- Raznolikost, inkluzija i rodna ravnopravnost
- Zdravje i bezbednost na radu

HEMOFARMOVA POSVEĆENOST BRIZI O DRUŠTVU, OKRUŽENJU I SAVESNOM KORPORATIVNOM UPRAVLJANJU (ESG), KROZ PODRŠKU OSTVARIVANJU CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA (SDGS)

Kako bi se na adekvatan način pristupilo proceni materijalnosti tema od značaja za Hemofarm, potrebno je sa-

gledati na koje sve načine kompanija, zajedno sa svojim dobavljačima, te kao član Globalnog dogovora UN (UN GC),¹⁴ nastoji da doprinosi ostvarivanju ciljeva održivog razvoja UN. Time se konkretna nastojanja Hemofarma da učini društvo i okruženje boljim mesto sagledavaju i iz ugla globalne agende UN GC, sa širim implikacijom tih uticaja.¹⁵ U skladu sa trenutnim nivoom održivog razvoja kompanije, te grupacije u okviru koje posluje, kao i strateškim prioritetima, kompanija stavlja u fokus sledeće ciljeve održivog razvoja:

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

SDG 9: Izgradnja otporne infrastrukture uz promociju inkluzivne i održive industrijalizacije i negovanje inovacija.

Šta ovo znači za Hemofarm:

Za bolje zdravlje, Hemofarm konstantno unapređuje svoj proizvodni portfolio i proizvodnu infrastrukturu (SDG 9) zajedno sa svojim zaposlenima, zainteresovanim stranama i zajednicama.

Potencijalne materijalne teme:

- Kvalitet i bezbednost proizvoda
- Razvoj portfolija
- Dostupnost lekova
- Odgovorna nabavka

SDG 12: Obezbeđivanje održivih modela potrošnje i proizvodnje.

Šta ovo znači za Hemofarm:

Ostvarenjem pozitivnih ESG uticaja, kompanija postavlja sopstvene ciljeve i obezbeđuje usklađenost sa regulatornim zahtevima, nastojeći da bude više održiva u svojim operacijama (SDG 12).

Potencijalne materijalne teme:

- Potrošnja resursa i otpad
- Dekarbonizacija i klimatske promene
- Održivi proizvodi

SDG 17: Osnaživanje sredstava implementacije i revitalizacija globalnog partnerstva za održivi razvoj.

Šta ovo znači za Hemofarm:

Kompanija vodi aktivni dijalog sa svojim zainteresovanim stranama i inicira nova partnerstva da bi ispunila ciljeve održivog rasta koje adresira Hemofarmovo poslovanje (SDG 17).

Potencijalne materijalne teme:

- Upravljanje i etičko poslovanje
- Korporativna kultura i vrednosti
- Poštovanje ljudskih prava
- Privatnost i bezbednost podataka
- Društvena odgovornost (CSR) i podrška javnom zdravstvu

¹⁴ Od 2017. godine.

¹⁵ Da bi istakao svoju posvećenost unapređenju sveopštег ESG uticaja, Hemofarm je tokom 2022. godine doprineo kreiranju nove globalne politike održivog razvoja na nivou STADA Grupe

PROCENA MATERIJALNOSTI

Hemofarm se u svojim strategijama fokusira na ESG oblasti gde može da neguje merljiv i pozitivan uticaj na zajednicu u kojoj posluje, omogućavajući jasno merenje napretka na putu ostvarivanja vizije kompanije. Poštujući zainteresovane strane, Hemofarm na godišnjem nivou sakuplja povratne informacije od njih o svojim ESG uticajima na proizvodnju i prodaju (dvostruka materijalnost). Da bi se definisale materijalne teme za izveštavanje o održivosti, menadžer globalnog održivog razvoja predlaže SMT-u i GM-u potencijalne teme od materijalnog značaja sa relevantnim uticajima, koje se usaglašavaju sa STADA SEC-om (STADA Executive Committee). Takođe, na isti način se definišu i grupe zainteresovanih strana koje treba adresirati u sklopu godišnjeg ciklusa dijaloga sa zainteresovanim stranama, te vrši izbor metodologija za realizaciju stekholder dijaloga.

Hemofarmove zainteresovane strane koje su adresirane u stekholder dijalogu za 2022. (označeno zeleno)

¹⁶ Aktuelni ciklus dijaloga sa zainteresovanim stranama ima stopu odziva od 85% usled kompleksnosti dvostrukе materijalnosti.

Dijalog sa zainteresovanim stranama uključivao je i interne i eksterne zainteresovane strane (ukupno oko 200 zainteresovanih strana),¹⁶ koji su analizirali potencijalno materijalne teme:

- **SEC/SMT članovi** – 11 zainteresovanih strana
- **Članovi radne grupe za izveštavanje o održivosti** – 35 zainteresovanih strana
- **Članovi Globalnih internih komunikacija** – 10 zainteresovanih strana
- **SGLT (Stadin Globalni liderски tim) članovi** – 115 zainteresovanih strana
- **Uticajni vodeći stručnjaci (farmaceuti i predstavnici apoteka)** – 15 zainteresovanih strana
- **Članovi Globalnog dogovora UN-a** – 14 zainteresovanih strana

Metodologija koja je korišćena za stekholder dijalog za 2022. sastojala se od:

- **Vođenih radionica** – 5 radionica na engleskom i srpskom jeziku sa više od 100 učesnika;
- **Onlajn anketa (na engleskom i srpskom jeziku)** koristeći SLIDO onlajn alat;
- **Onlajn anketa (na engleskom, nemačkom i srpskom jeziku)** uz upotrebu prilagođene ankete koja je kompatibilna sa SLIDO verzijom.

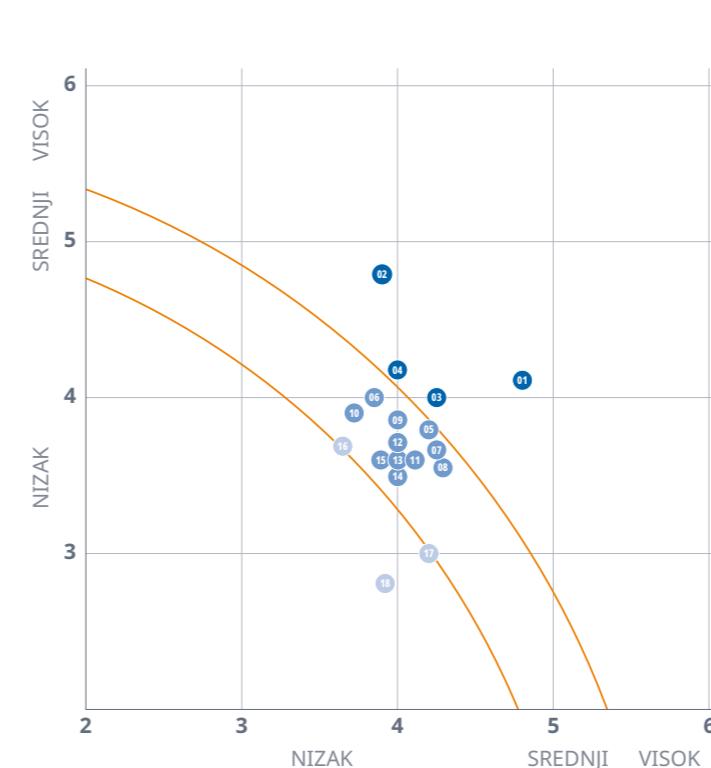
MATRICA MATERIJALNOSTI I MATERIJALNE TEME

Dijaloga sa zainteresovanim stranama, koji je poslužio kao osnova za kreiranje ovog izveštaja, uključivao je procenu 18 tema (20 u 2021.) navedenih u daljem tekstu,¹⁷ uzimajući u obzir dvostruku materijalnost ili njihov uticaj na kompanijsko poslovanje i Hemofarmov otisak na društvo i životnu sredinu.

Potencijalno materijalne teme optimizovane su da bi najbolje odgovarale aktuelnim i potencijalnim ESG uticajima poslovnih operacija. Procena uticaja na proizvodnju i prodaju rezultirala je

promenom perspektiva nekih od tema u skladu sa pristupom dvostrukе materijalnosti kao referentnog koncepta. Ovakav sveobuhvatan pristup sa ažuriranim i pojednostavljenim temama, zajedno sa procenom dvostrukе materijalnosti, omogućio je dalji razvoj Hemofarmovih ESG potencijala i performansi. Nakon realizovanog dijaloga sa zainteresovanim stranama i prikupljanja povratnih informacija, utvrđeno je da su sve predložene teme materijalne. Konačno rangiranje tema obavljeno je nakon razmatranja njihovih višedimenzijskih ESG uticaja sa

granicama izveštavanja definisanim u okviru obelodanjivanja menadžmenta u ovom izveštaju. Hemofarmov pristup održivosti, sa namerom da se više fokusira na 'S' (društvenu odgovornost) i 'G' (upravljanje) aspekte, potvrđen je kao razuman rezultatom procene dvostrukе materijalnosti i finalnim rangiranjem materijalnih tema. Kvalitet i bezbednost proizvoda su rangirani kao teme sa najvećim uticajem, dok su se teme u vezi sa društvenom odgovornošću i upravljanjem popale na listi prioriteta,¹⁸ dok su teme životne sredine ostale sa nižim prioritetom.¹⁹

¹⁷ Ovih 18 tema, predstavljaju samo ažuriranje tema koje su bolje uskladene sa daljim razvojem Stadinog i Hemofarmovog poslovanja, ESG napora i internih/eksternih očekivanja. Ova ažuriranja se vrše na takav način da omoguće lakše razumevanje Stadinei Hemofarmove materijalnosti, uz punu uporedivost sa prethodnim procenama materijalnosti.

¹⁸ Teme kao što su Fer uslovi rada i Poštovanje ljudskih prava su visoko rangirane/prioritetne u poređenju sa prethodnim dijalogom sa zainteresovanim stranama zbog povećanog razvoja svesti ključnih aktera o važnosti ovih tema, ali i potencijalnu pozitivnu uticaj Hemofarma na njih.

¹⁹ Niži prioritet ovih tema o životnoj sredini ne ilustruje smanjenje njihovog značaja ili važnosti, već niži nivo potencijalnih uticaja na Hemofarm i od Hemofarma u poređenju sa procenom materijalnosti u Izveštaju o održivom razvoju za 2021. koji nije zasnovan na proceni dvostrukе materijalnosti.

UPRAVLJANJE MATERIJALNIM TEMAMA

Procena spoljašnjih ESG uticaja na kompaniju, kao i internih ESG uticaja kompanije na društvo i životnu sredinu doprinosi oblikovanju Hemofarmovih napora za unapređenje održivosti i daljeg ESG razvoja. Potencijalni pozitivni i negativni uticaji u oba navedena pravca razmatrani su u procesu dijaloga sa zainteresovanim stranama, u vezi sa relevantnim potencijalnim temama materijalnosti. Definisana su tri nivoa uticaja – nizak, srednji i visok. Nizak uticaj, bez obzira da li je pozitivan ili negativan, nema značajan uticaj na poslovanje kompanije, kao ni na otisak poslovanja na društvo i životnu sredinu, dok srednji nivo podrazumeva uticaj

čije posledice dovode do potrebe za umerenim preventivnim i korektivnim merama (u slučaju negativnog uticaja) ili afirmativnim otiskom (u slučaju pozitivnog uticaja). Visok nivo negativnog uticaja bi mogao da utiče na Hemofarm ili njegov društveni otisak u značajnoj meri, uz očekivane napore za prevenciju ili ublažavanje, dok je visok nivo pozitivnog uticaja idealan scenario kojem kompanija teži kroz definisane ESG ciljeve. Svi prikazani aktuelni i potencijalni uticaji prikazani su u sledećoj tabeli shodno povratnim informacijama zainteresovanih strana, prikupljenim u procesu dijaloga sa zainteresovanim stranama za 2022. godinu.

HEMOFARMOVI AKTUELNI I POTENCIJALNI ESG UTICAJI POVEZANI SA MATERIJALNIM TEMAMA

HEMOFARMOV ODGOVOR	Uticaj na proizvodnju (spolja ka unutra ili uticaji na poslovanje)			MATERIJALNA TEMA	Uticaj na prodaju (unutra ka spolja ili uticaji na životnu sredinu i društvo)			HEMOFARMOV ODGOVOR
	Visok uticaj (H)	Srednji uticaj (M)	Nizak uticaj (L)		Nizak uticaj (L)	Srednji uticaj (M)	Visok uticaj (H)	
Bolje i agilnije planiranje; identifikovanje alternativnih dobavljača.	(L) Potencijalni nedostatak sirovina.			KVALITET I BEZBEDNOST PROIZVODA	(H) Nuđenje stručnih i proverenih saveta i preporuka za unapređenje prevencije i poboljšanje terapije.	Održavanje nivoa kvaliteta i bezbednosti proizvoda u skladu sa zakonima, farmaceutskim standardima, procedurama u kompaniji, uz poštovanje očekivanja korisnika i poboljšanja ako i gde je to moguće.		
Strogo poštovanje svih važećih propisa i procedura sa fokusom na farmakovigilancu.	(M) Povlačenje proizvoda kao posledica izmenjene regulative.				(M) Povlačenje proizvoda kao posledica izmenjene regulative.	Strogo poštovanje svih važećih propisa i procedura sa fokusom na farmakovigilancu.		
Korišćenje EcoVadis platforme za ESG procenu dobavljača, zajedno sa edukacijom i motivacijom dobavljača i partnera.	(L) Poboljšanje poštovanja fer uslova rada u čitavom lancu snabdevanja i kod partnera.			FER USLOVI RADA	(M) Razvoj stručnog i motivisanog tima koji daje bolje rezultate; paralelno opšte unapređenje tržišta rada.	Konstantan razvoj ljudskih resursa i radnog okruženja za stalno unapređenje 'S' aspekta ESG-a, kao faktora zadovoljstva i motivacije zaposlenih.		

HEMOFARMOV ODGOVOR	Uticaj na proizvodnju (spolja ka unutra ili uticaji na poslovanje)			MATERIJALNA TEMA	Uticaj na prodaju (unutra ka spolja ili uticaji na životnu sredinu i društvo)			HEMOFARMOV ODGOVOR
	Visok uticaj (H)	Srednji uticaj (M)	Nizak uticaj (L)		Nizak uticaj (L)	Srednji uticaj (M)	Visok uticaj (H)	
				POŠTOVANJE LJUDSKIH PRAVA	(L) Nepoštovanje ljudskih prava u zahtevanoj meri.		(L) Unapređenje poštovanja ljudskih prava.	Edukacija o poštovanju ljudskih prava i uskladenosti poslovanja. Politika uzbunjivanja dostupna je svim zaposlenima.
				TRANSPARENTNOST I ETIČKI MARKETING	(L) Nepoštovanje zakona i propisa u zahtevanoj meri.		(H) Razvijanje znanja i odgovornosti u prevenciji i vođenju zdravog načina života.	Deljenje naučno potkrepljenih informacija o potencijalima prevencije i poboljšanja zdravlja kroz lični angažman i odgovornost uz deljenje uputstava o adekvatnoj terapiji i odgovornom korišćenju lekova u skladu sa zakonima.
				KORPORATIVNA KULTURA I VREDNOSTI	(L) Izmena / razvoj poslovne prakse sa novim očekivanjima potencijalnih zaposlenih (kolege, Gen Z, i dr.).		(H) Lični razvoj zaposlenih, zajedno sa povećanjem njihove motivacije i zadovoljstva.	Redovne ankete za opipavanje pulsa za utvrđivanje zadovoljstva zaposlenih. Konstantne investicije u razvoj ljudskog kapitala.
				CSR I PODRŠKA JAVNOM ZDRAVSTVU	(L) Nedostatak podrške svim potencijalnim projektima i ugroženim grupama.		(H) Unapređenje lokalnih zajednica i sistema javnog zdravstva.	Konstantno skeniranje javnih zdravstvenih potreba za podršku, zajedno sa grupama pacijenata.
				UPRAVLJANJE I ETIČKO POSLOVANJE	(M) Neusklađenost sopstvenih operacija sa zakonima i propisima ili sa lancem isporuke u zahtevanoj meri.		(H) Unapređenje edukacije zaposlenih i celokupnih poslovnih standarda.	Konstantan razvoj globalnih korporativnih politika radi ispunjenja ESG i drugih etičkih standarda.
				ANGAŽOVANJE I ZADRŽAVANJE ZAPOSLENIH	(L) Nedostatak talenata i motivacije.		(M) Konstantan razvoj ljudskog kapitala sa sveukupnim unapređenjem profesionalaca iz farmaceutske oblasti.	Konstantno ulaganje u obuku i razvoj zaposlenih.
				PRIVATNOST I BEZBEDNOST PODATAKA	(M) Hakerski napadi.		(M) Razvoj infrastrukture IT bezbednosti i izgradnja kapaciteta.	Usklađenost sa svim merodavnim zakonima i propisima (odnosno GDPR).

HEMOFARMOV ODGOVOR	Uticaj na proizvodnju (spolja ka unutra ili uticaji na poslovanje)			MATERIJALNA TEMA	Uticaj na prodaju (unutra ka spolja ili uticaji na životnu sredinu i društvo)			HEMOFARMOV ODGOVOR
	Visok uticaj (H)	Srednji uticaj (M)	Nizak uticaj (L)		Nizak uticaj (L)	Srednji uticaj (M)	Visok uticaj (H)	
Unapređenje pouzdanosti dobavljača. Bolji angažman sa zainteresovanim stranama u mapiranju AtM potreba i zahteva vezano za zdravstvenu negu.	(M) Nestašica lekova i nemogućnost ispunjavanja svih materijalnih zahteva zdravstvenih sistema.	DOSTUPNOST LEKOVA (AtM)	<p>(M) Unapređen pristup programu lekova sa ponudom više potencijala u prevenciji i terapiji koja se može priuštiti.</p> <p>(L) Nemogućnost ispunjenja svih zahteva grupa pacijenata i zdravstvenog sistema u daljem unapređenju AtM programa.</p>	<p>Proaktivni pristup realizaciji potreba pacijenata kao i potencijala za podršku raspoloživosti lekova kroz napore zdravstvenih sistema i grupa pacijenata.</p> <p>Bliže i češće angažovanje zainteresovanih strana u predviđanju budućih potreba u okviru AtM aspekata.</p>	Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima.	<p>(L) Promena regulativa sa značajnijim uticajem na razvoj portfolija.</p> <p>(L) Nedostatak određenih proizvoda ili kašnjenje u lansiranju.</p>	<p>(H) Nove opcije prevencije i terapije putem modernog i pristupačnog portfolija.</p> <p>(L) Blagovremeno planiranje i potpuna usklađenost sa zakonima i propisima, omogućeno pouzdanim lancem snabdevanja.</p>	Naučno utemeljena predvidljivost i analiza tržišta kako bi se na vreme zadovoljile potrebe zdravstva.
Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima sa agilnim sistemom upravljanja rizikom i prevencijom.								
Korišćenje EcoVadis platforme za ESG procenu dobavljača, zajedno sa edukacijom i motivacijom dobavljača i partnera.	(M) Celokupno unapređenje ESG performanse u okviru poslovog sektora sa pozitivnim odabirom ESG pouzdanih i usklađenih dobavljača.	ZDRAVLJE I BEZBEDNOST NA RADU (HSE)	(M) Unapređene HSE prakse putem novog zakonodavstva, standarda odnosno edukacije.	(M) Unapređene HSE prakse putem novih politika, procedura odnosno edukacije.	Sistem proaktivnog upravljanja rizikom i prevencijom, obuke i revizije/kontrole.	<p>Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima. Kontinuirana edukacija i direktna angažovanost svih relevantnih zainteresovanih strana.</p> <p>(L) Nedostatak poštovanja različitosti, inkluzije i rodne ravnopravnosti u zahtevanoj meri.</p>	<p>(M) Unapređenje poštovanja različitosti, inkluzije i rodne ravnopravnosti.</p>	Obuke zaposlenih i partnera, zajedno sa konstantnim unapređenjem fer uslova rada. Promovisanje različitosti i inkluzije.
Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima, zajedno sa sledećim konkretnim HR trendovima.	(L) Promena propisa i arhitekture poslova, zajedno sa novim zahtevima tržišta (Gen Z).	ODGOVORNA NABAVKA	<p>(M) Celokupno unapređenje ESG performanse u okviru lanca isporuke, zajedno sa pouzdanijim i održivim dobavljačima.</p>	<p>(M) Dalja digitalizacija u obukama zaposlenih radi ponude više potencijala i opcija za sve.</p> <p>(H) Kreiranje i vođenje ličnih planova razvoja karijere za zaposlene.</p>	<p>Razvoj IT infrastrukture i prakse, u skladu sa referentnim standardima industrije i trendovima.</p> <p>Prilagođavanje opcija rasta i razvoja na osnovu ličnih profila i potencijala.</p>	<p>Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima sa adekvatnim planiranjem zasnovanim na proaktivnom upravljanju rizikom.</p> <p>(L) Nedostatak resursa i potreba da se pređe na alternative zbog eksternih faktora odnosno promena u zakonodavstvu.</p>	<p>(M) Dalje unapređenje ekoloških performansi Hemofarmovih poslovnih lokacija i partnera.</p>	Kontinuirano unapređenje ekoloških performansi Hemofarmovih poslovnih lokacija i partnera.
Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima, zajedno sa novim zahtevima tržišta (Gen Z).								
Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima, praćenjem konkretnih ESG trendova i potreba kupaca.	(M) Izmena u regulatornim zahtevima radi predlaganja aspekata proizvoda i pakovanja koja su više održiva	ODRŽIVI PROIZVODI	(M) Dalji razvoj održivih proizvoda i pakovanja, zajedno sa optimizacijom portfolija, na osnovu 5R logike.	(M) Proaktivnost u realizaciji ESG trendova i potreba kupaca, u kombinaciji sa referentnim standardima industrije.	<p>Proaktivno planiranje i optimizacija procesa, uz punu regulatornu usklađenost.</p> <p>(M) Sve veći troškovi regulatornih zahteva i ili nepoštovanja zakona i propisa.</p>	<p>(L) Neispunjerenje očekivanja eksternih zainteresovanih strana i predvidivi regulatorni trendovi.</p>	<p>(L) Neispunjerenje očekivanja eksternih zainteresovanih strana i predvidivi regulatorni trendovi.</p>	Proaktivno upravljanje ispuštanjem gasova sa efektom staklene baštice (GHG) zajedno sa ciljevima dugoročnog smanjenja.

HEMOFARMOV ODGOVOR	Uticaj na proizvodnju (spolja ka unutra ili uticaji na poslovanje)			MATERIJALNA TEMA	Uticaj na prodaju (unutra ka spolja ili uticaji na životnu sredinu i društvo)			HEMOFARMOV ODGOVOR				
	Visok uticaj (H)	Srednji uticaj (M)	Nizak uticaj (L)		Nizak uticaj (L)	Srednji uticaj (M)	Visok uticaj (H)					
Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima.	<p>(L) Promena regulativa sa značajnijim uticajem na razvoj portfolija.</p> <p>(L) Nedostatak određenih proizvoda ili kašnjenje u lansiranju.</p>	RAZVOJ PORTFOLIJA	<p>(H) Nove opcije prevencije i terapije putem modernog i pristupačnog portfolija.</p> <p>(L) Blagovremeno planiranje i potpuna usklađenost sa zakonima i propisima, omogućeno pouzdanim lancem snabdevanja.</p>	Naučno utemeljena predvidljivost i analiza tržišta kako bi se na vreme zadovoljile potrebe zdravstva.								
Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima sa agilnim sistemom upravljanja rizikom i prevencijom.												
Korišćenje EcoVadis platforme za ESG procenu dobavljača, zajedno sa edukacijom i motivacijom dobavljača i partnera.	<p>Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima. Kontinuirana edukacija i direktna angažovanost svih relevantnih zainteresovanih strana.</p> <p>(L) Nedostatak poštovanja različitosti, inkluzije i rodne ravnopravnosti u zahtevanoj meri.</p>	RAZNOLIKOST, INKLUIZIJA I RODNA RAVNOPRavnost	<p>(M) Unapređenje poštovanja različitosti, inkluzije i rodne ravnopravnosti.</p>	<p>Obuke zaposlenih i partnera, zajedno sa konstantnim unapređenjem fer uslova rada. Promovisanje različitosti i inkluzije.</p>								
Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima, zajedno sa sledećim konkretnim HR trendovima.	<p>Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima sa adekvatnim planiranjem zasnovanim na proaktivnom upravljanju rizikom.</p> <p>(L) Nedostatak resursa i potreba da se pređe na alternative zbog eksternih faktora odnosno promena u zakonodavstvu.</p>	POTROŠNJA RESURSA I OTPAD	<p>(M) Dalje unapređenje ekoloških performansi Hemofarmovih poslovnih lokacija i partnera.</p>	<p>Kontinuirano unapređenje ekoloških performansi Hemofarmovih poslovnih lokacija i partnera.</p>								
Potpuna usklađenost sa zakonima i propisima, praćenjem konkretnih ESG trendova i potreba kupaca.	<p>Proaktivno planiranje i optimizacija procesa, uz punu regulatornu usklađenost.</p> <p>(M) Sve veći troškovi regulatornih zahteva i ili nepoštovanja zakona i propisa.</p>	DEKARBONIZACIJA I KLIMATSKE PROMENE	<p>(L) Neispunjerenje očekivanja eksternih zainteresovanih strana i predvidivi regulatorni trendovi.</p>	<p>Proaktivno upravljanje ispuštanjem gasova sa efektom staklene baštice (GHG) zajedno sa ciljevima dugoročnog smanjenja.</p>								
LEGENDA	POZITIVNO				NEGATIVNO							
	VEROVATNOĆA POJAVLJIVANJA:					Mala verovatnoća	Srednja verovatnoća	Visoka verovatnoća				
<p>S obzirom na to da je ovo prva procena dvostrukе materijalnosti, fokus je na potencijalnim uticajima, dok se uporedno sprovodi praćenje mogućih stvarnih uticaja, što će biti detaljnije predstavljeno u narednom izveštaju o održivom razvoju. Takođe, svi negativni uticaji koji bi se potencijalno mogli pojavit između ciklusa procene materijala analiziraju se i upravljaju kroz STADA-in globalni sistem upravljanja rizicima.</p>												
NAPOMENE	<p>U 2022. godini, pored navedenih uticaja, globalno povećanje cena energenata, kao i turbulentcije na međunarodnom tržištu zbog rata u Ukrajini, sa pratećim humanitarnim i ekonomskim posledicama, identifikovani su i prepoznati kao značajni i rastući uticaji na poslovno okruženje i ueti su u obzir prilikom kreiranja sledećih poslovnih i ESG strategija. U 2022. godini nisu identifikovani negativni uticaji visokog nivoa.</p>											

UPRAVLJANJE MATERIJALNIM TEMAMA JE STRUKTURANO DUŽ GLAVNIH E, S ILI G STUBOVA

ASPEKT	MATERIJALNE TEME	UPRAVLJANJE MATERIJALNIM TEMAMA
<p>Ekonomske, ekološke i društvene teme se analiziraju putem redovnog mesečnog pregleda poslovanja u okviru vodećih globalnih funkcija (npr. Tehničke operacije, Ljudski resursi, itd) i kvartalnih sastanaka STADA Odbora za održivost (Sustainability Steering Committee - SSC). Povratne informacije vezano za ESG aspekte i teme sakupljaju se od Hemofarmovih zainteresovanih strana putem godišnjih dijaloga. Relevantni ESG aspekti i mere koje treba preduzeti se komuniciraju SSC-u, te delegiraju nadležnim članovima unutar odbora, koji donosi konačnu odluku o aktivnostima koje treba da se izvrše, uključujući globalni koncept izveštavanja o održivom razvoju, koji potvrđuje i ili lokalizuje Hemofarmov SMT, na čelu sa GM-om. ESG performanse se takođe prezentuju investitorima i akcionarima putem specijalizovanog portala za mesečno izveštavanje.</p>		
E	<ul style="list-style-type: none"> Održivi proizvodi Potrošnja resursa i otpad Dekarbonizacija i klimatske promene 	<p>Aspektima životne sredine centralno upravlja Globalna HSE funkcija putem globalnih standarda/smerница zaštite životne sredine; postavljajući globalne i lokalne ciljeve i podržavajući lokalne operacije uz adaptaciju i implementaciju. HSE performansa i izveštavanje direktoru Tehničkih operacija (CTO) o riziku integrirani su u proces mesečnog preispitivanja poslovne performanse. Sve relevantne proizvodne lokacije i sajtovi, uključujući i proizvodne komplekse Hemofarma, implementirali su lokalne procese (npr. certifikovan ISO 14001 sistem upravljanja) da bi obezbedili usklađenost sa zakonima o zaštiti životne sredine i da bi kontinuirano unapredile svoje ekološke performanse na osnovu zahteva različitih regulativa i internih procedura unutar STADA Grupe. Aspekti vezani za održivost i uticaj proizvoda adresiraju se integriranjem, na primer, aspekata pakovanja u sam razvoj proizvoda, ali i u aktivno i kontinuirano preispitivanje otiska aktuelnih proizvoda, uz adekvatne mere za unapređenja.</p>
S	<ul style="list-style-type: none"> Fer uslovi rada. Korporativna kultura i vrednosti CSR i podrška javnom zdravstvu Angažovanje i zadržavanje zaposlenih Privatnost i bezbednost podataka Zdravlje i bezbednost na radu. Razvoj zaposlenih Raznolikost, inkluzija i rodna ravноправност 	<p>Hemofarmovom strategijom ljudskih resursa upravlja Sektor ljudskih resursa, koji je u bliskoj saradnji sa centralnim Globalnim odjeljenjem ljudskih resursa u sedištu Grupe u Bad Vilbelu, u Nemačkoj. Ono se sastoje od sledećih sektora: Akvizicije talenata, Razvoja talenata, Performansi i nagrada (P&R), Digitalizacije ljudskih resursa i Procesa i analitike. Osim toga, ovi sektori na globalnom nivou definišu standarde, smernice i procese koje implementiraju sve STADA/Hemofarm filijalacije, koji su dopunjeni specifičnim uslovima konkretnih tržišta. Globalna politika obračuna zarada usvojena je 2022. S obzirom na snažnu centralno vođenu međunarodnu strukturu ljudskih resursa, postoje i funkcionalne linije izveštavanja svih regionalnih menadžera za ljudske resurse globalnom menadžmentu ljudskih resursa, kao i globalni tim za upravljanje ljudskim resursima sa lokalnim predstavnicima sa najvećih tržišta, kakva su i klijentna tržišta na kojima Hemofarm ima svoje poslovne operacije. STADA podržava filozofiju plaćanja prema učinku i koristi promenljive stimulacije, kada je u skladu sa tržišnom praksom, kako bi podstakla pojedince ka optimalnom učinku. Smernice za Globalne nagrade su zasnovane na 1.) tržišnim podacima i uvidima vodećih svetskih provajdera (WTW, Mercer, KornFerry) i delimično unapredene lokalnim rešenjima, kao i 2.) merenju posla (arhitektura posla, ocenjivanje, mapiranje poslova ili uporedni podaci) za širok spektar poslova i subjekata u čitavoj STADA Grupi zasnovanim na metodama poput vodećih globalnih: WTW, IPE, bivši Hay. Odeljenje za performanse i nagrada (P&R) prati i nadgleda ravnopravnost u plaćenosti polova i radi na obezbeđivanju usklađenosti sa EqualPay zahtevima Evropske komisije, što će biti jedna od tema u fokusu u narednim godinama. Hemofarm teži da ponudi jednake opsege kompenzacije za žene i za muškarce, za iste poslovne pozicije, bez obzira na pol ili lokaciju poslovanja. Pitanjima zdravlja i bezbednosti na radu (HSE) upravlja centralno Globalna HSE funkcija koja definije globalne HSE standarde / smernice kao i globalne ciljeve na nivou lokacija, upravlja HSE izveštavanjem i istragama incidenata i razmenom znanja u lokalnim HSE funkcijama. Sve ključne proizvodne lokacije, poput Hemofarmovih, implementirale su lokalne procese (npr. certifikovani sistemi upravljanja ISO 45001) da bi obezbedile usklađenost sa merodavnim zakonima i da bi kontinuirano unapredile svoje HSE performanse na osnovu zahteva širom Grupe.</p>
G	<ul style="list-style-type: none"> Kvalitet i bezbednost proizvoda Poštovanje ljudskih prava Transparentnost i etički marketing Upravljanje i etičko poslovanje Dostupnost lekova Odgovorna nabavka Razvoj portfolija 	<p>Kvalitet i bezbednost proizvoda su u fokusu Hemofarmovog poslovanja kao prioritetni ciljevi. Da bi obezbedio kvalitet i bezbednost proizvoda, Hemofarm poštuje zakonske zahteve i smernice u svojim razvojnim aktivnostima ili, u slučaju lokalnog razvoja u različitim zemljama u kojima posluje Hemofarm Grupa, sa odgovarajućim nacionalnim zahtevima. Pored toga, za planiranje i izvođenje kliničkih ispitivanja, kompanija sledi takozvanu Dobru kliničku praksu (GCP), kao i smernice Dobre proizvođače prakse (GMP) na svojim proizvodnim lokacijama koje podležu GMP-ju. Kao deo globalnog sistema farmaceutske bezbednosti na nivou STADA Grupe, obavezujuće za čitav svet i samu branšu, u Hemofarmu se vrši praćenje, prikupljanje i procena prijavljenih farmaceutskih rizika i/ili sumnji na neželjene reakcije na lekove kroz globalni sistem farmakovigilance. Za globalni liderски tim (STADA SGLT, čiji su članovi u predstavnici top menadžmenta Hemofarma), održane su mesečne video konferencije sa generalnim direktorom STADA Grupe, kao i dva sastanka uživo u proleće i jesen 2022. godine, sa fokusom na transparentnu distribuciju strateških informacija od najvišeg značaja za poslovanje, ali i dalji razvoj korporativne kulture. Tom prilikom se sve važne upravljačke i poslovne teme detaljno predstavljaju i diskutuju kako bi se postigla potpuno usklađena akcija dalje implementacije od vrha prema dole. Poslovna funkcija Pravnih poslova i usklađenosti postavlja organizacionu i proceduralnu strukturu i pruža savetu biznisa dok funkcija Interne revizije procenjuje sve Hemofarmove operacije da bi obezbedila potpunu usklađenost sa korporativnim politikama i poslovnom etikom kao i sa merodavnim zakonima, standardima i propisima. Vrednosti (uključujući principi i standarde sa normama ponašanja) su uključene kao ključni indikatori performanse (KPI) za svakog člana menadžmenta Hemofarma na svim nivoima. To se procenjuje svake godine i utiče na procenu ličnih ciljeva i ostvarenja.</p>

HEMOFARMOVE ESG PERFORMANSE

Za Hemofarm, ESG kao koncept i pristup odgovornom poslovanju svake godine postaje sve važniji, zajedno uz napore da posebnu pažnju posveti upravljanju svojim otiscima i uticajima poslovanja i proizvoda.

Hemofarm je 2022. godine objavio svoj jubilarni deseti po redu Izveštaj o održivom razvoju, potvrđujući tako svoju posvećenost održivoj budućnosti i podršci u ispunjenju odabralih ciljeva održivog razvoja. Hemofarmove ESG perspektive uključuju višestruke aspekte, kompatibilne sa najnovijom globalnom Politikom održivog razvoja i ESG obaveza koja je usvojena na nivou STADA Grupe.

ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE:

1. Upravljanje zaštitom životne sredine – Hemofarmova posvećenost pitanjima zaštite životne sredine se ogleda u kompanijskim naporima da se smanji karbonski otisak, odgovornoj upotrebi resursa i odgovornom upravljanju otpadom. U tom pogledu, Hemofarm se prvenstveno fokusira na svoje tehničke operacije i proizvodnju, te na optimizaciju održivih aspekata proizvoda kao što je pakovanje, ali u isto vreme, nastoji da podigne nivo svesti i odgovornosti o ovoj temi u okviru svog lanca snabdevanja i kod svojih krajnjih korisnika.

2. Održiva nabavka – Hemofarm prati globalne i lokalne politike i prakse održive nabavke u cilju upravljanja potencijalnim rizicima u svom lancu snabdevanja. To uključuje rad sa dobavljačima da bi se negovali ekološki i socijalni standardi i da bi se povećala svest korišćenjem EcoVadis© kao platforme za ESG ocenjivanje dobavljača, a kako bi se uložili zajednički napor radi umanjenja ekološkog rizika uz istovremeno unapređenje ekološkog uticaja.

DRUŠTVENA ODGOVORNOST:

1. Razvoj ljudi i poštovanje ljudskih prava²⁰ – Podsticanje razvoja ljudi i poštovanje ljudskih prava u Hemofarmu su fundamentalni stubovi poslovnog modela, jer je kompanija posvećena negovanju inkluzivnog radnog okruženja koje promoviše lični i profesionalni rast, uz poštovanje najviših standarda ljudskih prava.

²⁰ Poštovanje ljudskih prava predstavlja važan stub Hemofarmovog odnosa prema ljudima (zaposlenima i lancu snabdevanja). Pošto je omogućeno korporativnim upravljanjem, poštovanje ljudskih prava će kao tema biti predstavljeno sa 'G' aspektu u okviru ESG koncepta u ovom Izveštaju (ili kao deo doprinosu SDG-17).

²¹ Pristup lekovima predstavlja važan socijalni aspekt iz eksterne perspektive, ali pošto je omogućen upravljanjem u Hemofarmu (interna perspektiva), biće predstavljen kao deo 'G' aspektu u okviru ESG koncepta u ovom Izveštaju (ili sa ciljevima SDG 3 i 9).

2. Radni odnosi i bezbednost – Hemofarm održava stroge standarde bezbednosti i kvaliteta, i investira u obuku i razvoj svih svojih zaposlenih.

3. Pristup lekovima²¹ – Kao proizvođač generičkih lekova i OTC proizvoda, Hemofarm je u poziciji da svojim pristupačnim, a kvalitetnim, lekovima pozitivno utiče na zdravlje i blagostanje. Napor kompanije u proširenju dostupnosti i pristupa osnovnim lekovima mogu omogućiti dalje smanjivanje pritiska na sistem javnog zdravlja.

4. Korporativna društvena odgovornost – Hemofarm aktivno nastavlja sa podrškom društvenoj zajednici, kroz inicijative u okviru korporativne društvene odgovornosti, kao što je podrška lokalnim zajednicama, obrazovanje i razvoj mladih talenata, i dr. Nosilac aktivnosti u ovom domenu je Hemofarm fondacija, vodeća zdravstvena fondacija u regionu.

UPRAVLJANJE:

1. Korporativno upravljanje – Poslovanje Hemofarma realizuje se kroz SMT, koji vodi generalni direktor, dok se na nivou STADA Grupe upravljanje realizuje kroz aktivnosti Upravnog (STADA SEC) i Nadzornog odbora. Kompanija naglašava transparentnost, upravljanje rizicima, usklađenost poslovanja i etičku poslovnu praksu.

2. Principi ponašanja i etički principi – Hemofarm se pridržava striktnih principa ponašanja i etičkih principa, uključujući smernice za borbu protiv korupcije, usklađenost poslovanja i zaštitu konkurenčije. Usklađenost sa ovim smernicama je od vitalnog značaja za obezbeđivanje poverenja unutar kompanije i van nje.

3. Upravljanje zainteresovanim stranama – Hemofarm sarađuje sa akcionarima, kupcima i zaposlenima kroz različite kanale, obezbeđujući otvoreni dijalog i balansirajući interes svih zainteresovanih strana. Godišnji dijalog sa zainteresovanim stranama (stejkholder dijalog) za procenu materijalnosti vitalni je deo Hemofarmovih npora za angažovanje zainteresovanih strana.

ESG OBLAST	ODREĐENA TEMA	CILJ NA NIVOU STADA GRUPE OBAVEZE ZA 2022.	NA NIVOU STADA GRUPE OSTVARENJA U 2022. / OBAVEZE ZA 2023.
E	EMISIJA UGLJENIKA	Nastojati da se ostvari smanjenje emisija ugljenika od -42% (2020.-2030.) kao potpora cilju od 1,5°C uključujući povećanje obnovljive energije i energetske efikasnosti, nakon Pariskog sporazuma.	<p>Ostvarenje u 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje apsolutne emisije ugljenika za ~ - 16% (2020. – 2022.) <p>Obaveze za 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nastaviti sa smanjenjem emisije ugljenika u skladu sa dugoročnim ciljem • Definisati osnovnu vrednost emisija iz opsega 3 (Scope 3)
	ODRŽIVI PROIZVODI I PAKOVANJA	Potpuna implementacija 5R strategije pri dizajniranju proizvoda i pakovanja ukloniti, smanjiti, ponovo upotrebiti, reciklirati, dopuniti (Remove, Reduce, Reuse, Recycle, Refill).	<p>Ostvarenje u 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5R strategija integrisana u proces dizajniranja proizvoda • Implementirani prvi pilot projekti za smanjenje upotreba reciklirane PET plastike za pakovanje <p>Obaveze za 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dalji razvoj internih procesa kako bi se ugradio aspekt održivosti u proces razvoja proizvoda (interne eko-smernice)
S	RAZLIČITOST / RAVNOPRAVNOST POLOVA	Nastavak povećanje % žena na rukovodećim pozicijama na sva 3 nivoa upravljanja.	<p>Ostvarenje u 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1% povećanje udela žena na svim rukovodećim nivoima <p>Obaveze za 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zadržati % žena na svim rukovodećim nivoima na istom nivou ili poboljšati
	BEZBEDNOST NA RADU	Povećati bezbednosne performanse i ostvariti stopu izgubljenog vremena zbog povrede na radu (LTIR) ispod 0,35.	<p>Ostvarenja u 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ostvarena LTI stopa od 0,35 <p>Obaveze za 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • LTI stopa < 0,30 u 2025.
G	ODGOVORNA NABAVKA	Započeti sa primenom definisanog pristupa odgovornoj nabavci u 2022. godini, uz izgradnju neophodnih kapaciteta i redefinisanje ciljeva shodno ostvarenim postignućima	<p>Ostvarenja u 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljena organizaciona struktura za 'Odgovornu nabavku' i započet EcoVadis program procene dobavljača <p>Obaveze za 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potpuna implementacija procesa 'Odgovorne nabavke' • Nastavak primene EcoVadis platforme za ocenjivanje dobavljača u pogledu ESG principa
	DEFINICIJA ESG STRATEGIJE I IZVEŠTAVANJE PODATAKA	Harmonizovati i unaprediti globalno praćenje ESG podataka svih relevantnih parametara.	<p>Ostvarenja u 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prvi celokupni Izveštaj o održivom razvoju za 2021. objavljen u 2022. (PwC ograničena revizija) i 10. Izveštaj o održivom razvoju Hemofarma za 2021. objavljen u 2022. (EY ograničena revizija) • Dobre eksterne ocene od strane 'Sustainalytics' (ESG ocena rizika = 22,2, decembar 2022) <p>Obaveze za 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lansiranje politike ESG-a/održivog razvoja 2.0 sa ESG obavezama • Izdavanje Stadinog Izveštaja o održivom razvoju za 2022. i Hemofarmovog izveštaja o održivom razvoju za 2022. • Nastavak implementacije ESG projekata/mera i unapređenje eksternih ESG ocena • Implementirati IT-alat za Opseg 1 – 3 merenja i izveštavanja (Scope 1-3)

Napomene: Obaveze se definišu u poređenju sa trenutnim statusom referentnih oblasti i temama prezentovanim u Prvom Stadinom globalnom izveštaju o održivom razvoju za 2021. kao i u Stadinom Godišnjem izveštaju za 2021, te Hemofarmovom desetom Izdanju Izveštaja o održivom razvoju za 2021. godinu, i služe kao referentna poređenja razvoju internih ESG programa (više detalja u samim izveštajima o održivom razvoju STADA-e i Hemofarma za 2022.).

Kao i prethodnih godina, Hemofarm očekuje da će imati pozitivne ESG uticaje i performanse sopstvenog poslovanja i aktivnosti u lancu snabdevanja. Svakako, neophodno je redovno pratiti ESG performanse kompanije, kao i spoljne faktore i regulatorne promene koje mogu uticati na dugoročnu održivost.

STADA je 2021. godine uspostavila globalni pristup održivosti definisanjem svoje Politike održivog razvoja 1.0, relevantnih ciljeva održivog razvoja (SDG) i veze sa poslovnom strategijom Grupe. Nakon što je Stadin izvršni odbor (SEC) definisao ključne indikatore performanse ESG-a kako bi pratio buduća poboljšanja, objavljen je prvi Stadin globalni izveštaj o održivom razvoju kao početna tačka Stadinog putovanja održivog razvoja i merilo za sistematičniju integraciju aspekata održivosti u njene poslovne procese. Kao model za uspostavljanje koncepta

izveštavanja na nivou čitave STADA Grupe, poslužilo je Hemofarmovo desetogodišnje iskustvo i prethodna izdanja izveštaja o održivom razvoju, u skladu sa GRI smernicama. ESG performanse čitave Grupe biće globalno praćene, uz veoma važnu ulogu Hemofarma u tom procesu. Neke od ključnih ESG performansi koje STADA Grupa već prati su prikazane u tabeli.

Hemofarm će se u 2023/24. ponovo revidirati svoje ESG performanse, te posvetiti daljim unapređenjima, uz uključivanje dodatnih potencijalnih tema (npr. „dostupnost lekova“, „retke bolesti“, itd.) i povezanih aspekata ESG-a u okviru svoje nove procene dvostrukе materijalnosti. Stoga kompanija planira da pozove veći broj eksternih zainteresovanih strana, u okviru različitih kategorija, definisanih u sklopu mapiranja zainteresovanih strana, na sledeći ciklus dijaloga sa zainteresovanim stranama 2023/24.

Hemofarmov doprinos
CILJEVIMA
ODRŽIVOG RAZVOJA (SDG)

O2
ODELJAK

UN CILJ 3 (SDG 3)
**Dobro zdravlje
i blagostanje**

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Brinući o zdravlju ljudi, pored usredsređivanja na svoj opsežan portfolio kvalitetnih lekova, Hemofarm stavlja fokus i na prevenciju i podsticanje zdravog načina života. Vođeni smo idejom da je svaka osoba menadžer sopstvenog zdravlja, a da je naš zadatak da budemo pouzdan partner, koji kvalitetne farmaceutske proizvode čini dostupnim.

UN CILJ 3 (SDG 3) DOBRO ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE

Hemofarmov doprinos ciljevima održivog razvoja (SDG)

Briga o zdravlju ljudi, u skladu sa zvaničnom misijom kompanije, predstavlja fokus poslovnog i društvenog delovanja Hemofarma.

Upravo zato Cilj broj 3 održivog razvoja, koji se zalaže za dobro zdravlje i blagostanje, predstavlja najvažniji cilj za kompaniju. U skladu sa tim, edukacija opšte i stručne javnosti, kao i promocija zdravih životnih stilova, predstavljaju prioritet u poslovanju Hemofarma. Pružajući podršku lokalnoj zajednici i zdravstvenom sistemu kako Srbije tako i regionala, kompanija nastoji da postigne pozitivan uticaj na društvo, istovremeno dajući svoj doprinos zdravlju pojedinca i čitavog društva. Na koji način to postiže, ogleda se u sledećim temama:²²

- 01 Razvoj portfolija
- 02 Dostupnost lekova
- 03 Transparentnost i etički marketing

²² Razvoj portfolija i pristup lekovima su tema koja je obrađena i u okviru poglavlja SDG 9 ovog odeljka.

RAZVOJ PORTFOLIJA

Primarna delatnost Hemofarma je proizvodnja kvalitetnih, efikasnih, bezbednih i dostupnih farmaceutskih proizvoda koji su namenjeni brizi o zdravlju ljudi i omogućavaju razvoj zdravih životnih stilova. Jedna od najvažnijih uloga u tome pripada savremenoj, pouzdanoj i širokoj paljeti proizvoda koju kompanija neprekidno razvija.

Cilj kompanije je da pokrije brojne farmakoterapijske grupe farmaceutskim proizvodima po konkurenčnim cennama, najpre lansirajući generičke lekove odmah nakon isteka patenta, ali i optimizujući svoj portfolio proizvoda kako bi se pravovremeno odgovorilo na dinamične zahteve tržišta i realne potrebe ljudi i zdravstvenog sistema. Hemofarmov bogat portfolio obuhvata generičke lekove i zdravstvene proizvode široke potrošnje, a kroz poslovanje STADA grupe, i farmaceutske specijalitete.²³

Kada je reč o portfoliju generičkih proizvoda, Hemofarm je nastavio sa trendom razvoja i u 2022. godini kada je fokus bio upravo u oblasti savremene antimikrobne terapije. U eri rastuće rezistencije bakterija na dostupne lekove, postizanje terapijskog efekta sa lekom najužeg mogućeg spektra postaje prioritet. Prateći savremene vodiče za racionalnu primenu antibiotika, Hemofarm je tokom 2022. godine omogućio lekarima i pacijentima primenu jedine oralne formulacije prirodnog penicilina. Lek Largocilin® (fenoksimetilpenicillin), pogodan je za lečenje velikog broja nekomplikovanih infekcija izazvanih Streptococcus pyogenes-om, jer nema

rezistencije pomenutog patogena na ovaj antibiotik. Ovo je jedan je od esencijalnih lekova prema SZO. Nalazi se u terapijskim preporukama zemalja koje imaju izuzetno jaku kontrolu primene antibiotika. Antimikrobnu rezistenciju se ubrzava zloupotrebom i prekomernom upotrebom antibiotika, kao i lošom prevencijom odnosno kontrolom infekcija. Zajednička inicijativa, usvajanje novih preporuka i preuzimanje odgovornosti u svakodnevnom radu ima za cilj racionalniju primenu antibiotika. Sa lansiranjem leka Largocilin®, Hemofarm je još jednom pokazao svoju odgovornost prema društvu, jer je ovo antibiotik od nacionalnog interesa, koji štiti druge klase antibiotika za ozbiljnije i teže infekcije. Posle dužeg niza godina, u 2022. Hemofarm je unapredio i portfolio u oblasti dijabetesa. Lansiranjem leka vildagliptin (INN) u septembru 2022.

proširen je terapijski izbor za pacijenta u Srbiji. Grupa lekova kojoj pripada ovaj farmaceutski proizvod nije bila dovoljno promovisana u Srbiji ranijih godina, te su potreba i izazov utoliko bili veći. Već nakon svega nekoliko meseci, vildagliptin je postao najprodavaniji DPP4 inhibitor u Srbiji sa trendom daljeg rasta.

Početkom 2022. godine lansiran je i lek hipromeloza (INN) - kapi za vlaženje oka predstavljaju važan korak u formiranju inovativnog oftalmološkog portfolija Hemofarma i budućeg strateškog pozicioniranja kompanije u okviru ovog segmenta. Oslanjajući se na prepoznatljivost svog prethodnika, ovaj farmaceutski proizvod se izdvaja svojom inovativnošću, jer sadrži unapređenu aktivnu supstanču, polietilenglikol/propilenglikol, u poređenju sa kapima Hemodrops koje su u svom sastavu sadržale hipromelozu.

Prednost je i to što se od prvog otvaranja mogu koristiti u roku od narednih šest meseci. Prema podacima SZO čak 40 odsto odrasle populacije ima neke od simptoma koje karakterišu sindrom suvog oka. Studije pokazuju visoku efikasnost proizvoda formulacije koju imaju hipromeloza kapi u smanjenju simptoma ovog sindroma koji može značajno negativno uticati na kvalitet života i na obavljanje svakodnevnih radnih obaveza. Hipromeloza se proizvodi u pogonu Hemomont (Podgorica, Crna Gora) i predstavlja prvo Hemofarmovo medicinsko sredstvo sa CE znakom. U 2022. Hemofarm je nastavio i sa trendom razvoja kardiološkog portfolija uvođenjem leka za terapiju dislipidemija. Lek ezetimibe (INN) dodaje se uz bilo koji statin i nudi dodatnu meru zaštite od kardiovaskularnih događaja naročito kod pacijenata kojima je potrebna kontrola rizika i postizanje ciljnih vrednosti lošeg LDL holesterola. Tokom prošle godine u Srbiji je došlo do porasta propisivanja fiksnih kombinacija (rosuvastatin+ezetimibe), pa je lan-

siranje mono ezetimibe-a bio važan korak za kompaniju kako bi se premostio period dok ne počne prometovanje fiksne kombinacije koja je planirana za 2024. godinu. Izveštavanu godinu u Hemofarmu obeležile su i kampanje za pet vodećih CHC brendova. Najpre, nastavljena je kampanja za brend Probiotic® kroz igru reči i prefiks PRO, koji simbolizuje skraćeni naziv proizvoda: „PRObudimo osmehe, PROslavljam život uz one koji već dugo čuvaju naše zdravlje – PROvereni probiotici“. Pored ove, uspešnu digitalnu kampanju imao je i novi član porodice Probiotica - Probielle IBSolution - probiotik namenjen pacijentima sa iritabilnim sindromom creva, koji sadrži jedinstvenu kombinaciju probiotskih bakterija, odobrenu od strane Svetske gastroenterološke organizacije. Shodno tome, sa PROdatih 3,6 miliona kutija, brend Probiotic® je i u 2022. godini zadržao lidersku poziciju na tržištu probiotika u Srbiji, čime je potvrđeno da je već 20 godina prvi brend u svesti domaćih potrošača.

Sa idejom da se dodatno unapredi i upotpuni portfolio u CHC segmentu, početkom 2022. godine izvršena je akvizicija četiri proizvoda od kompanije Innventa Pharm. U pitanju su vodeći brendovi u svojim kategorijama: Manozinn®, Serapinn®, Miocystinn® fertile i Dolpirinn®, čime je Hemofarm osigurao svoju poziciju i ideo na tržištu u domenu ženskog zdravlja, urinarnih tegoba i osavremenio portfolio u pogledu terapije za bol.

ESG INICIJATIVE U HEMOFARMU

Health Challenge - Zajedno za zdravlje i veću fizičku aktivnost zaposlenih

Devet nedelja, 4.300 učesnika i 2,1 milijardu koraka - koleginice i kolege iz različitih zemalja i funkcija zajedno su krenule na putovanje širom sveta, skupljajući korake i razvijajući zdravije navike.

Tokom devet nedelja, 666 timova iz svih delova sveta i svih Stadinih afiliacija učestvovalo je u kompanijskom izazovu STADA Step Challenge (Izazov pešačenja) čiji je cilj bio da

podstakne veću fizičku aktivnost kod zaposlenih, uz podsećanje na brigu o zdravlju i jačanje timskog duha u čitavoj kompaniji. Timovi su brojali do sedam članova, pojedine timove činili su zaposleni iz svih delova sveta, dok su se drugi okupljali u okviru svojih organizacionih jedinica. Svi zajedno imali su jedan zadatak – da stignu do cilja sa najvećim brojem pređenih koraka. Veliki broj Hemofarmovih timova prihvatio je izazov, slaveći pobedu svojih kolega.

U jednom trenutku tabela je pokazivala da je čak pet Hemofarmovih timova bilo u prvih top deset najaktivnijih. Posle devet punih nedelja zdravih navika i više od dve milijarde koraka, proglašen je pobednik, a Hemofarmovi „Tabletari“ našli su se na pobedničkom postolju. Svečano proglašenje emitovano je uživo preko internih kanala, a prenos je pratilo čak 1.200 ljudi širom kompanije,

ZDRAVSTVENI IZAZOV 2022. U BROJKAMA

TIMOVI	666
UČESNICI	3.852
PROSEČAN BROJ KORAKA	546.455
UKUPAN BROJ KORAKA	2.104.946.332
UKUPNO PРЕДЕНIH KILOMETARA	1.683.957

²³ Više detalja o tri glavna segmenta Hemofarmovog portfolija možete pronaći u odeljku 1 ovog izveštaja.

²⁴ Isključujući lekove koji se distribuiraju na tržištima evropskih zemalja.

²⁵ Uključujući najmanje razvijene zemlje (LDC), zemlje sa niskim prihodom (LIC), zemlje sa niskim srednjim prihodom (LMIC) i zemlje sa višim srednjim prihodom.

Prateći svetske trendove u oblasti CHC proizvoda, nastavljen je i razvoj portfolija za žensko zdravlje, te je u maju 2022. godine lansiran proizvod Finderm Forte Beta, meke kapsule za vaginalnu primenu, sa indikacijom za oporavak vaginalne sluzokože nakon promena izazvanih HPV infekcijom. Po svom sastavu ovaj proizvod je jedinstven na tržištu, a na osnovu informacija od strane ključnih lekara u oblasti ginekologije, ovo je brend u koji imaju puno poverenje. U drugoj polovini 2022. godine Hemofarm je započeo digitalnu

kampanju za brend Modilac® sa kojim je prvi put izšao na tržište adaptiranih mlečnih formula. Ovaj proizvod je jedinstvenog sastava zbog proteina lakoferin koji sadrži u svojim formulama. Zahvaljujući lakoferinu u Modilac®-u, adaptirana mlečna formula je još jedan korak bliže sastavu majčinog mleka. I ovom prilikom Hemofarm je potvrđio da je društveno odgovorna kompanija, te je kroz digitalnu kampanju najpre govorio o značaju dojenja za sve mame i bebe, a na novi brend Modilac® osvrnuo se tek kao na jedno od najboljih

rešenja u onim slučajevima kada dojenje nije uvek moguća opcija. Kao deo promocije proizvoda radi razvoja prevencije i zdravog životnog stila, nastavljena je poslovna saradnja sa avio-kompanijom Air Serbia i tokom 2022. godine. Ova avio kompanije je, pored podele odabranih uzoraka Hemofarmovih proizvoda sa listom edukativnih saveta, na svim značajnijim letovima,²⁶ obezbedila i brendiranje naslona za glavu na svim sedištima u avionima na navedenim destinacijama, uz veliko interesovanje putnika.

ESG INICIJATIVE U HEMOFARMU

Zdravstveni izveštaj STADA grupe za 2022. godinu²⁷

Najsveobuhvatnija studija ove vrste u industriji

Sa 30.000 ispitanika iz 15 zemalja, Zdravstveni izveštaj STADA grupe (STADA Health Report 2022) postao je jedna od najboljimih zdravstvenih studija u Evropi.

Osmu godinu zaredom, STADA grupa je organizovala ispitivanje javnog mnjenja evropske populacije po pitanju zdravstvenih navika i odnosa prema zdravlju. I ovoga puta Istraživanje je obuhvatilo više od 30 hiljada ispitanika, starosti između 18 i 99 godina, a među 15 zemalja našla se i Srbija. Stardin Zdravstveni izveštaj postao je pouzdan barometar raspoloženja evropskog stanovništva, pružajući jasan do-

prinos zdravstvenoj edukaciji i bolji uvid u navike i potrebe šire populacije u pogledu zdravlja. Zdravstveni izveštaj za 2022. godinu obuhvatio je teme poput posledica pandemije COVID-19, mentalnog zdravlja, kvaliteta sna, navika u ishrani i značaja prevencije. U fokusu su bili i digitalni trendovi u pogledu zdravlja, kao i odnos prema autoritetima. Ako se osvrnemo na podatke iz Srbije, videćemo da je 40 odsto građana Srbije reklo da se njihov nivo stresa jako uvećao od pojave pandemije, što je iznad globalnog proseka koji iznosi 37 odsto. Zbog straha od korone, trećina ispitanika kaže da lošije spava, dok se njih 27 odsto žali na

pogoršanje mentalnog zdravlja. Na pitanje kako ocenjuju svoje navike u ishrani, više od polovine građana Srbije (55%) smatra svoje navike prilično zdravim, što je i dalje znatno manje od globalnog proseka u kojem prednjače: Francuzi (66%), Italijani (71%), Švajcarci (72%). Neke od zanimljivih uvida koje nam Izveštaj donosi o stavovima stanovništva, vidimo i kroz odgovore na pitanje da li mogu zamisliti da ih, u slučaju lakše bolesti, lekar leči preko veb kamere ili interneta. Na ovo pitanje potvrđeno odgovara čak 63 odsto građana Srbije, dok 37 odsto to ne bi želelo, a njih 18 odsto izričito odbija.²⁸

29.637
LJUDI
(2.000 po zemlji)

18-99
RASPOD GODINA

15
ZEMALJA

²⁶ Letovi ka destinacijama: Tivat, Podgorica, Tirana, Sarajevo, Skoplje, Frankfurt, Cirihi

²⁷ STADA grupa je nedavno objavila i deveti po redu Zdravstveni izveštaj za 2023., a rezultati relevantni za srpsko tržište dostupni su na:

Hemofarm - Vesti - Stardin Zdravstveni izveštaj 2023: Evropljani malo brinu o očuvanju zdravlja

²⁸ Više informacija dostupno je na: Hemofarm - Vesti - STADA Zdravstveni izveštaj 2022.

DOSTUPNOST LEKOVA

Veća dostupnost kvalitetnih i efikasnih, a cenovno pristupačnih, lekova svakako je jedan od osnovnih ciljeva Hemofarma kao proizvođača farmaceutskih proizvoda.

Cilj kompanije je da obezbedi pristup ključnim generičkim lekovima za sve u svim uzrastima i, shodno tome, prevenira nastanak bolesti i/ili pomogne u ublažavanju već nastalih tegoba. Pristup kvalitetnim, efikasnim, i cenovno pristupačnim lekovima, često zahteva inovativna rešenja, kao što su razvoj novih metoda isporuke ili rešavanje logističkih izazova u lancu snabdevanja. Kao proizvođač generičkih lekova, Hemofarm nastoji, zajedno sa STADA Grupom, da na različite načine omogući što lakši pristup lekovima. Pristupačne cene su jedan od ključnih načina putem kojih kompanija značajno doprinesi zdravstvenom sistemu.²⁹ Inicirajući partnerstva sa vladinim i nevladinim organizacijama, kao i drugim zdravstvenim ustanovama, Hemofarm dodatno radi na povećanju dostupnosti farmaceutskih proizvoda. Ova partnerstva ubrzavaju i olakšavaju implementaciju adekvatne zdravstvene zaštite posebno u onim regionima u kojima je dostupnost lekova na nivou nižem od potrebnog za neophodnu prevenciju i terapiju u skladu sa realnim potrebama stanovništva. Obezbeđivanje pravovremene i pouzdane isporuke lekova na svim tržištima na kojima Hemofarm posluje, posebno na udaljenim i ruralnim područjima, od ključnog su značaja kako za kompaniju tako i za čitav zdravstveni sistem. Zbog toga Hemofarm iz godine u godinu ulaže u poboljšanje sektora logistike i lanca snabdevanja kako bi obezbedio da gotovi proizvodi blagovremeno i efikasno stignu do pacijenata (direktno ili indirektno preko svojih afilijacija ili partnera u lancu snabdevanja). Upravljanjem proizvodnim pogonima u oblastima sa nedostatkom usluga ili blizu njih, Hemofarm može smanjiti troškove i vreme isporuke. Lokalna proizvodnja takođe pomaže da se zakonski prebrode ograničenja uvoza ili tarife koje bi inače mogle ograničiti pristup lekovima.

Hemofarmov bogat portfolio obuhvata generičke lekove i zdravstvene proizvode široke potrošnje, a kroz poslovanje STADA grupe, i farmaceutske specijalitete

Hemofarm nastavlja da ulaže u istraživanje i razvoj dodatnih generičkih alternativa za esencijalne lekove. Šireći svoj portfolio, Hemofarm nastoji da pomogne u povećanju pristupačnosti različitim vrstama medicinske pomoći. Takođe ulaže u obrazovanje zdravstvenih radnika i šire javnosti u cilju edukacije o efikasnosti i bezbednosti lekova, što doprinosi boljem razumevanju prevencije i terapije, a posebno utiče na podizanje nivoa svesti o pravilnoj i odgovornoj upotrebi farmaceutskih proizvoda.

TRANSPARENTNOST I ETIČKI MARKETING

U cilju brige kako o eksternoj tako i o internoj zajednici, kompanija svoje poslovanje neguje i gradi uz strogo poštovanje visokih standarda etičkog, odgovornog i usklađenog ponašanja, ne tolerišući bilo kakav oblik mita i korupcije. Ovakva praksa važi na svim nivoima poslovanja, i sprovodi se kroz interne i eksterne procese i saradnje.

Farmaceutski marketing je za Hemofarm visokoetička kategorija i svaka informacija u vezi sa proizvodima, osim što je usklađena sa zakonskim okvirima, proverena je, potvrđena i podržana odgovarajućim naučnim referencama. Imajući to u vidu, usaglašenost sa važećim zakonima samo je prvi korak za Hemofarm; kompanija ide dalje tako što neguje pristupačnost, transparent-

nost i etičko ponašanje, istovremeno obezbeđujući da su informacije o njenim farmaceutskim proizvodima tačne, potvrđene i etički dobijene. Na ovaj način, Hemofarm i STADA grupa osigurale su kod svojih potrošača poziciju partnera od poverenja i preferiranog izbora u prevenciji i lečenju. U skladu sa zakonskim zahtevima, kroz aktivan dijalog za svim zainteresovanim stranama, a posebno sa lekarima i farmaceutima, kompanija predstavlja terapijske prednosti, pogodne namene i pravilnu upotrebu farmaceutskih proizvoda (u pogledu njihove specifične kategorije, bilo da su proizvod koji se izdaje na recept ili bez recepta). Odgovornost leži i u podsticanju javnosti da prijave sve, pa i najmanje, potencijalne sumnje na neželjeno dejstvo leka. Hemofarm proaktivno na svom korporativnom sa-

stu nudi informacije o pravilnoj upotrebni lekova iz relevantnih i odobrenih kliničkih studija, zajedno sa savetima o preventivnoj nezi i razvoju zdravog načina života (tj. putem Zdravstvenog izveštaja STADA grupe, #HealthStories, itd.). Pored usaglašenosti sa zakonskim zahtevima, relevantne informacije interno proverava i Sektora za pravne poslove i usklađenost poslovanja kako bi se zaštitili interesi svih uključenih strana, od profesionalaca do pacijenata.

Hemofarmove Smernice o marketingu i prodaji, usklađene sa globalnim Smernicama STADA grupe, ažurirane su 2022. godine i služe kao okvir za promociju farmaceutskih proizvoda u skladu sa međunarodnim zakonima i propisima.³⁰ Svrha ovih internih smernica je da se osigura da su marketinške

i prodajne prakse, usmerene na pacijente, zasnovane na pravnim i etičkim osnovama, te da je interakcija sa zdravstvenim radnicima odgovarajuća i u skladu sa relevantnim zakonima i propisima. Štaviše, na ovaj način se štiti integritet cele kompanije. Integritet, kao jedna od osnovnih kompanijskih vrednosti, ključan je za sticanje poverenja u kompaniju, budući da pacijenti svoje zdravlje treba da povere upravo proizvodima jedne farmaceutske kompanije kao što je Hemofarm. Hemofarm podržava transparentnost interakcije sa zdravstvenom zajednicom u skladu sa pomenutim Principima ponašanja kako bi se sprečilo svako neetičko i nezakonito ponašanje. Kompanija izveštava o svim prenosima vrednosti koje se vrše zdravstvenim radnicima, zdravstvenim organizacijama i organizacijama pacijenata na godišnjem nivou koji su u okviru Principa ponašanja i u skladu sa propisima o zaštiti podataka. STADA grupa, a samim tim i Hemofarm, nastoje da kontinuirano rade na poboljšanju transparentnosti u komunikaciji, počevši iznutra ka spolja. Agilnost, otvorenost, pouzdanost, i spremnost da se sasluša i razume svaka zainteresovana strana, glavni su imperativi u komunikaciji kompanije u svim aspektima poslovanja, a sektor Korporativnih poslova i komunikacija, podjednako uvažavajući i interne i eksterne potrebe za informacijama, pravovremeno pruža kvalitetne, pravene i tačne informacije jer su upravo one jedan od ključnih stubova zdravlja. Pre svega, kompanijski Intranet se na dnevnom nivou ažurira aktuelnim informacijama, relevantnim za sve zaposlene, koji sada mogu da se preplate na teme na osnovu ličnih preferencija i informišu shodno svojim interesovanjima. U cilju pružanja još kvalitetnijih informacija za zaposlene u proizvodnji, logistici, laboratorijama i oblasti lanca snabdevanja, u trećem kvartalu 2022. godine po prvi put objavljena je „TechOps brošura“ (brošura Tehničkih operacija). Ovaj štampani časopis kao pilot projekat najpre je pripremljen za tržište Velike

ESG INICIJATIVE U HEMOFARMU

„NESALOMIVI“ Hemofarm fondacije Srbiji preti crveni mentalni alarm

Prema broju ljudi koji pate od depresije Srbija je još pre pandemije COVID-19, sa pet odsto obolelih, bila iznad svetskog proseka. Stručnjaci procenjuju da su ostale snažne posledice pandemije na mentalno zdravlje ljudi i da broj psihičkih poremećaja izazvanih stresom širom sveta beleži rast. Prema Svetskom ekonomskom forumu, svaka treća osoba razvija anksioznost i depresiju prouzrokovana novonastalom situacijom, a domaći psihijatri i psiholozi očekuju sličan trend u Srbiji. Kako bi se sprečilo da pandemija koronavirusa bude praćena epidemijom psihičkih poremećaja, Hemofarm fondacija u saradnji sa Filozofskim fakultetom u Beogradu i uz podršku Ministarstva zdravlja Republike Srbije pokrenula je nacionalnu kampanju za očuvanje mentalnog zdravlja, borbu protiv rastuće depresije i stigme koja prati obolele pod nazivom „NESALOMIVI“. Bilbordi sa porukom „Pazi, lomljivo“ i „Ne daj da te slomi“ bili su postavljeni u 18 gradova u Srbiji u cilju podizanja svesti javnosti o depresiji, značaju prevencije i zaštite psihičkog zdravlja građana u Srbiji, kao i pružanju direktnе podrške obolelima od depresije. U okviru ove kampanje, Hemofarm fondacija je obezbedila: besplatnu SOS liniju: 0800 001 002 operativnu 24 sata sedam dana u nedelji (putem koje je ukazana pomoć za više od 15.000 ljudi); zatim adresar ustanova za brigu o mentalnom zdravlju u kojem su na jednom mestu objedinjene kontakt-informacije većeg broja specijalizovanih zdravstvenih ustanova u zemlji; veb-sajt www.nesalomivi.rs na kojem su dostupni tekstovi i saveti stručnjaka za unapređenje psiho-socijalnog zdravlja, kao i ispovesti osoba koje se bore protiv depresije, i najčešća pitanja i odgovori za prevazilaženje ove bolesti.

ESG INICIJATIVE U HEMOFARMU

Hemofarm „Brke“

Kampanja za podizanje svesti o važnosti muškog zdravlja i prevencije

Hemofarmove „Brke“ poručuju: Pregledaj se!

Svake godine u zemljama Evropske unije registruje se oko 450.000 novoobolelih od raka prostate, dok se svake tri minute u svetu jednom muškarcu dijagnostikuje karcinom prostate. Preventivni pregledi i rana dijagnostika pružaju veće šanse za izlečenje i zato su redovni lekarski pregledi od izuzetne važnosti. Iako bi

svaki mesec trebalo da bude mesec preventivnih pregleda, upravo u novembru muškarci širom planete puštaju brkove s ciljem podizanja svesti o važnosti muškog zdravlja, borbe protiv karcinoma prostate i testisa, te očuvanja mentalnog zdravlja muškaraca. Tako je nastao i globalni pokret Movember koji su i tokom 2022. godine podržali zapošleni u Hemofarmu. Glavni učesnici edukativne kampanje - Nikša, Admir,

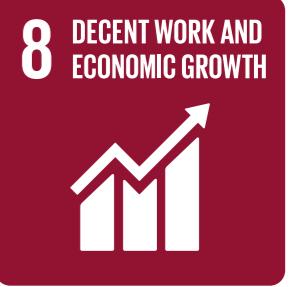
Dragan i Almir - glasno su poručili da su, u očuvanju zdravlja, preventivni pregledi i zdrav način života od velike važnosti. Oni su ukazali da je potrebno poticati ljude na promene štetnih životnih navika i govoriti otvoreno tokom cele godine o zdravstvenim problemima koje pogadaju mušku populaciju. Kampanja „Hemofarm Brke“ izabrana je za najbolju digital PR kampanju u 2022. godini, osvojivši Digital Cup nagradu u okviru drugog Social Media Summit-a održanog u Sarajevu, BiH. Ova nagrada se dodjeljuje kompanijama i brendovima za najkvalitetnije digitalne kampanje koje inspirišu i prevazilaze granice uobičajenog. Iako je kampanja završena iz kompanije poručuju da poruka ostaje: Pregledaj se!

Britanije, a usledila su tržišta u regionu gde Hemofarm posluje (Srbija, Bosna i Hercegovina i Crna Gora). Pored toga, objavljena su i četiri izdanja časopisa za zaposlene „One STADA News“ na dvanaest različitih jezika, među kojima je i lokalni srpski jezik. Pored toga, u 2022. godini održana su i tri globalna sastanka sa zaposlenima, emitovana uživo na Intranetu uz simultane prevode na lokalne jezike kako bi se poboljšala i osigurala transparentnost. Kako na globalu, tako i na lokalnom nivou - u Srbiji i regionu - takođe je bilo mnogo internih događaja koji su uključili i informisali zaposlene o važnim aktivnostima. Sastanci sa gen-

eralnim direktorom i menadžmentom kompanije, samo su neki od njih. U cilju preventivne zdravstvene edukacije, Hemofarm koristi svoje digitalne komunikacione platforme – korporativni veb-sajt, mikro sajtove za pojedinačne proizvode, i društvene mreže - kako bi pomogao pacijentima i potrošačima u donošenju informisanih izbora u pogledu upravljanja i zaštite svog zdravlja. Dodatni vid osnaživanja domaćeg zdravstvenog sistema predstavlja i podrška medijima u vidu relevantnih stručnih informacija. Hemofarm je uvek dostupan da odgovori na sve upite koji stižu od eksterne javnosti putem javno dostupnih kontakata.³¹

³⁰ Odražava sve zahteve iz Principa ponašanja „Medicines for Europe“, Udrženja evropskih farmaceutskih kompanija u oblasti biosimilara i generike, čiji je član Hemofarmova matična kuća STADA grupa.

³¹ U javno dostupne kontakte spadaju: info-linije u Vršcu i Beogradu: 013/803100; 011/3811200; veb-sajt na adresi www.hemofarm.com, imejl svakodobro@hemofarm.com, kao i zvanični Hemofarmovi nalozi na društvenim mrežama LinkedIn, Instagram, Facebook, Twitter, YouTube, TikTok

UN CILJ 8 (SDG 8)
**Dostojanstven
rad i ekonomski
rast**

Irina Skityaeva

Senior direktorka ljudskih resursa

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

Motivacija zaposlenih i različitost su među glavnim pokretačima razvoja Hemofarma. Stvaranje fer i pozitivnog radnog okruženja od suštinske je važnosti za osećaj cenjenosti i ispunjenosti kod zaposlenih. Zato Hemofarm ima za cilj da privuče i zadrži najbolje zaposlene, kao i da otključa pun razvojni potencijal svih članova svog tima.

UN Cilj 8 (SDG 8)

DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST

Hemofarmov doprinos ciljevima održivog razvoja (SDG)

Cilj održivog razvoja broj 8 posvećen je promovisanju održivog, inkluzivnog i održivog ekonomskog rasta, pune i produktivne zaposlenosti i dostojanstvenog rada za sve.

Da bi podržao ispunjenje ovog cilja, Hemofarm nastoji da svojim zaposlenima ponudi fer i dobre uslove rada, što, pored zadovoljstva zaposlenih, dalje doprinosi postizanju održivog ekonomskog rasta. Savremeno društvo i dinamično tržišno okruženje zahtevaju agilno prilagođavanje svim izazovima, a prvenstveno brigu o zdravlju ljudi. Zbog toga Hemofarm podstiče preduzetnički duh kod svojih zaposlenih,³² pozivajući ih da budu inovativni i kreativni u svom radu. Na koji način Hemofarm podržava SDG 8, ogleda se u narednim temama:

- 01 Fer uslovi rada
- 02 Angažovanje i zadržavanje zaposlenih
- 03 Razvoj zaposlenih
- 04 Raznolikost, inkluzija i rodna ravnopravnost
- 05 Zdravlje i bezbednost na radu

³² U skladu sa istoimenom korporativnom vrednošću – Entrepreneurship.

FER USLOVI RADA

Zaposleni su za Hemofarm najvredniji resurs, a odnos prema njima danas predstavlja sve važniji parametar ocenjivanja uspešnosti, podjednako sa pozitivnim finansijskim bilansima i atraktivnim portfoliom proizvoda.

Hemofarmov tim³³ je u 2022. godini činio 3.185 zaposlenih (12.931 u 2021), što je porast od 8,7 odsto u odnosu na prethodnu godinu. Udeo žena u kompaniji nastavio je da raste i one su u Hemofarmovom kolektivu i dalje većina. Njihov udeo sada iznosi 55,42 odsto od ukupnog broja zaposlenih (154,42 % u 2021) i većinski su zastupljene i u menadžmentu kompanije. Tokom godine, u kompaniji je ukupno bila 161 porodilja (1131 u 2021), a sve koleginice koje su se posle porodilijskog odsustva vratile na posao zadržale su istu poslovnu poziciju. Hemofarm sa svojim sektorom Ljudskih resursa posebnu pažnju posvećuje pružanju jednakih šansi svima.³⁴ Zato ne iznenađuje činjenica da broj testiranih kandidata, kao i broj onih koji su aplicirali za neku od otvorenih pozicija, iz godine u godinu raste, a baza potencijalnih kadrova postaje sve bogatija. Istovremeno, kompanija sve više intenzivira nastup na specijalizovanim sajmovima zapošljavanja, kao i promociju otvorenih pozicija na društvenim mrežama – upravo tamo gde su mlađi, uz značajno viši stepen brendiranja poslodavca (employer branding). Rodna ravnopravnost je jedan od suštinskih principa sa kojim Hemofarm pristupa svim segmentima poslovanja. U skladu sa tim, vrednosti koje promoviše i za koje se zalaže Cilj održivog razvoja broj 5, a koji promoviše rodnu ravnopravnost, uveliko su neraskidivi deo Hemofarmove strategije i poslovne prakse. Osim što žene

Polna struktura	Ž	M	Ukupno
Hemofarm a. d.	1.765	1.420	3.185
Ukupno (%)	55,42	44,58	100

Kvalifikaciona struktura	Ukupno	Ukupno (%)
Doktorat	8	0,25
Visoka stručna spremna	1.148	36,04
Viša stručna spremna	203	6,37
Srednja stručna spremna	1.793	56,30
Nekvalifikovano	33	1,04

Starosna struktura	Ukupno	Ukupno (%)
18-19	16	0,50
20-24	154	4,84
25-29	487	15,29
30-34	435	13,66
35-39	451	14,16
40-44	475	14,91
45-49	497	15,60
50-54	365	11,46
55-59	218	6,84
60-64	82	2,57
65-69	5	0,16

predstavljaju većinu u kompaniji, Hemofarm sa ponosom ističe da su žene i muškarci jednako plaćeni za iste poslove koje obavljaju, te da se uspeh u poslu ne meri rodnim odrednicama, već upravo ekspertizom i pokazanim rezultatima. Ovakav tretman zaposlenih kompanija sa ponosom ističe među svojim partnerima sa namerom da isti pristup i uverenja prenese i na sopstveni lanac dobavljača, ostavljajući tako pozitivan otisak na društvo, što u širem kontekstu višestruko utiče i na motivaciju zaposlenih i ljudi uopšte. Takođe, pored jednakih uslova rada i pogodnosti za sve zaposlene, i bez obzira na njihovu poziciju u Hemofarmu, kompanija obezbeđuje i

zarade koje su iznad državnog proseka. Najniža bruto zarada u Srbiji u decembru 2022. iznosila je 47.767,08 RSD, dok je najniža ugovorena zarada u Hemofarmu u istom periodu bila 54.805,83 RSD.

Rad Sektora ljudskih resursa i u 2022. godini obeležio je nastavak automatizacije i digitalizacije procesa kroz globalni projekat – HERO. U pogledu elektronskog učenja (e-learning), razvijena je Platforma za učenje jezika „Go-Fluent”, uz ohrabrvanje zaposlenih da iskoriste mogućnost učenja stranog jezika po želji, što nas kao multinacionalnu organizaciju može još više zbližiti i ojačati saradnju kroz One STADA tim.

³³ Broj zaposlenih u celokupnoj Hemofarm grupi je 4.086, od čega je 3.185 zaposleno u Hemofarmu a.d.

³⁴ Na ovaj način se ostvaruje doprinos smanjivanju nejednakosti u društvu (Cilj 10 održivog razvoja).

ANGAŽOVANJE I ZADRŽAVANJE ZAPOSLENIH

Kroz atraktivno radno okruženje, Hemofarm želi da privuče i zadrži najbolje zaposlene. U tom cilju, kompanija nudi svojim zaposlenima širok spektar društvenih i novčanih beneficija.

Kao rezultat svojih napora i uslova koje pruža zaposlenima u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori, Hemofarm je i u 2022. godini potvrdio svoju poziciju „Najboljeg poslodavca“ (Top Employer) kroz priznanje koje dodeljuje Institut Top Employers. Sertifikacija Top Employer za najboljeg poslodavca ukazuje na posvećenost Hemofarma boljim uslovima rada, uz obezbeđenje odličnih politika i praksi iz oblasti ljudskih resursa, kao i brojnih mogućnosti u pogledu rasta i razvoja zaposlenih. Planirana je u resertifikacija za priznanje „Top Employer“ 2023.

Angažovanje zaposlenih je pokretačka snaga kompanije. Zato je jedan od glavnih prioriteta Hemofarma i STADA grupe da održe visok nivo angažovanosti zaposlenih i u tom cilju se sprovode redovne interne ankete koje omogućavaju zaposlenima da daju povratne informacije i osvrnu se na stanje u svom timu i kompaniji. Rezultati osme Štadine ankete za opipavanje pulsa (Global Pulse Survey), kao poslednje sprovedene ankete u 2022. godini, još jednom su visokom ocenom 8/10 pokazali kontinuiranu snažnu posvećenost zaposlenih kompaniji. Ova brojka ne samo da pokazuje njihovu volju za dalji rad, već je i veoma reprezentativna, jer je još jednom više od 80 odsto (82 %) svih zaposlenih u STADA grupi učestvovalo u anketi. I ovoga puta su zaposleni u Hemofarmu iskoristili priliku da otvoreno iskažu svoje mišljenje o najvažnijim temama u kompaniji i na taj način pruže vredne povratne informacije Štadinom izvršnom odboru (SEC) i Senior menadžment timu Hemofarma (SMT). Pozitivan trend se video i u tome što je u 8. po redu realizovanoj anketi bilo 100 komentara više nego u prethodnoj (ukupno 6.700 kvalitativnih komentara).

Počevši od 2011, Hemofarmovi zaposleni koji prolaze obuke za mentorstvo, koučing, liderstvo i učestvuju u inicijativama za unapređenje, obučavaju se na različitim nivoima Lean & Six

Sigma obuka za crni (Black) i zeleni (Green) pojас (Belt). U 2022. godini Green Belt obuke prošlo je 17 zaposlenih, dok je njih devetoro uspešno sertifikovano (ASQ GB). Najveći deo polaznika ovih obuka činili su zaposleni iz proizvodnje i upravljanja kvalitetom, u skladu sa potrebama specifičnih poslovnih pozicija u ovim sektorima kompanije. U istoj godini, fokus je stavljen na proizvodnu ekspertizu i tehnologiju (MS&T), imajući u vidu zahteve koje bi ova funkcija trebalo da podrazumeva. Pored već postojećih obuka za sticanje zvanja nosioca zelenog i crnog pojasa, kurikulum je proširen sa BDA (Business Data Analysis), koji je učesnicima pružio osnovna znanja iz statistike uz upotrebu alata – aplikacije MiniTab (55 polaznika), kao i RCPS, Root Cause Problem Solving (76 polaznika). Takođe, obezbeđene su i interne obuke za 45 zaposlenih prema Lean Game principima, kao i obuke za 27 polaznika za korišćenje alata za Upravljanje projektima – MS Project Professional & MS Project Server.

RAZVOJ ZAPOSLENIH

Investirajući u zaposlene i njihov razvoj, Hemofarm teži da se izdvoji na lokalnom i globalnom tržištu.

Kompanija je vođena očekivanjem da će investiranje u edukaciju i razvoj talenata konsekventno rezultirati daljim poboljšanjem opštih i specifičnih poslovnih performansi. Krajnji cilj je da se ispune i prevaziđu potrebe kompanije za kvalifikovanim mlađim kadrom i da se u isto vreme stvari mogućnost za popunjavanje što više rukovodećih i profesionalnih pozicija u okviru sopstvenog tima. U tu svrhu Hemofarm koristi interne programe napredovanja i ciljanog razvoja.

Individualna obuka zaposlenih je definisana i koordinirana od strane odgovarajućih odeljenja prema potrebama i u skladu sa individualnim razvojnim ciljevima. Ovo uključuje ne samo ponude za unapređenje profesionalnih kompetencija već i liderских, metodoloških i društvenih veština, kao i podršku na stranom jeziku. U okviru toga, razgovori o razvoju između zaposlenih i njihovih supervizora čine osnovu za individualne razvojne planove.

Kako bi se svim zaposlenima omogućio jednak pristup obuci, kao deo nastavka implementacije IT pejzaža ljudskih resursa zasnovanog na SAP-u, u izveštavanoj godini uveden je modul „Učenje“. To znači da zaposleni sada, pored obaveznih obuka

o usklađenosti poslovanja i obuka specifičnih za određeni posao, imaju priliku da samoinicijativno i proaktivno pohađaju onlajn obuke iz sopstvenih sfera interesovanja posredstvom svojih računara.

Hemofarmov tim pokazuje visok nivo svesti i vrednovanja projekata kao alata kojima se kompanija iz postojećeg transformiše u željeno stanje, kroz izgradnju izvesne i stabilne budućnosti. U 2022. godini poseban fokus je stavljen na povećanje sposobnosti upravljanja projektima u komercijalnom delu organizacije (Marketing, Prodaja, RAMACA). PMO ima ulogu u upravljanju projektima, a time i u integriranju koncepta održivosti u način na koji se projekti planiraju, organizuju, izvršavaju i kako se njima upravlja. Samim tim, redovan plan obuka zaposlenih u 2022. odnosio se na upravljanje projektima, uz širok spektar edukacija kako za projekte koji treba da isporuče neki novi proces ili novu vrednost, tako i za one koji se tiču kontinuiranih unapređenja unutar kompanije. Sve edukacije su realizovane po planu. Obuka po PMI metodologiji (uz obaveznih 16 sati obuke) održana je za 27 kolegica i kolega, dok je u Hemofarmu ukupno 13 sertifikovanih stručnjaka iz ove oblasti od 2019. U poređenju sa 2021., razlika od 3 PMP sertifikovana zaposlena rezultat je njihove promocije na globalne pozicije.

U 2022. godini, fokus je stavljen na osnaživanje internih resursa radi omogućavanja interne

razmene i prenošenja znanja. Kao posebna tema istakao se interni koučing i do danas su u internoj bazi okupljena 32 sertifikovana kouča koji mogu da maksimiziraju potencijal zaposlenih i omoguće im još širi angažman u kompaniji.

Tokom 2022. godine, sa kolegama iz odeljenja Obezbeđenja kvaliteta (QA) kao vlasnicima procesa sprovedene su sledeće obuke zaposlenih zasnovane na sistemskoj dokumentaciji u eQMS sistemu. Rezultati pokazuju da je procenat obučenih zaposlenih značajno porastao, procenat je povećan za oko 50 odsto, u poređenju sa 2021. Taj broj nam govori o transparentnosti u procesu praćenja obuka.

Kada je reč o ekspertizi, 780 zaposlenih bilo je u prilici da se upozna sa evropskim i svetskim trendovima u farmaceutskoj industriji, u zavisnosti od zahteva radnog mesta (549 u 2021., 321 u 2020). Osim toga, 373 osobe bile su uključene u soft skills edukacije (229 u 2021). Na nivou Hemofarm grupe, za potrebe internih i eksternih edukacija 2022. godine je investirano 389.451 EUR (272.714 EUR u 2021), dok je tokom iste godine na nivou Hemofarma A.D. taj iznos bio 340.633 EUR (207.157 EUR u 2021).

U poređenju sa prethodnom godinom, veći broj zaposlenih, njih 478, bio je upućen na stručne edukacije u inostranstvo (284 u 2021, 259 u 2020.). Sa druge strane, veoma je pohvalna činjenica da je Hemofarmov sektor ljudskih resursa u rekordno kratkom roku uspeo da veliki broj edukacija u domenu razvoja mekih veština (soft skills) i različitih formi razvojnih programa prilagodi i realizuje u onlajn formi, bez narušavanja kvaliteta edukacije i uspešnosti ishoda. Pilotiran je i Leadership program sa ciljem osnaživanja lidera u kompaniji. Program je podeljen u tri dela: prvi modul namenjen je za one koji postaju lideri po prvi put (6 radionica, 50 učesnika), zatim modul za one koji su već izvesno vreme na liderskoj poziciji, odnosno, iskusni lideri (8 radionica, 17 učesnika), i treći modul za senior lidera (4 radionice, 4 učesnika). Takođe je po prvi put bilo devetoro gostujućih predavača iz kompanije (senior i iskusnih lidera), a povratne informacije učesnika su bile odlične. Tokom 2022. godine, takođe je započet jedinstveni projekat na tržištu koji promoviše Mentorstvo za žene (Female mentorship) u cilju podrške ženama u njihovom karijernom razvoju i promovisanja Hemofarma kao poslodavca koji neguje ravноправnost svih.

ESG INICIJATIVE U HEMOFARMU

#InspiredByHer

Osmomartovske priče koleginica iz Hemofarma za sve žene i devojke

Svetlana Braćko Milošević
„Ceca svojim znanjem i osmehom svakodnevno donosi vredinu u svoj tim.“

Kampanja #InspiredByHer vodi nas kroz priče žena iz Hemofarma, pokazujući zašto je važno osloniti se na sopstvenu jedinstvenost pri izgradnji lične karijere i kako je iskoristiti kao svoju prednost.

Kampanja Inspired by her nastala je baš 8. marta, kao serijal priča na društvenim mrežama u cilju podsećanja zašto je važno da naglas kažemo šta učimo jedni od drugih i šta nas kod koleginica inspiriše i pokreće. S obzirom na pouku i vrednost koju nosi, kampanja je ostavila snažan utisak i u internoj, i u eksternoj javnosti, i podstakla mnoge kolege da podele poruku zahvalnosti i mišljenje o tome kako ga bliska saradnica inspiriše i motiviše. Specijalno izdanje ove kampanje predstavljaju priče za žene i devojke o tome kako su koleginice unutar Hemofarma gradile svoje profesionalne uspehe i šta im je na tom putu pomoglo. Imaju za cilj da podsete da je jedinstvenost svakog pojedinca ono što nas određuje, a da je borba za ravноправnost ono čemu treba da stremimo ne samo na Međunarodni dan žena već svakoga dana. Koleginice iz Bosne i Hercegovine su otišle korak dalje i kreirale video u kojem su njih 22 zajednički poručile da je nebitno koji je dan u godini, već da je svaki dan – Dan žena.

RAZNOLIKOST, INKLUSIJA I RAVNOPRAVNOST POLOVA

Hemofarm nastoji da razvije snažan tim koji nudi jednake šanse svima, bez obzira na pol, godine, poreklo, afinitete itd., a njihov ključ uspeha zasnovan je na rezultatima profesionalnog rada i kolegijalnih odnosa unutar tima.³⁵

Kao deo internacionalne STADA grupe, koja posluje u preko 50 zemalja širom sveta, kulturna raznolikost je važan deo Hemofarma. U STADA grupi, a samim tim i Hemofarmu, različitost se smatra jedinstvenim kvalitetom, a u autentičnosti i jedinstvenosti svakog pojedinca leži snaga kompanije. U tom pogledu, jedinstvenost se ogleda kroz ličnost, iskustvo, pol, etničku pripadnost, seksualni identitet i još mnogo toga. Kompanija podstiče svakog zaposlenog da iskoristi svoju kreativnost i jedinstvenost kroz autentične ideje i inicijative i bude nosilac promena u kompaniji koja neguje kulturu rasta (Growth Mindset). Što se tiče jednakih mogućnosti za žene i muškarce, uravnotežena zastupljenost oba pola pri popunjavanju pozicija u kompaniji je izuzetno važna. Naravno, kada su u pitanju rukovodeće pozicije, u prvom planu su uvek profesionalne i lične kvalifikacije kandidata, a ne njihov pol.

Udeo žena zaposlenih na rukovodećim pozicijama³⁶ u Hemofarmu u 2022. godini iznosio je približno 64,4 odsto (iza oko 1% više nego u 2021).

Kako bi dodatno skrenula pažnju i promovisala ovu raznolikost, STADA grupa je u 2021. godini pokrenula komunikacionu kampanju pod motom „Jedinstvenost počinje sa tobom“ (#UniqueStartsWithU),³⁷ koja je nastavljena i tokom 2022, a Hemofarm ju je na lokalnom nivou snažno podržao. U okviru ove kampanje predstavljeni su različiti aspekti jedinstvenosti pojedinca, uključujući pol, jezik, seksualnu orientaciju, itd.

Kretanje broja zaposlenih	2019	2020	2021	2022
ŽENE	1.513	1.528	1.595	1.765
MUŠKARCI	1.352	1.350	1.336	1.420
UKUPNO	2.865	2.878	2.931	3.185

³⁵ 25% STI šeme je posvećeno kompanijskim vrednostima, od čega 6,25% čine postignuća predstavljena kroz One STADA vrednost i doprinos međusektorskoj saradnji i izgradnji timskog duha.

³⁶ Menadžerima se smatraju svi zaposleni sa najmanje 1 direktno odgovornosti; niži menadžment = najmanje 1 direktni izveštaj; srednji menadžment = najmanje 1 direktni izveštaj koji takođe ima najmanje 1 direktni izveštaj; top menadžment = SMT; ukupni menadžment = zbir niskog, srednjeg i najvišeg menadžmenta.

³⁷ Video dostupan na Štadinom YouTube kanalu: <https://www.youtube.com/watch?v=mbSVRZWl4vM>

ZDRAVLJE I BEZBEDNOST NA RADU

Bezbednost i zaštita zdravlja na radu i zaštita životne sredine (BZR i ZŽS ili engleski HSE), osim što poslednjih godina sve više dobijaju na značaju, svoju pravu svrhu i važnost za očuvanje poslovne i zdravstvene vitalnosti, pokazale su i tokom 2022, prilikom realizacije svakodnevnih operativnih aktivnosti, kao i brojnih investicionih projekata. BZR je i na nivou STADA grupe jedna od prioritetskih tema na svim lokacijama na kojima grupacija posluje, a Hemofarm, kao odgovorna kompanija i stabilan partner,³⁸ nastoji da ukaže kako svojim zaposlenima, tako i dobavljačima na to da bezbedno i zdravo radno okruženje predstavljaju jedan od stubova opstanka i privrede i društva. Stoga, u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, standardi koje Hemofarm primenjuje i postojeća praksa prevazilaze postojeće zakonske obaveze. Napori kompanije za uspostavljanje bezbednih i zdravih uslova rada su vođeni Sistemom upravljanja zdravljem i bezbednošću na radu i zaštitom životne sredine kao i primenom zahteva Inicijative poslovno društvene odgovornosti (BSCI).³⁹ Bezbednost zaposlenih, poslovnih partnera, dobavljača, resursa i okruženja, kompanija ostvaruje putem sistema video-nadzora, sopstvene službe fizičko-tehničkog obezbeđenja,⁴⁰ alarma požara⁴¹ i sopstvene profesionalne vatrogasne jedinice.⁴² Prevencija je ključna reč za bezbednost i zaštitu zdravlja na radu u Hemo-

farmu i niz sinhronizovanih i povezanih aktivnosti, baziranih na najsavremenijim tehnologijama, usmeren je prvenstveno na edukaciju i sprečavanje bilo kakvog nebezbednog ponašanja ili situacije. Imajući to u vidu, tokom 2022. izvršeno je 8.970 obuka (9.001 u 2021) iz bezbednosti i zaštite zdravlja na radu, zaštite životne sredine, zaštite od požara, prevencije udesa i usklađenosti poslovanja, a svi zaposleni su prošli i testirane opštег znanja iz navedenih oblasti.⁴³ Broj obuka u ovom segmentu je manji u odnosu na 2021. za samo 0,34%. Dodatne obuke koje su sprovedene jesu obuke koje se odnose na rad sa aktivnim supstancama koje se ranije nisu koristile u proizvodnji, te merama zaštite pri rukovanju tim supstancama. Takođe su izvršene i specifične obuke za upotrebu ličnih zaštitnih sredstava, prvenstveno radi zaštite respiratornih organa. Takođe, Hemofarm je izvršio sertifikaciju u pogonima u Vršcu, Šapcu i Dubovcu za integrisani sistem upravljanja zaštitom životne sredine (ISO 14001) i sistem upravljanja bezbednošću i zdravljem na radu (ISO 45001), uz brojne pogodnosti, kao što su: bolja efikasnost i manji broj povreda na radu; puna posvećenost zaštiti zaposlenih, imovine i postrojenja; puno poštovanje zakona i unapređen kredibilitet, uz odnos sa partnerima zasnovan na sigurnosti i zaštiti osoblja, kupaca i dobavljača; unapređen sistem upravljanja rizicima, uz uštedu troškova kroz spremnost na reagovanje u vanrednim situacijama.

HEMOFARM a.d.	2019	2020	2021	2022
Broj povreda na radu	11	8	4	5
Prema br. zaposlenih (%)	0,38	0,28	0,17	0,18

³⁸ Povodom Svetskog i Nacionalnog dana bezbednosti i zdravlja na radu, 28. aprila, kompanija je više puta nagrađivana za bezbednost i zdravlje na radu.

³⁹ Potvrđena je najviša ocena za usklađenost sa zahtevima Inicijative za poslovno - društvenu odgovornost (BSCI)

⁴⁰ Po zapošljavanju u Hemofarmu, svaki član ove službe prolazi obaveznu obuku za poštovanje ljudskih prava, uz kontinuirane ponovne obuke i provere znanja.

⁴¹ Sve prostorije u Hemofarmu opremljene su sistemima za dojavu, detekciju i gašenje požara, protipožarnim klapnama, panik rasvetom i sl.

⁴² Vatrogasna jedinica je na raspolaženju i Hemofarmu, i hitnim potrebama vršačke opštine i okolnih naselja.

⁴³ Zaposleni su tokom prethodne godine učestvovali u redovnim vežbama evakuacije u slučaju vanrednih situacija u fabrikama u Vršcu i Šapcu, u skladu sa internim procedurama kompanije. Takođe, nastavljeno je stručno osposobljavanje za pružanje prve pomoći (osnovna i napredna obuka), kao i stručno osposobljavanje za bezbedno rukovanje viljuškarima i ostalim sredstvima unutrašnjeg transporta, stručno osposobljavanje za rad sa sudovima pod pritiskom, kao i stručno osposobljavanje za rad u trafostanicama.

Info-semafori koji prikazuju broj povreda na radu na konkretnoj lokaciji u tekućoj godini, broj dana bez povreda i datum poslednje povrede⁴⁴ jedan su od najboljih kanala za razvoj svesti zaposlenih i svih posetilaca Hemofarma o značaju bezbednosti na radu. Postavljeni su na udarnim pozicijama u sklopu proizvodnih krugova i njihova višegodišnja primena rezultirala je unapređenjem preventivnih mera i shvatanjem važnosti prijavljivanja svake situacije ili događaja koji mogu biti nebezbedni („near miss“).⁴⁵ Hemofarmov Odbor za bezbednost⁴⁶ ima važnu ulogu u definisanju i sprovođenju niza aktivnosti za bezbedno i sigurno svako radno mesto. Pored toga, kao najbolja veza između menadžmenta i zaposlenih, učestvuje i u istragama potencijalnih incidenata, i u davanju predloga i sugestija za unapređenje sistema. Rad Odbora dopunjaju i HSE grupe formirane za svaku lokaciju, čiji su članovi zaposleni iz svih organizacionih jedinica, kako bi se na pravi način reprezentovala celu strukturu kompanije i čitav kolektiv aktivno uključio u HSE prevenciju. Koleginice i kolege koji su članovi HSE grupe predstavljaju svojevrsne „HSE ambasadore“ i dodatne edukatore u Hemofarmu. Tokom 2022. godine, u sklopu preventivnih mera, izvršeni su pregledi i ispitivanja opreme za rad i ličnu zaštitu, električnih instalacija i uslova radne sredine, i unapređena bezbednost pri rukovanju hemikalijama, koja je regulisana internim procedurama i zakonskom regulativom.⁴⁷ Edukacija svih zaposlenih predstavlja jednu od najvažnijih preventivnih mera u Hemofarmu jer osposobljava za prepoznavanje potencijalnih opasnosti i primenu mera za zaštitu od njih.

Oslanjujući se na iskustva stečena u periodu pandemije iz prethodnih godina, Hemofarmov tim koristio je najbolju praksu i proaktivno se prilagođavao aktuelnim okolnostima. Kao i na početku pandemije, tako i tokom 2022., u fokusu svih aktivnosti bilo je osnovno načelo BZR-a – prevencija. I tokom 2022. praksa je pokazala da su donete mere adekvatne da spreče internu transmisiju i pomognu da se očuva bezbednost

zaposlenih i kontinuitet procesa. Iz Plana preventije i delovanja Kriznog tima proizašlo je mnoštvo aktivnosti: usklađivanje sa lekarskom praksom, savetovanje o postupanju u slučaju postojanja obolelih ili rizičnih kontakata; svakodnevno praćenje svetskih saznanja o kovidu, kao i evidencija obolelih, kontakata ili poslatih u izolaciju; prilagođavanje postupanja u skladu sa najboljim saznanjima; obezbeđivanje podrške za zaposlene koji su bolesni ili u izolaciji; svakodnevna komunikacija sa nadležnim institucijama radi potvrde da je ono što se radi u skladu sa pravilima lekarske struke i u skladu sa zakonom; obezbeđivanje dovoljnih količina dezinfekcionih sredstava, zaštitne opreme i maski; nabavka i postavljanje zaštitnih pregrada i korišćenje termovizijskih kamera za merenje telesne temperature; svakodnevna komunikacija sa zaposlenima, uključujući i internu komunikaciju o jačanju svesti i načinu borbe protiv širenja pandemije, a potom i o značaju vakcinacije. I konačno, od početka same pandemije Hemofarm je za zaposlene⁴⁸ koji su se pridržavali svih preporučenih mera za sprečavanje širenja virusa isplaćivao naknade za bolovanje u iznosu od 100% od ugovorene zarade.

Hemofarm BZR vrednosti u koje veruje i koje primenjuje u svom poslovanju prenosi i na svoje dobavljače. U okviru redovnih provera, utvrđuje se i solventnost poslovnih partnera, ispunjenost zakonskih uslova rada, kao i stepen uvažavanja mera bezbednosti i zdрављa na radu. Zato svaki dobavljač pre otpočinjanja saradnje prilaže potvrde o plaćenom porezu, izjave o poštovanju ljudskih prava i prava zaposlenih, zatim dokaze da su radnici prijavljeni, uz popunjavanje Kvalifikacionog i BSCI upitnika.⁴⁹ Tek nakon pozitivno ocenjenih upitnika, potpisuje se obavezujući Aneks o bezbednosti i združuju na radu, zaštiti životne sredine i zaštiti od požara. Tokom 2022. u Hemofarmu je svakodnevno bio prisutan veliki broj izvođača radova, a njihova bezbednost i zaštita združiva bile su na prvom mestu:

- **u centralnom fabričkom kompleksu u Vršcu,** boravilo je 127 pravnih subjekata (125 u 2021) koji su izvodili neku vrstu radova sa oko 7.342 zaposlena (6.234 u 2021)
- **u šabačkom kompleksu** taj broj iznosio 64 (56 u 2021) sa oko 1.545 zaposlenih (1.472 u 2021).

Još od 2013. godine kada je uspostavljen proces upravljanja izvođačima u Hemofarmu, a zahvaljujući naporima zaposlenih, mnogi izvođači

su prihvatili ovu praksu radi poboljšanja svojih aktivnosti u oblasti HSE i počeli da je primenjuju interno, podigavši tako nivo bezbednosti u svojim kompanijama na viši nivo. Najveću nagradu za sav učljeni trud, kao i potvrdu da su složene procedure neophodne, predstavlja činjenica da nije bilo povreda na radu nijednog od radnika izvođača radova u 2022. Indikatori performansi HSE procesa se prikazuju na 200.000 radnih sati i prosečan broj radnih dana u mesecu (18,5), a dobijeni rezultati su uporedivi sa ostalim lokacijama u STADA grupi.

	2020	2021	2022
BROJ ZAPOSLENIH			
Broj zaposlenih sa punim radnim vremenom	2.880	Izvođači radova: 311	2.929
Broj zaposlenih sa pola radnog vremena	0	0	Izvođači radova: 181
AKCIDENTI / NEAR MISS			
Broj akcidenta sa fatalnim ishodom ili veoma teškim posledicama (gubitak ekstremiteta) na radu u posmatranom vremenskom periodu (ne računaju se povrede na radu prilikom dolaska na posao i odlaska sa posla)	0	0	0
Ukupan broj povreda na radu sa izgubljenim radnim danima (ne računaju se povrede na radu prilikom dolaska i odlaska sa posla)	8	0	4
Ukupan broj incidenta bez izgubljenog vremena (sitne povrede koje su sanirane pružanjem prve pomoći i dolazak hitne pomoći- zaposleni nastavljaju sa radom posle zdravstvene intervencije)	14	0	3
Ukupan broj near miss (uključujući near miss, nebezbedno stanje, nebezbedan događaj, nebezbedno ponašanje)	1.388	0	1.509
Ukupan broj izgubljenih radnih dana usled povreda na radu (ne računaju se izgubljeni radni dani usled povreda na radu prilikom dolaska na posao i odlaska sa posla)	285	0	330
Ukupan broj HSE obilazaka uz učešće menadžmenta	344	0	433
POKAZATELJI PERFORMASI PROCESA KPI			
OSHA stopa incidenta sa izgubljenim radnim vremenom OSHA Lost Time Case Rate	0,51	0,15	0,20
Stopa Near miss Near Miss Rate (NMR)	54,3	58,0	64,6
Stopa HSE obilazaka uz učešće menadžmenta HSE Management Walk Through Rate (WTR)	13,5	16,6	18,0
BROJ ZAPOSLENIH			
Broj zaposlenih sa punim radnim vremenom	2.880	Izvođači radova: 311	2.929
Broj zaposlenih sa pola radnog vremena	0	0	Izvođači radova: 181
AKCIDENTI / NEAR MISS			
Ukupan broj near miss (uključujući near miss, nebezbedno stanje, nebezbedan događaj, nebezbedno ponašanje)	1.388	0	1.509
POKAZATELJI PERFORMASI PROCESA KPI			
Stopa Near miss / Near Miss Rate (NMR)	542,3	16,6	18,0

⁴⁴ U Hemofarmu je postavljena adekvatna horizontalna i vertikalna signalizacija, uz naznačene putanje kretanja pešaka i vozila, kao i brzinomer za kontrolu kretanja.

⁴⁵ Događaji ili situacije koje nisu dovele do povrede/štete, ali su mogle da ih izazovu. Zaposleni su ohrabreni da prijave svaki nebezbedan događaj ili situaciju i tako spreče povrede ili oštećenja.

⁴⁶ U skladu sa zakonskom regulativom i Pojedinačnim kolektivnim ugovorom o bezbednosti i zdravlju na radu.

⁴⁷ Na intranetu se nalazi baza hemikalija sa uputstvima za bezbedno rukovanje i ponašanje u eventualnim opasnim situacijama, dostupna svim korisnicima.

⁴⁸ Tokom 2022. godine u okviru Hemofarm a.d. registrovana su ukupno 723 zaposlena koji su bili pozitivni na COVID-19.

⁴⁹ Ove upitnike popunjavaju svi novi dobavljači koji su bili potencijalni poslovni partneri Hemofarma u 2022. godini. Pored toga, u skladu sa specifičnim potrebama, potencijalni izvođači radova dužni su da dostave i potvrde o obukama za bezbedan i zdrav rad, lekarska uverenja, polise osiguranja, stručne nalaze, elaborate, procedure, pravilnike...

Prema priloženoj tabeli, jasno se vidi značajan razvoj svesti zaposlenih o suštinskom značaju preventivnog delovanja svakog pojedinca unutar kompanije:

- **ukupan broj povreda u 2022. u Hemofarmu** (Vršac, Šabac i Dubovac) bio je pet (4 u 2021); što je za 20 odsto više u odnosu na 2021. godinu;
- **ukupno prijavljenih near miss događaja je 1.612 (1.509 u 2021),** čime je broj registrovanih nebezbednih događaja povećan za 6,8 odsto – što nije posledica manje bezbednosti u Hemofarmu, već upravo višeg nivoa svesti zaposlenih, zahvaljujući edukaciji o ovoj važnoj temi, što je presudan aspekt prevencije.

Broj izgubljenih radnih dana usled povreda na radu u 2022. je 122 (330 u 2021), što je 63 odsto manje izgubljenih dana u odnosu na prethodnu godinu. Uz prikazane indikatore performansi procesa u cilju podizanja svesti o značaju bezbednih i zdravih uslova rada, kao i učešća svih zaposlenih, kao redovna aktivnost uveden je i stalni obilazak svake lokacije sa aspekta HSE-a uz učešće menadžmenta. Broj obilazaka sa as-

pektom HSE-a uz učešće menadžmenta u 2022. bio je 448 (433 u 2021), što je za 0,35% više u odnosu na 2021. Ovaj indikator na najbolji način oslikava odnos menadžmenta prema svojim zaposlenima i pokazuje da je briga o zdravlju i bezbednosti zaposlenih na radnom mestu jedan od prioriteta kompanije.

U Hemofarmu je uspostavljen proces Upravljanja HSE događajima koji podrazumeva transparentno obaveštavanje i izveštavanje o ovim događajima, istraživanje uzroka HSE događaja, kao i deljenje lekcija, odnosno učenje iz HSE događaja. Pod HSE događajima podrazumevaju se oni događaji koji mogu da ugroze zdravlje i bezbednost ljudi i/ili imaju negativne uticaje na životnu sredinu. Ciljevi upravljanja HSE događajima su:

- **Pravovremena reakcija i ublažavanje posledica,** odnosno upravljanje HSE događajima
- **Preventivno delovanje,** odnosno primena mera koje će sprečiti ponavljanje sličnih događaja
- **Unapređenje sistema** upravljanja HSE
- **Učenje i deljenje pouka** iz prethodnih događaja među zaposlenima i koleginicama i kolegama iz HSE timova na različitim lokacijama.

Kompanija, pored direktnih ulaganja,⁵⁰ brinući o zdravlju svojih zaposlenih, nudi i niz dodatnih pogodnosti: osiguranje od posledica nesrećnog slučaja (svih 24 sata, i na radu i van rada, uključujući nastanak invaliditeta ili gubitak života), dobrovoljni penzioni fond⁵¹ (zarad dobrih uslova života i po odlasku u penziju), dobrovoljno zdravstveno osiguranje (namenjeno svim zaposlenima, a pokriva troškove lekova, specijalističkih pregleda, lečenja, operacija i sl.), kao i Fond solidarnosti (finansiranje rada sportskih sekacija i rekreativne zaposlenih; pomoći zbog bolesti i bolovanja dužeg od 6 meseci; pomoći zaposlenom za rođenje i usvojenje deteta, pomoći samohranim roditeljima, pomoći zaposlenom prilikom smrti člana uže porodice...). U Hemofarmu, u okviru Fonda solidarnosti, već godinama funkcioniše i dobro poznata Sekcija dobrovoljnih davalaca krvi, u okviru koje je u svakom trenutku aktivno više od 500 davalaca. Pored toga i Samostalni sindikat raspolaže sredstvima za organizovanje rekreativne, sportskih sekacija i sportskih susreta zaposlenih, pružanje pomoći u kriznim situacijama, kao i za kontinuirano održavanje i unapređenje prava radnika uopšte.

ESG INICIJATIVE U HEMOFARMU

Jedinstvena i važna Mentorski program za žene

Program Jedinstvena i važna osmišljen je i realizovan u cilju podrške i promocije ženskog liderstva u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. Kroz godinu dana, šest sjajnih liderki iz Hemofarma a.d. i STADA GIS mentorisalo je šest odab-

ranih učesnica programa i sa njima podelilo svoja iskustva, savete, kontakte i druge resurse u cilju podrške ka karijernom napretku i razvojnom putu ka pozicijama budućih liderki i inicijatorki pozitivnih promena u svojim organizacijama i zajednicama. Glavni partner projekta bila je agencija Talks and Folks, čija je specijalnost organizovanje i sprovođenje mentorskih progra-

ma. Vizija Talks and Folks agencije je kreiranje jedinstvenog iskustva ličnog rasta i profesionalnog razvoja, što je zapravo nit koja je povozala Hemofarm i ideju vodilju ovog programa. Zajedničkim snagama kreirali su radno okruženje u kojem su učesnice programa ojačale mentorski savez i pristupile mentorskom radu na strukturiran, dobro osmišljen i prilagođen način.

⁵⁰ Ona obuhvataju: periodične lekarske preglede za određene poslovne pozicije, redovne sanitарне i oftalmološke pregledе, saradnju sa medicinom rada, osposobljavanje za pružanje prve pomoći, ispitivanje uslova radne sredine, opreme za rad i sredstava i opreme lične zaštite itd.

⁵¹ Kompanija uplaćuje 2.000 dinara mesečno zaposlenima koji su u neprekidnom radnom odnosu duže od tri godine, a koji iz svojih sredstava uplačuju najmanje 1.000 dinara u ovaj fond.

ESG INICIJATIVE U HEMOFARMU

Anketa za opipavanje pulsa zaposlenih

Zaposleni Hemofarma iskoristili su mogućnost da i u osmoj Štadinoj puls anketi (Global Pulse Survey) otvoreno iskažu svoje mišljenje o najvažnijim temama iz kompanije.

Već treću anketu zaredom rezultati pokazuju rast odziva zaposlenih, od čega je najveći bio u Crnoj Gori (punih 100 odsto). Ovakav skok odziva numerički izražava spremnost zaposlenih za razmenu mišljenja i

na pravi način odražava „Speak up“ kulturu koju neguje čitava STADA grupa. Na ovaj način rezultati su verodostojniji i realnije odražavaju pravo stanje organizacije. Pozitivan trend ogleda se i u većem broju povratnih informacija koje su pristigle - ukupno 6.700 komentara.

Prosečan rezultat za region Zapadnog Balkana neznatno je niži u odnosu na prethodnu anketu,

s tim što su rezultati u Srbiji na približnom nivou, u Crnoj Gori su blago skočili, dok je u Bosni i Hercegovini primećen neznatni pad. Radi boljeg poređenja, na globalnom nivou rezultati su takođe prilično slični onima iz prethodne ankete. Kada je reč o uverenju zaposlenih da će kompanija nastaviti da ostvaruje poslovne ciljeve stabilno – u Srbiji je ukupna ocena 8,7; u BiH 8,8; dok je u Crnoj Gori skočila na čak 9,6.

	SRBIJA	CRNA GORA	BIH
PROSEČNA OCENA NA OSNOVU ISPITIVANJA	7,6 Trenutno istraživanje	9,0 Trenutno istraživanje	7,6 Trenutno istraživanje
	7,7 Prethodno istraživanje	8,8 Prethodno istraživanje	8,1 Prethodno istraživanje

9 INDUSTRY, INNOVATION
AND INFRASTRUCTURE

UN CILJ 9 (SDG 9)
**Industrija,
inovacije i
infrastruktura**

Jelena Rankov

Senior direktorka globalne kontrole kvaliteta

Pored širokog spektra generičkih lekova i lekova koji se izdaju bez recepta, pružajući pacijentima širok pristup kvalitetnim opcijama prevencije i lečenja, Hemofarm i STADA sve više rade sa partnerima na razvoju i snabdevanju farmaceutskih specijaliteta sa dodatom vrednošću za specifična hronična zdravstvena stanja, stanja koja menjaju kvalitet života i retka zdravstvena stanja.

UN CILJ 9 (SDG 9) **INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA**

Hemofarmov doprinos ciljevima
održivog razvoja (SDG)

Cilj održivog razvoja br. 9 zalaže se za izgradnju otporne infrastrukture, promovisanje inkluzivne i održive industrijalizacije i podsticanje inovacija.

Jedan od glavnih aspekata podrške Cilju održivog razvoja broj 9 je u skladu sa osnovnom delatnošću Hemofarma — proizvodnjom pristupačnih, efikasnih, kvalitetnih lekova. Ovo zahteva agilan odgovor na potrebe tržišta, fokusiran na podršku javnim zdravstvenim sistemima. U tom smislu, Hemofarm konstantno unapređuje svoj portfolio proizvoda i proizvodnu infrastrukturu zajedničkim snagama svojih zaposlenih, zainteresovanih strana i lokalnih zajedница. Kroz sledeće materijalne teme prikazano je kako Hemofarm u praksi podržava SDG broj 9:

- 01 **Kvalitet i bezbednost proizvoda**
- 02 **Razvoj portfolija**
- 03 **Dostupnost lekova**
- 04 **Odgovorna nabavka**

KVALITET I BEZBEDNOST PROIZVODA

Farmaceutski portfolio čine proizvodi koji imaju direktni uticaj na zdravlje ljudi. Iz tog razloga, Hemofarm kao farmaceutska i zdravstvena kompanija, odgovoran je da obezbedi maksimalnu bezbednost svojih proizvoda, a time i bezbednost pacijenata.

Kvalitet SEERU⁵² Klastera u okviru kojeg posluje Hemofarm, sa svojim proizvodnim lokacijama u Vršcu, Dubovcu, Šapcu, Banjaluci i Podgorici, kontroliše aktivnosti na svim proizvodnim sajtovima, uz centralizovanu funkciju kvaliteta Hemofarma, sa organizacionim jedinicama na lokalnim nivoima i ekspertima koji obavljaju konkretne aktivnosti na svakom od sajtova. Kako bi se osigurao najbolji mogući kvalitet, Hemofarmovi proizvodi podležu strogim zahtevima za bezbednost i kvalitet proizvoda u celom lancu vrednosti – od kliničkih studija i proizvodnje do procene farmaceutskog rizika. Međunarodno važeći okviri kao što su „Dobra klinička praksa“, „Dobra proizvođačka praksa“ i „Dobra praksa farmakovigilance“ su stoga posebno važni za kompaniju.

DOBRA KLINIČKA PRAKSA

U cilju maksimalne bezbednosti i kvaliteta proizvoda, Hemofarm poštuje zakonske zahteve i smernice u svojim razvojnim aktivnostima. Pored toga, za planiranje i izvođenje kliničkih ispitivanja, kompanija sledi takozvanu dobru kliničku praksu (GCP), međunarodni etički i naučni standard za planiranje, sprovođenje, dokumentovanje i izveštavanje o kliničkim ispitivanjima na ljudima. Usklađenost sa ovim standardom osigurava da su prava, sigurnost i dobrobit ispitnika u skladu sa Helsinskiom deklaracijom. Takođe obezbeđuje kredibilitet podataka prikupljenih tokom kliničkih ispitivanja. Ugovorne istraživačke organizacije za sprovođenje kliničkih ispitivanja u Nemačkoj i na međunarodnom nivou su kvalifikovane od strane STADA grupe, čiji je Hemofarm član, i redovno se inspektuju kako bi se obezbedila usklađenost sa GCP tokom sprovođenja studije. Pored toga, sva klinička ispitivanja se prate u studijskim centri-

ma tako da se sva odstupanja od GCP standarda mogu prepoznati u ranoj fazi i korigovati ako je potrebno. Što se tiče politike testiranja, Hemofarm je posvećen tome da ne sprovodi ispitivanja na životinjama, osim kada su takva testiranja propisana zakonom i bez adekvatne alternative. U 2021. i 2022. godini STADA, sa jednim izuzetkom za proizvod u Kini (2022), nije sprovedla nijednu studiju testiranja na životinjama niti je pokrenula takve studije preko trećih strana.

DOBRA PROIZVOĐAČKA PRAKSA

Hemofarm sledi smernice koje obezbeđuju dobru proizvođačku praksu (GMP) na svojim proizvodnim lokacijama koje podležu GMP. EU GMP predstavlja zahteve kvaliteta za sve procese proizvodnje, testiranja i odobravanja lekova, aktivnih farmaceutskih sastojaka i kozmetike koji se primenjuju u EU. U okviru programa GMP inspekcije, usklađenost sa standardima kvaliteta GMP se redovno proverava kako u proizvodnim pogonima Hemofarma, tako i kod dobavljača i ugovornih proizvođača.

Godina 2022. bila je godina inspekcija, gde je više od 124 dana proteklo pod inspekcijskom proverom, a uspešno je sprovedeno 38 inspekcija od strane: EU GMP (Francuska državna agencija za bezbednost lekova i zdravstvenih proizvoda - ANSM, i Državna agencija za lekove i medicinska sredstva Rumunije – NAMMD), EAEU (Evroazijska ekonomска унија), UA (ukrajinske vlasti), Institut za lekove i medicinska sredstva Crne Gore (CInMED), Agencija za Lekove BiH (ALBiH), Ministarstvo zdravlja Republike Srbije. Provere su izvršene i od strane ugovornih partnera: Belupo, Galenika, Alkaloid, Hameln, Fresenius Kabi i BBraun, uz interne STADA provere. Sve ovo je na kraju završeno sa zasluženih 13 GMP sertifikata. Pored spomenutih GMP inspekcija, sprovedena je resertifikacija za ISO 9001, ISO 14001 i ISO 45001 standarde, kao i resertifikacija za EU CE znak za medicinsko sredstvo (EN ISO 13485, EU Directive 93/42/EEC) od strane ISO sertifikacionih tela. Sve provere i inspekcije su uspešno realizovane, bez kritičnih i ponavljajućih velikih neusaglašenosti.

U oblasti preventivne zdravstvene edukacije Hemofarm putem svojih digitalnih platformi pomaže pacijentima i korisnicima u donošenju informisanih odluka u pogledu upravljanja i zaštite svog zdravlja. Istovremeno, kompanija proučava stavove Evropljana i njihov pristup zdravju kroz godišnji STADA Zdravstveni izveštaj.

Tamara Tomić
 Senior direktorka kvaliteta klastera SEE

Konačno, 2022. godinu obeležile su aktivnosti i unapređenja na značajnim globalnim projektima:

- **LIMS (Laboratory Information Management System)** – zaposleni u Hemofarmu aktivno su učestvovali u projektnim zadacima i rešenjima LIMS softvera u procesima u Kvalitetu na nivou cele STADA grupe, pružajući podršku ekstenziji korišćenja LIMS produpcionog sistema i proširivanju broja materijala koji se testiraju kroz LIMS sistem. Uspešno je sproveden i roll-out sistema u proizvodnom sajtu u Banjaluci i laboratoriji u Temišvaru.
- **eQMS (Electronic Quality Management System)** – uspostavljanje i upotreba modula za upravljanje inspekcijskim (Audit), dobavljačima (Supplier), MOC i obukama (Training) nakon prelaska na novu verziju 2022.
- **LeanLab** - uspostavljanje lean principa u organizaciji procesa i prostora u laboratorijama u cilju unapređenja efikasnosti, transparentnosti i fleksibilnosti procesa i oslobođanje kapaciteta. U laboratorijama Klastera završene su aktivnosti dijagnostike i definisane neophodne aktivnosti. Laboratorija u Banjaluci je završila aktivnosti u okviru Faze 1 projekta, dok su preostale laboratorije ušle u Fazu 2 i nastavljeno je praćenje. Faza 1 podrazumevala je uvođenje 5S i Kanban principa i osnovno pojednostavljenje procesa, dok je Faza 2 fokusirana na pojednostavljenje dokumentovanja, roll-out principa ready-to-use rastvora reagenasa i unapređenje automatizacije obrade podataka. Laboratorije koje su u Fazi 2 prate se i u 2023. godini.

• Nova revizija **Aneksa 1** GMP postala je zvanična sa rokom za implementaciju - avgust 2023. Usledile su intenzivne aktivnosti tokom 2022. godine na identifikovanju nedostataka, definisanju akcija i pripremi procena rizika za kontrolu kontaminacije (Contamination Control Strategy CCS) za sva sterilna odeljenja.

• Intenzivne aktivnosti bile su i na pripremi Analiza rizika (za prevenciju unakrsne kontaminacije (Cross Contamination Risk Assessment CCRA) za sva postrojenja koja su u toku, prikupljanje podataka, kritično određivanje proizvoda i procena rizika.

• Uspostavljena je radna grupa za sagledavanje rizika prisustva nitrozamin nečistoća u Hemofarmovim proizvodima, kao i definisanje akcija sa smanjenje rizika.

• Sprovedena je i procena usaglašenosti svih sajtova sa postojećim GMP smernicama i definisane su akcije i projekti za eliminaciju neusaglašenosti i umanjenje rizika u okviru Globalnog procesa Site Quality Risk Assessment (SQRA). Uspostavljeno je redovno, kvartalno praćenje statusa.

• Uspešno je završena rekonstrukcija novog Odeljenja za tečne forme u Šapcu.

• Uveden je veliki broj metoda za testiranje novih proizvoda u laboratorijama Hemofarma.

• Transferisani su novi proizvodi i tehnologije (site to site transferi, kao i transferi iz razvoja Hemofarma) u čemu je Kvalitet imao značajnu ulogu.

Uvedena su mnoga poboljšanja procesa koja su donela povećanje produktivnosti kroz implementaciju OpEx programa u svim oblastima. Rađeno je na daljem unapređenju procesa obuke. Uveden je video-materijal za obuke, kako za novozaposlene, tako i za obuke pri novim revizijama procedura, uniformno godišnje GMP testiranje jednako za sve sajtove, elektronsko evidentiranje obuka od strane svih zaposlenih. Organizovana je obuka za kvalifikovane predavače za sve zaposlene koji su autori procedura. Napravljen je materijal koji olakšava i čini transparentnijim proces uvođenja u posao za novo-zaposlene i mentore. Značajno je unapređena procedura za kvalifikaciju novih proizvođača pomoćnih sirovina, čime su ispraćene promene na tržištu.

⁵² South East Europe, Russia and Ukraine.

Kvalitet Klastera uz podršku koleginica i kolega iz drugih funkcija u okviru JIERU dobitnik je kvartalnih nagrada Globalnih tehničkih operacija STADA Grupe za:

- Entrepreneurship: uvođenje novih filtera za sterilnu filtraciju SNUP-a na lokaciji u Podgorici;
- Agility: kvalifikaciju novih proizvođača za šest pomoćnih supstanci (lubrikant, cink hlorid, butil-hidroksi anizol, sorbitol, glicerol, eterično ulje bora) koji su završeni u rekordnom roku (4-8 nedelja) i obezbeđivali su kontinuitet u snabdevanju i izbegavali situaciju van zaliha.
- Prepoznavanje i postupanje u skladu sa kompanijskim vrednostima u svakodnevnom radu i promociju *Alal vera priče*, gde je sektor Kvaliteta predstavljen kao timski igrac prilikom registracije Dilkoran tableta u Bosni i Hercegovini. Zaposleni su izašli iz rutinskih aktivnosti, angažovali se i podržali proizvođača sirovina u procesu dobijanja GMP sertifikata, što je samo jedan od primera kako se rizici pretvaraju u prilike.

DOBRA PRAKSA FARMAKOVIGILANCE^{53 54}

Uvažavanje potreba korisnika proizvoda i njihovo zadovoljstvo, uz proaktivni odnos prema reklamacijama, spadaju u najvažnije aspekte brige o zdravlju. Farmaceutski proizvođači i nosioci dozvola za stavljanje leka u promet, uz čitav sistem javnog zdravlja, u obavezi su da kontinuirano prate, otkrivaju, analiziraju, razumeju i sprečavaju neželjena dejstava i reakcije na lekove. Ovaj važan segment rada zdravstvenog sistema i farmaceutske industrije reguliše oblast farmakovigilance. Ona deluje globalno, na svetskom nivou, kako bi se sva relevantna otkrića i bitne informacije na vreme podelile u cilju sprečavanja negativnog delovanja lekova na pacijente. Farmakovigilanca u Hemofarmu analizira prijave neželjениh dejstava lekova koje mogu pristići direktno od zdravstvenih radnika, doktora i farmaceuta, regulatornih tela, pacije-

nata, potrošača, stručnih časopisa, medija i zaposlenih u kompaniji. Neželjena reakcija na lek (ADR) u farmakovigilanci je definisana kao nenamerena ili neželjena štetna reakcija koja se javlja u dozama koje pacijent obično koristi za dijagnozu, lečenje ili prevenciju bolesti. Jednostavno rečeno, ovo su neželjeni medicinski problemi koji se javljaju usled upotrebe lekova. Neželjeni efekti su ključni problemi u farmakovigilanci, nauci i aktivnostima vezanim za otkrivanje, procenu, razumevanje i preventiju neželjenih dejstava ili bilo kojih drugih mogućih problema u vezi sa lekovima. Nenamerne reakcije mogu biti manje, poput osipa, ili teže poput otazivanja organa, a u ekstremnim slučajevima mogu čak dovesti do smrti. Mogu se javiti odmah nakon primene ili im treba vremena da se razviju. Identifikovanje neželjenih reakcija i rad na smanjenju njihove pojave je ključni deo farmakovigilance. Ovo uključuje nadzor nakon stavljanja na tržište gde se bezbednost lekova prati kod velikog broja pacijenata u „stvarnom svetu“ nakon odobrenja, pored regulisanih kliničkih ispitivanja koja su sprovedena pre odobrenja leka. Ovo takođe uključuje prenošenje rizika povezanih sa lekovima zdravstvenim radnicima i javnosti, kao i sprovođenje strategija za minimiziranje svakog potencijalnog rizika. Svi zaposleni u Hemofarmu adekvatno su obučeni, u skladu sa procedurama i operativnim postupcima, za prijem prijava neželjениh dejstava. Prijavu je moguće uputiti kroz lični kontakt sa nekom od navedenih instanci, putem e-formulara na korporativnom sajtu, putem društvenih mreža i zvaničnih naloga kompanije, zatim imejla svakodobro@hemofarm.com, kao i na sve dostupne brojeve telefona. Pored toga, predstavnici Marketinga i Prodaje, budući da su najaktivniji u komunikaciji sa doktorima i farmaceutima, dodatno su na raspolaganju za sve prijave neželjenih dejstava. Farmakovigilanca za Hemofarm ima mnogo širi značaj i kontekst od matične države u kojoj kompanija posluje, budući da se veliki deo proizvodnog programa izvozi. Samim tim, u slučaju identifikovanja neželjenog dejstva leka, Hemofarm a.d. postupa u skladu sa lokalnom regulativnom države u kojoj se lek prometuje i standardnim operativnim procedurama za procenjivanje profila bezbednosti

registrovanih preparata. U slučaju prepoznavanja potencijalnog rizika, kompanija inicira evaluaciju svih raspoloživih podataka u odnosu na bezbednu primenu leka i preduzima adekvatne mere – prosleđivanje pisma zdravstvenim radnicima, povlačenje serije leka sa tržišta, izmenu uputstava za primenu leka, edukaciju kroz stručni materijal za zdravstvene radnike i pacijente, itd.

Tokom 2022. godine, sa svih tržišta na kojima je Hemofarm a.d. ili lokalni partner nosilac dozvole

za stavljanje leka u promet, primljeno je od zdravstvenih radnika i pacijenata 109 prijava / slučajeva neželjenih dejstava (NDL) (57 u 2021). Od tога, 13 slučajeva je klasifikовано u kategoriju „ozbiljno“, a 96 slučajeva kao da „nisu ozbiljnog karaktera“.⁵⁵ U 2022. godini je prijavljeno 38 reklamacija sa elementima neželjenih dejstava.

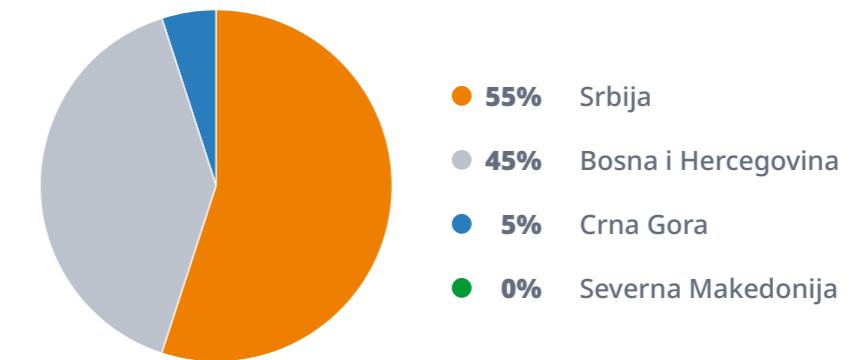
Najveći broj prijava u 2022. godini pristigao je od farmaceuta, zatim lekara, te korisnika leka / pacijenata i ostalih zdravstvenih radnika:

PRIKAZ BROJA PRIJAVA NDL PREMA IZVEŠTAČU I OZBILJNOSTI NDL

Izveštač	Broj prijava NDL	Ozbiljna NDL	NDL koje nije ozbiljnog karaktera
LEKARI	20	5	15
FARMACEUTI	60	4	56
PACIJENTI	16	4	12
ZDRAVSTVENI RADNICI	13	0	13
UKUPNO	109	13	96

Kod NDL prema polu, preovladavao je ženski pol (46 žena, naspram 25 muškaraca, za 38 slučajeva nemamo podataka o polu). Najviše prijava je pristiglo iz Srbije (55%), koja je i najveće lokalno tržište Hemofarma A.D.

RASPODELA PRIJAVLJENIH SLUČAJEVA NDL PREMA TRŽIŠTIMA ZA 2021. GODINU

⁵³ Proizvođači lekova i nosioci dozvole za puštanje leka u promet, zajedno sa celokupnim zdravstvenim sistemom, dužni su da kontinuirano prate, otkrivaju, analiziraju, razumeju i sprečavaju neželjene reakcije i dejstva lekova. Ovo je globalno regulisano farmakovigilancem kako bi se blagovremeno podelili svi relevantni nalazi kako bi se sprečila neželjena dejstva lekova.

⁵⁴ Hemofarmova odeljenja za istraživanje i razvoj, QA i QC, pored farmakovigilance, odgovorna su za verifikaciju usaglašenosti Hemofarmovih proizvoda i odsustva mogućeg negativnog uticaja.

⁵⁵ Kada u prijavi postoje i neželjena dejstva i reklamacija na kvalitet leka – Tim za medicinske poslove i farmakovigilancu sarađuje sa Timom usaglašenosti proizvoda / QA. U slučaju istovremeno prijavljenih medicinskog pitanja i neželjenog dejstva – Marketing je nadležan za medicinsko pitanje, a Tim za medicinske poslove i farmakovigilancu za neželjena dejstva.

RAZVOJ PORTFOLIJA⁵⁶

Strateška orientacija na rast sa jakom kompetencijom u razvoju i regulativi.

Hemofarm svoju podršku sistemu javnog zdravlja iskazuje i kroz činjenicu da je njegov farmaceutski portfolio skrojen upravo kao odgovor na realnu kliničku sliku Srbije, odnosno prave potrebe stanovništva i pacijenata u zemlji i regionu. Upravo zato, jedna od važnih karika u Hemofarmovom poslovanju je i sektor Farmaceutskog razvoja jer, kako kažu u kompaniji, „sa farmaceutskim razvojem proizvoda počinje i briga o zdravlju ljudi“.

Aktivnosti Farmaceutskog razvoja su usmerene na razvoj novih proizvoda za celu STADA grupu, kao i na uvođenje novih tehnologija i tehnika, i konačno transfera znanja i proizvoda iz Farmaceutskog razvoja u Tehničke operacije. Kontinuirana optimizacija procesa je prioritet, a zaposleni nastoje da smanje vreme i troškove potrebne za razvoj novog proizvoda kako bi ispratili zahteve tržišta, regulativu i tehnološke trendove u farmaceutskoj industriji. Tokom razvoja farmaceutskih proizvoda velika pažnja posvećuje se odabiru polaznih materijala za proizvodnju i pakovanje, uz izbegavanje korišćenja organskih rastvarača kako bi se, gde god je to moguće, uveli materijali koje je moguće reciklirati. U ovom procesu važnu ulogu ima i tehnologija, te je izbor uvek na onoj koja zahteva manju potrošnju energije, uz pažljivu brigu o sortiranju i odlaganju otpada.

Ulaskom u četvrtu deceniju postojanja Farmaceutskog razvoja u okviru Hemofarma, sektor je brojao 60 zaposlenih koji su tokom 2022. bili angažovani na razvoju 48 novih proizvoda. Više od 320 proizvoda, razvijenih u Hemofarmovim laboratorijama, registrovano je širom Evrope i Azije i trenutno se proizvode u Hemofarmovim pogonima u Vršcu, Šapcu, Banjaluci i Podgorici.

Tokom 2022. na tržište Srbije i BiH lansirani su sledeći proizvodi iz sopstvenog razvoja:

- **Imunocink tablete za decu i odrasle,**
- **Hepatrombin 1000 gel.**
- **započet je i razvoj još sedam novih proizvoda.**

Kao ekspertski centar za razvoj generičkih lekova, Hemofarm je od STADA grupe dobio značajnu ulogu u daljem razvoju sopstvenih proizvoda, te su na tržište Evropske unije u 2022. lansirani sledeći proizvodi:

- **Eunova kapsule,**
- **Magnetrans tablete,**
- **Vildagliptin tablete,**
- **Vildagliptin/Metformin**
- **Ticagrelor film tablete.**

Kao najveći razvojni centar u okviru STADA grupe, zaposleni u Hemofarmu kontinuirano sarađuju sa koleginicama i kolegama iz Nemačke, Rusije, Velike Britanije, Češke i Austrije, razmenjujući kompetencije i iskustva u cilju što bolje internacionalne saradnje. Pored toga, kontinuirani razvoj tima ogleda se i kroz saradnju sa univerzitetima, naučnim centrima i drugim laboratorijama, kao izvorom inovacija. Na taj način proširuje se eksperitiza Hemofarmovih zaposlenih i jača preduzetnički potencijal unutar organizacije kako bi pacijentima bila još dostupnija kvalitetna terapija.

⁵⁶ Ove značajne teme su takođe predstavljene u okviru Hemofarmove podrške ispunjenju SDG 3.

DOSTUPNOST LEKOVA⁵⁷

Razvojem infrastrukture, zajedno sa kontinuiranim ulaganjima u svoje proizvodne lokacije, lanac distribucije i vrednosti, Hemofarm doprinosi poboljšavanju pristupa lekovima u zemljama u kojima posluje, kako neposredno, tako i preko svojih zavisnih društava ili trećih strana.

Iz tog razloga Hemofarm kontinuirano investira u sopstvene proizvodne objekte i laboratorije za ispitivanja unutar svoje Grupe. Investicije u modernizaciju i proširivanje proizvodnih pogona i proizvodnih objekata, dostigle su 30,3 miliona evra u 2022. godini (39,7 miliona evra u 2021), od čega

Registracija proizvoda/RAMACA

 Hemofarm je vlasnik **1.544** rešenja o registraciji lekova u 22 zemlje.

TOKOM 2022.
REGISTROVANO JE:

 88 medicinskih sredstava **383** dodatka ishrani **74** kozmetičkih sredstava

USPEŠNA GODINA OGLEDU SE I U
SLEDEĆIM REZULTATIMA:

 102 dobijena rešenja o novim registracijama lekova **159** predatih zahteva za nove registracije

 Ramaca priprema medicinsku dokumentaciju za nove proizvode i kontinuirano ažurira dokumentaciju za postojeće proizvode.

 Tokom 2022. ažurirana je medicinska dokumentacija za potrebe obnova dozvola za **210** proizvoda.

 Za **180 proizvoda** ažurirane su osnovne informacije o leku sadržane u sažetu karakteristika i uputstvu za lek.

 Ramaca kontinuirano prati sva nova saznanja o bezbednosti primene i obrada neželjenih reakcija u postmarketinškoj fazi životnog ciklusa naših proizvoda.

 109 Prijava neželjenih reakcija na lek uspešno je procesuirano.

*prema dostupnim podacima iz 2022.

⁵⁷ U ovom poglavlju, fokus je na investicijama u infrastrukturu unutar Hemofarma, koje će obezbititi dalja poboljšanja u pristupu lekovima širom regiona i Evrope. Ova važna tema takođe je prikazana i u delu koji se bavi podrškom Cilju 3 održivog razvoja (SDG 3), gde su detaljnije predstavljena osnovna sredstva.

ODGOVORNA NABAVKA⁵⁸

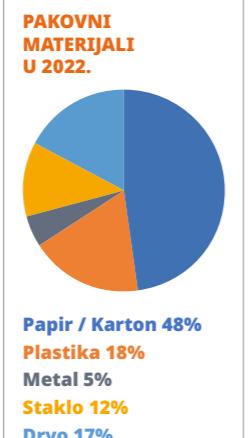
Imajući u vidu da poslovanje Hemofarma zavisi od sigurnosti isporuke i kvaliteta lanca snabdevanja, kao i napora kompanije u pogledu smanjivanja troškova onih koji plaćaju zdravstvenu zaštitu, kao i cenovni pritisak tržista na kojima posluje, efikasno i fleksibilno upravljanje dobavljačima od ključne je važnosti.⁵⁹

U cilju svođenja uskih grla u lancu snabdevanja na najmanju moguću meru i obezbeđivanja sigurnosti snabdevanja, kompanija nastoji da diverzifikuje svoju bazu dobavljača – kako geografski, tako i na nivou proizvoda. Upravo zato, Hemofarmova odgovornost dodatno je zasnovana na bliskoj saradnji sa njenim dobavljačima, a održivost se pre svega ogleda u njegovojo povezanosti sa lokalnim dobavljačima na domaćem tržistu. Kao što je navedeno u odeljku Dobre proizvođačke prakse, Hemofarm redovno sprovodi GMP inspekcije kod svojih dobavljača u domenu sistema upravljanja kvalitetom, tako da može da obezbedi da njeni proizvodi budu uskladeni sa standardima, bezbednosnim zahtevima i propisima. Ovakve inspekcije neophodne su najmanje svake tri godine za puštanje šarži, za gotove proizvode, za ugovorne laboratorije za ispitivanja, za međuproizvode i aktivne sastojke. Ukoliko je neophodno, inspekcije se takođe organizuju za nove dobavljače, u slučaju problema sa kvalitetom, za ambalažu, kao i za pružaoce GMP usluga.

Hemofarm je nastavio sa transformisanjem svog lanca snabdevanja u 2022. godini, radi obezbeđivanja i poboljšanja dostupnosti farmaceutskih proizvoda. Transparentne poslovne veze sa postojećim i potencijalnim dobavljačima predstavljaju važan aspekt nabavke i pružaju podjednake šanse svima, bez obzira na teritoriju.⁶⁰ U pogledu vrste materijala, nabavka je u Hemofarmu 2022. godine uključivala sledeće kategorije:

Grupa materijala (2022)	Domaće tržište (%)	Inotrižište (%)	Ukupno učešće (%)
SIROVINE	5	95	54
AMBALAŽA	36	64	17
IN BULK I GP	2	98	9
USLUGE	88	12	20

Kategorija	2020 (%)	2021 (%)	2022 (%)
SIROVINE	39	39	31
STAKLENA AMBALAŽA	7	7	8
PAPIRNA AMBALAŽA	18	21	33
DRVENA AMBALAŽA	15	13	11
METALNA AMBALAŽA	3	4	4
PLASTIČNA AMBALAŽA	18	16	13

Kada se posmatra nabavka sirovina koja uključuje aktivne (API) i pomoćne (EXC) sirovine, ukupna količina iznosi oko šest hiljada tona (5,8 hiljada tona u 2021). Materijali za pakovanje koji su bili predmet nabavke u 2022. obuhvataju papirnu (kartonsku) ambalažu sa oko 6.400 tona, plastičnu ambalažu sa oko 2.400 tona, drvenu ambalažu sa oko 2.200 tona, staklenu ambalažu sa približno 1.500 tona, metalnu ambalažu sa oko 730 tona, što ukupno iznosi oko 13.000 tona.

Od ukupne količine osnovnih kutija za pakovanje gotovih proizvoda učešće recikliranih osnovnih kutija je 57 odsto ili 2.350 tona.⁶¹

⁵⁸ Nastojimo da ponudimo kvalitetne proizvode i usluge, uz neprekidno snabdevanje tržista lekovima.

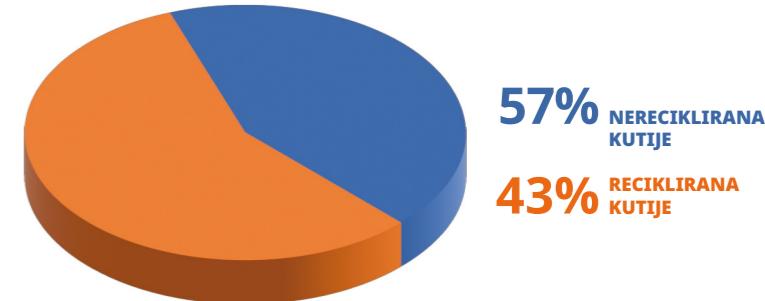
⁵⁹ Broj pouzdanih dobavljača je ograničen, geografski smešten u određenim delovima sveta (najviše na Dalekom istoku – Indija i Kina), uz složene procedure, kao što je ona za nabavku psihoaktivnih kontrolisanih supstanci za proizvodnju sedativa i drugih lekova, koje podležu posebnim protokolima nabavke.

⁶⁰ Na Štadinom veb-sajtu se nalaze opšti uslovi poslovanja i nabavke, sa naznačenim linkom do svake porudžbenice: <https://www.stada.com/terms-and-conditions>

⁶¹ Hipotetičko smanjenje udela pakovanja od recikliranog kartona nije posledica realnog smanjenja udela, već izmenjene metodologije praćenja ovog parametra na nivou STADA Grupe.

Hemofarm trenutno radi na EcoVadis© platformi za ocenu eksterne održivosti u cilju primene EcoVadis© rešenja kao osnove za ocenjivanje i procenjivanje ESG učinka svojih dobavljača i organizacija ugovorne proizvodnje (CMO). ESG ocenjivanje zasniva se na samoocenjivanju strane koja prolazi kroz proces ocenjivanja od strane stručnjaka iz EcoVadisa, na osnovu obezbeđenih dokumenata. Ovo kompaniji omogućava da teži ka unapredavanju ciljeva društvenih i ekoloških aspekata svog lanca vrednosti. Principi ponašanja dodatno se razvijaju i primenjuju u 2023. godini kako bi se ojačale veze sa odgovornim partnerima.

Još jedna od ključnih odlika Hemofarmove nabavke je transparentnost, a svim dobavljačima je jasno predviđen zahtevani kvalitet u skladu sa farmaceutskim standardima, kao i očekivanje da ponude proizvode i usluge po prihvatljivoj

ceni, ispune planirane rokove, pruže adekvatnu podršku, servis i korisne informacije. Odgovorno upravljanje procesom nabavke, osim što omogućava Hemofarmu aktivno učeće u smanjivanju uticaja na okolinu, podrazumeva i evaluaciju i praćenje solventnosti, poslovnosti i poštovanja prava zaposlenih, od procesa procene potencijalnih dobavljača, pa do započinjanja i održavanja saradnje.

ESG INICIJATIVE U HEMOFARMU

„Superheroji maske nose ispod očiju”

Velika kampanja Hemofarma Banja Luka pod nazivom „Superheroji maske nose ispod očiju”, podstaknuta pandemijom COVID-19 u cilju podrške zdravstvenim institucijama, sprovedena je u nekoliko faza od 2020. godine.

Zahvaljujući sredstvima prikupljenim od prodaje Hemofarmovih probiotika, vitamina i minerala u okviru ove akcije tokom 2022. godine, kupljeno je čak šest EKG i jedan CTG aparat za zdravstvene ustanove i obezbeđena je podrška za rad porodilišta i pedijatrijskih odeljenja u 15 zdravstvenih institucija širom BiH. Pomoć za porodilišta je podrazumevala stolove za presvlačenje beba, posteljinu, dužinomere, ginekološke stolice, vase za bebe i proizvode iz portfolija Hemofarma. Superheroji su akcija koja se izrodila tokom krznog perioda izazvanog globalnom pandemijom, a zahvaljujući kojoj je, kroz nabavku potrebne medicinske opreme, pravovremeno pružen doprinos već preopterećenom zdravstvenom sistemu. Sveukupna sakupljena pomoć iznosiла je više od 170 000 KM (što je više od 85 hiljada evra, kao i pomoć u medicinskoj, zaštitnoj i ostaloj opremi) i obuhvatila je čak 39 zdravstvenih ustanova širom BiH.

Mentorski program Hemofarm fondacije

Program za obrazovanje Hemofarm fondacije je jedan od najuticajnijih programa za buduće liderе. Program već tri decenije pruža podršku najboljim studentima u sticanju znanja i veština u oblastima medicinskih, farmaceutskih, hemijskih, bioloških, tehničkih i tehničkih nauka elektro i mašinskog usmerenja.

Do danas je podržano 3.720 mladih ljudi, koji su nosioci pozitivnih promena u društvu. Program za obrazovanje se sastoји od Programa za stipendije, Mentorskog programa i Programa stručne prakse u Srbiji i Nemačkoj i predstavlja vid dodatne podrške mlađima da ovladaju veštinama koje su im neophodne za dinamično tržište rada sa ciljem primene znanja u Srbiji, bilo da se odluče za rad u Hemofarm kompaniji ili institucijama zdravstvenog sistema. Pored stručne prakse, u 2022. godini, mentorski program posebno su obeležila predavanja dvojice dobitnika Nobelove nagrade za fiziologiju ili medicinu - dr Vilijama Dž. Kejlina i profesora dr Endrjua Fajra, dok je ciklus prolećnih predavanja dodatno začinilo predavanje dr Brusa Albertsa, jednog od najuspešnijih čelijskih biologa današnjice.

UN CILJ 12 (SDG 12)
**Odgovorna
proizvodnja i
potrošnja**

Dejan Ivanović

Senior direktor operacija SEERU klastera

Ne samo da korisnici i tržište sve više očekuju održive proizvode i pakovanje, već oni na najbolji način svedoče i o tome kako Hemofarm ozbiljno preuzima svoju odgovornost i ESG obaveze. Upravo zato kontinuirano nastojimo da portfolio učinimo još više održivim i omogućimo dodatne pozitivne uticaje na okruženje i društvo.

UN CILJ 12 (SDG 12) **ODGOVORNA PROIZVODNJA I POTROŠNJA**

Hemofarmov doprinos ciljevima održivog razvoja (SDG)

Cilj održivog razvoja broj 12 zalaže se za obezbeđivanje obrazaca održive potrošnje i proizvodnje.

Kako bi doprineo pozitivnim ESG uticajima, Hemofarm postavlja svoje ciljeve i obezbeđuje usaglašenost sa regulatornim zahtevima, ulažući napore da svoje poslovanje učini još održivijim. Hemofarm nastoji da bude odgovoran „građanin“ i „komšija“ u domenu učinka proizvodnje u skladu sa održivošću i kompletним životnim ciklusom svojih proizvoda. U nastojanju da podrži SDG broj 12, za Hemofarm su važne sledeće teme:

- 01 **Potrošnja resursa i otpad**
- 02 **Dekarbonizacija i klimatske promene**
- 03 **Održivi proizvodi**

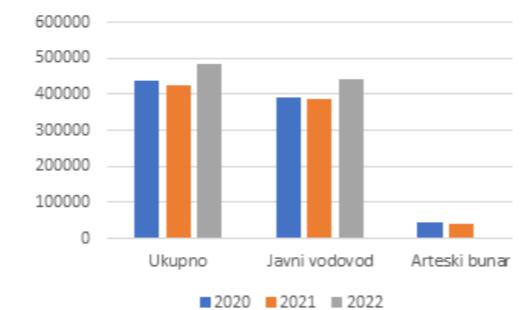
POTROŠNJA RESURSA I OTPAD

Da Hemofarm nastavlja sa odgovornim upravljanjem potrošnjom vode najbolje potvrđuje činjenica koja pokazuje da je za samo 13,1 odsto uvećan utrošak ovog vitalnog resursa, uprkos značajnjem povećanju obima proizvodnje posmatrano u broju pakovanja.

Energetska efikasnost ostaje jedan od ključnih imperativa Hemofarma i način da kompanija pokaže svoju odgovornost i stepen održivog razvoja. Iako je upotreba električne energije porasla za 3,5 odsto, i to najvećim delom zbog nepovoljnih klimatskih uslova, ovaj parametar se i dalje može smanjiti pozitivnim usled činjenice da je ostvaren veći rast obima proizvodnje nego što je porast samog utroška ovog resursa. Upotreba prirodnog gasa je umanjena za 3,0 odsto u odnosu na 2021.

I tokom 2022. Hemofarm se odgovorno odnosio prema otpadu koji nastaje kao neizbežna posledica obavljanja primarne delatnosti. Porast količine opasnog otpada koji kompanija, kao nosilac dozvole, samostalno izvozi na spaljivanje posledica je projekta smanjivanja zaliha i ne reflektuje stanje kretanja otpada koji se tiče samo 2021. godine. Nivo prihoda od prodaje neopasnog otpada (sekundarne sirovine) u 2022. godini opao je za 6 odsto u odnosu na prihod u 2021, usled promena cene sekundarnih sirovina na tržištu. Pored toga, visok nivo svesti o značaju brige za okruženje potvrđuje i akcija Hemofarmovog marketinškog tima kojom je inicirano da se na najatraktivnije lokacije u Beogradu i većim gradovima u Srbiji postave namenski reciklomati u koje bi građani ubacivali kutijice svojih lekova nakon završene terapije ili po isteku roka, dok bi za to dobijali vaučere za popust pri kupovini novih farmaceutskih proizvoda. Projekat je u fazi testiranja pilot-verzije, te slede adaptacija i implementacija koncepta.

Pregled količina ukupno zahvaćene vode (m³) po izvoru

⁶² U odgovorno upravljanje potrošnjom vode spada i rekuperacija i ponovna upotreba tehničke pare. Para u Hemofarmu nigde nema kontakt sa proizvodom, te se u procesu proizvodnje tehničke pare sav kondenzat vraća u kotlarnicu na ponovnu upotrebu, čime se voda u proizvodnji kontinualno rekuperira. Takođe, toplotna energija otpadne vode parnih kotlova, koja bi se inače odbacivala kao rezultat procesa desalinizacije i uklanjanja taloga iz parnog kotla, koristi se kao izvor topote za sanitarnu toplu vodu u Pagonu sterilnih proizvoda.

⁶³ Smanjenje utroška vode iz sopstvenih bunara posledica je promene kvaliteta i performansi te vode.

Hemofarm svojim zahvatanjem vode ne ugrožava nijedan od resursa vodozahvata.

UPRAVLJANJE ENERGIJOM I EMISIJE GASOVA

Energetska efikasnost i racionalno upravljanje potrošnjom energije i ostalih resursa uopšte za Hemofarm su još jedan od ključnih dokaza stepena odgovornosti i održivog razvoja. Kompanija nastoji da, pored kratkoročnih aktivnosti, inicijativa i projekata, pomeri fokus na srednjoročne i dugoročne investicione projekte koji će obezbediti veću stabilnost i održivosti poslovanja. Neki od aktuelnih primera su:

- Pokrenut je projekat solarne elektrane u Vršcu sa ciljem daljeg unapređenja energetske efikasnosti. Planirana je izgradnja postrojenja za iskorišćenje solarne energije kao izvora za proizvodnju električne energije, čime bi se umanjio ideo utroška električne energije iz javne distributivne mreže. Sprovedena je analiza potencijala raspoloživih površina za instalaciju nove opreme, kao i Hemofarmovih energetskih potreba i mogućnosti. Definisan je obim i lokacija „pilot“ postrojenja, i rezultati su obrađeni u okviru Konceptualne studije. Ova inicijativa je dobila najviše glasova na radionici STADA+ programa, koja je održana avgusta 2022.
- Nastavak zamene fluo cevi LED osvetljenjem – jedna od najpopularnijih mera poboljšanja energetske efikasnosti od 2019; ovim se ostvaruju i uštede u troškovima održavanja s obzirom na to da LED rasveta traje znatno duže (duplo više sati rada); kontinuirano se sprovode aktivnosti na svim Hemofarmovim lokacijama: u Vršcu je obavljena zamena rasvete u delovima Pogona injekcionih proizvoda (PIP) i Pogona sterilnih proizvoda (PSP), u Mikrobiološkoj laboratoriji i Visokoregalnom skladištu (VRS), kao i u objektimaodeljenja energetike.
- Tokom 2022. nastavljeno je uspešno korišćenje ranije implementiranih mera (korisćenje

izolacionih „jakni“⁶⁴ na sistemima za distribuciju tehničke pare i kondenzata, korišćenje „otpadne topote“ za grejanje objekata pomoću Total Heat Recovery modula⁶⁵ i pripremu sanitарне vode pomoću otparka kondenzata, grejanje objekata korišćenjem niskotemperature tople vode umesto tehničke pare, smanjenje radnog pritiska komprimovanog vazduha i tehničke pare u Šapcu, optimizacija rada pojedinih HVAC sistema u periodima kada to proizvodni uslovi dozvoljavaju, itd).

UPRAVLJANJE OTPADOM – ŠANSA ZA POZITIVAN UTICAJ NA OKRUŽENJE

Hemofarm je velika kompanija, ali nije veliki zagađivač zato što farmaceutska industrija spađa u „bele“ industrijske grane. One niti su veliki zagađivači, niti obimni generatori otpada kao nužne posledice obavljanja proizvodne delatnosti. Takođe, proizvodni procesi u kompaniji maksimalno su efikasni i optimizovani ka što manjem generisanju otpada koji nastaje kako u samom procesu proizvodnje, tako i u čitavom životnom ciklusu farmaceutskog proizvoda. Otpad koji se generiše u okviru delatnosti Hemofarma moguće je klasifikovati u:

- **otpad nastao izvan proizvodnih lokacija kompanije i**
- **industrijski otpad, koji je nastao u okviru proizvodno-poslovnih kompleksa kompanije.**

Hemofarm nije u direktnom kontaktu sa krajnjim korisnicima proizvoda, u skladu sa zakonom, te zato nije u mogućnosti da prikupe otpadnu ambalažu od svojih proizvoda sa završenim životnim ciklusom. Zato kompanija svoje obaveze ispunjava posredno, u skladu sa nacionalnim Planom smanjenja ambalažnog otpada.⁶⁶ Prema tom Planu, kompanija sarađuje sa ovlašćenim operatorima koji preuzimaju na sebe obavezu da se pomenuta ambalaža zbrine na pravilan način.⁶⁷

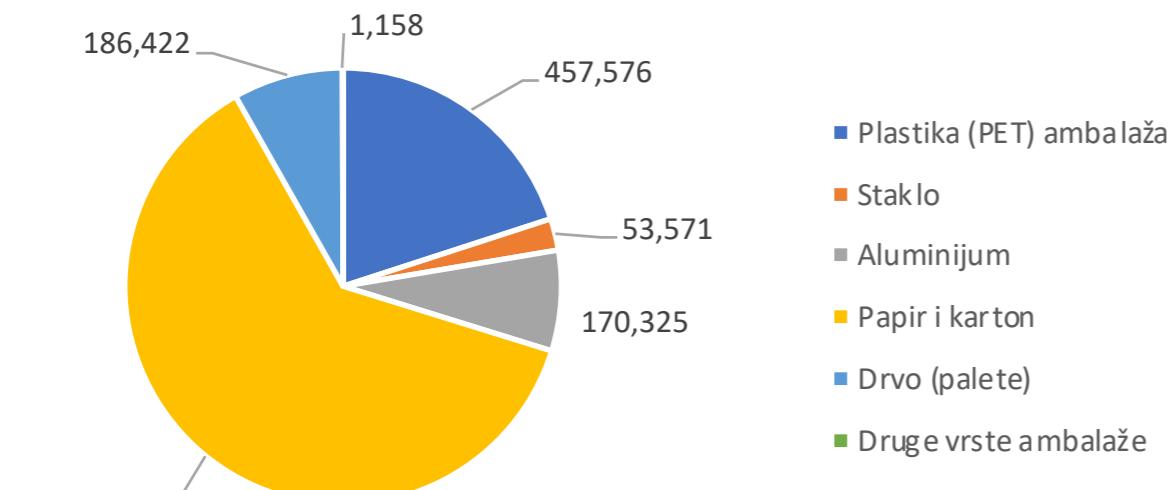
⁶⁴ Montažno-demontažni elementi koji doprinose umanjenju topotnih gubitaka usled zračenja na ventilima koji rade na visokoj temperaturi, po preporuci IFC (International Finance Corporation), članice Grupe Svetske banke (World Bank Group). Projektovano smanjivanje topotnih gubitaka na ovako izolovanim ventilima iznosi svega 11–20% u odnosu na one neizolovane.

⁶⁵ Čiler primarno proizvodi rashladnu energiju i u tom procesu iz radnog fluida odvodi se topota. Ta odvedena topotna energija („otpadna topota“), kroz THR modul čilera, umesto da se izbacuje u atmosferu, koristi se za isporučivanje topotne energije u vrednosti i do 130% od rashladnog kapaciteta čilera.

⁶⁶ Njime su utvrđeni opšti ciljevi u pogledu ponovnog iskorišćenja i reciklaže ambalažnog otpada, kao i specifični ciljevi za reciklažu papira/kartona, plastike, stakla, metala, drveta iz ambalažnog otpada.

⁶⁷ Od materijala koji mogu biti predmet recikliranja tu uglavnom spadaju pakovanja i transportna ambalaža, te uputstva o farmaceutskom proizvodu.

KOLIČINA AMBALAŽE ZA KOJU JE OBAVEZA UPRAVLJANJA PRENETA NA OPERATERA U 2022. GODINI

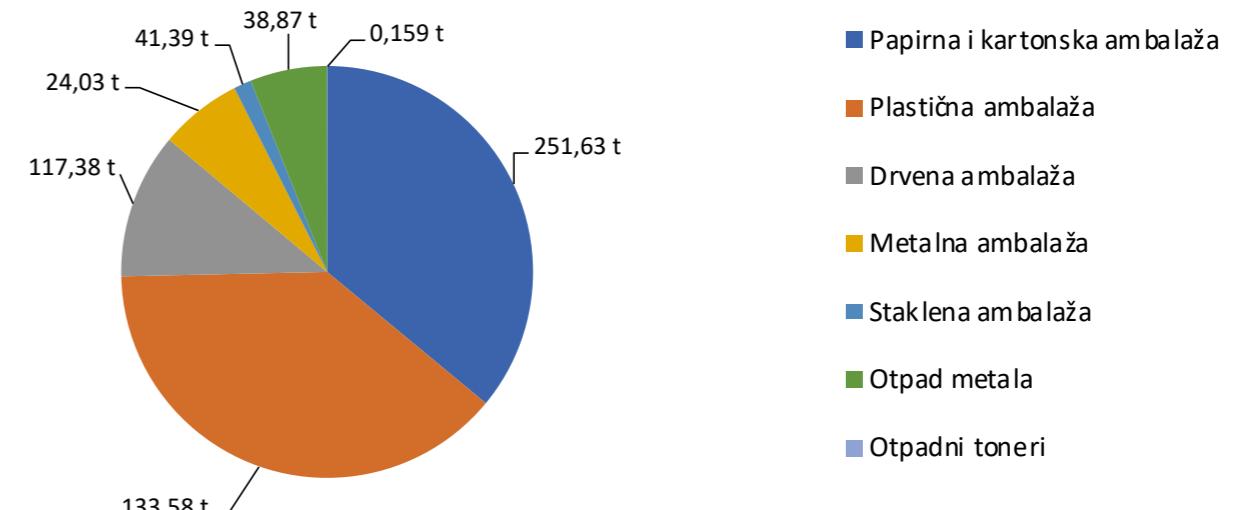

Pregled kretanja industrijskog otpada po vrsti (opasan/neopasan), kao i po upotreboj vrednosti (ima/nema upotrebu vrednost) u tonama za 2022. godinu prikazan je u tabeli i grafiku ispod.

2022. godina	GENERISANO	PREDATO
Ukupno neopasan otpad	951,199	951,024
Neopasan otpad koji ima upotrebu vrednost (predat ovlašćenim operaterima na moguću reciklažu)	916,565	916,503
Neopasan otpad koji nema upotrebu vrednost (predat ovlašćenim operaterima na deponovanje)	34,634	34,521
Ukupno opasan otpad	399,515	412,455
Opasan otpad koji ima upotrebu vrednost (predat ovlašćenim operaterima na moguću reciklažu)	6,526	7,941
Opasan otpad koji nema upotrebu vrednost	392,989	404,514
Samostalno izvezen		267,31
Predat operatorima		85,027
UKUPNO (opasan i neopasan)	1350,714	1363,479

Hemofarm je u 2022. godini generisao ukupno 1.350,72 tone industrijskog otpada (1.174,15 t u 2021), od čega 399,52 tone opasnog otpada (294,17 t u 2021). Od ukupne količine opasnog otpada koji nema upotrebu vrednost Hemofarm je samostalno izvezao 267,31 tonu (76%), nakon obnavljanja dozvole za samostalni izvoz od nadležnog ministarstva. Neopasan otpad koji ima upotrebu vrednost i koji se može reciklirati (916,565 t) predat je operaterima na dalju obradu.

KOLIČINE RECIKLABILNOG OTPADA PREDATE OPERATERIMA

Rast obima proizvodnje praćen je i porastom generisanja ukupnog otpada u 2022. godini za oko 15 odsto u odnosu na prethodnu godinu. Porast generisanog otpada nije uslovjen direktnim posledicama procesa proizvodnje u tekućoj godini, već je rezultat projekta oslobađanja skladišnih kapaciteta u vidu zbrinjavanja otpisanih proizvoda.⁶⁸ Uzimajući u obzir sve elemente odgovornog upravljanja otpadom i faktore performansi, Hemofarm i dalje predstavlja dobar primer velike kompanije i velikog proizvođača čiji je uticaj na prirodu i okruženje pozitivan.

UTROŠAK RESURSA	2020	2021	2022	RAZLIKA
Potrošnja el. energije (kWh)	48.515.549	49.576.066	51.380.081	+3,5%
Potrošnja gasa (m ³)	6.332.939	6.885.593	6.685.487	-3,0%
Voda iz javnog vodovoda (m ³)	391.527	387.053	443.137	+14,5%
Voda iz reni bunara (m ³)	45.028	39.831	39.668	-0,4%
Ukupna potrošnja vode (m ³)	436.555	426.884	482.805	+13,1%

⁶⁸ Usled promene farmaceutske regulative ili prijave na sumnju u potpunu ispravnost pojedinih sirovina koje čine određene proizvode, a inicirano na evropskom ili svetskom nivou.

Potrošnja gasova sa efektom staklene bašte (Freoni) / (kg)	2020	2021	2022
FREON R404A	568,0	50,0	109
FREON R134A	720,0	360,0	775,2
FREON R507	259,9	67,8	135,6
POTROŠNJA PO PAKOVANJU GOTOVOG PROIZVODA	0,0000056	0,0000017	0,0000033
Potrošnja gasova sa efektom staklene bašte (Freoni) / (tCO ₂ eq)	2020	2021	2022
FREON R404A	2.239,5	197,1	429,77
FREON R134A	936,0	468,0	1.007,8
FREON R507	1.035,7	270,2	540,4
EMISIJA PO PAKOVANJU GOTOVOG PROIZVODA	0,000015	0,0000032	0,0000064
Upravljanje otpadom / (t) generisano/zbrinuto	2020	2021	2022
OPASAN	335,26 / 388,12	294,17 / 214,69	399,52 / 412,46
NEOPASAN	666,25 / 664,72	879,98 / 879,89	951,20 / 951,20

NAPOMENA: Porast količina opasnog otpada je posledica otpisa materijala.

DEKARBONIZACIJA I KLIMATSKE PROMENE

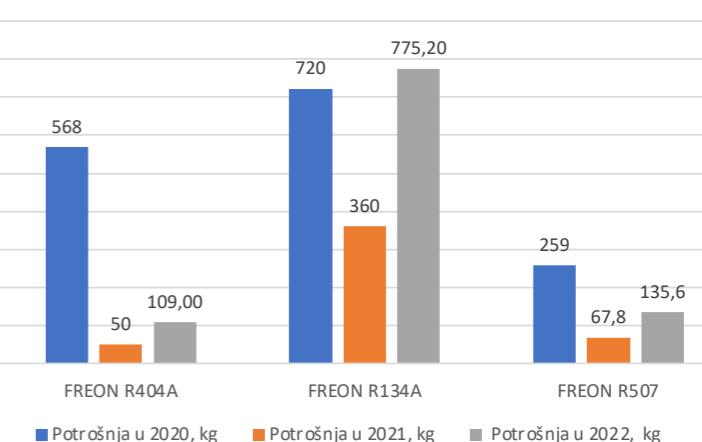
U sklopu Pristupa održivosti i revidirane Globalne politike, STADA grupa, a samim tim i Hemofarm, postavili su cilj da smanje svoje emisije iz grupe: Obim (Scope) 1 & 2 GHG (gasova sa efektom staklene bašte) za - 42 odsto (2020 – 2030), u skladu sa Pariskim sporazumom i povećaju snabdevanje električnom energijom iz obnovljivih izvora na 50 odsto do 2030. godine.

Prirodni gas i električna energija predstavljaju osnovne izvore energije u Hemofarmu. Energija predstavlja kritičan izvor, a efikasno korišćenje energije jedan je od stubova kompanijske karbonske mape. U proizvodnim procesima, električna energija se koristi za rad vazdušnih kompresora, čilera i HVAC, koji predstavljaju i najveće potrošače. Proizvodnja komprimovanog vazduha i vode za hlađenje i dalje obuhvata trećinu ukupne potrošnje električne energije za centralni proizvodni kompleks u Vršcu. Potrošnja električne energije u 2022. godini uvećana je za 3,5 odsto u odnosu na 2021. za lokacije Vršac i Šabac (od čega je 40.450.644 kWh bila potrošnja u Vršcu, a 10.929.437 kWh u Šapcu). Na blago uvećanje potrošnje u odnosu na 2021, pored nepovoljnih klimatskih uslova, uticalo je uvećanje obima proizvodnje. Prirodni gas se, kao energet, najviše troši u odeljenjima za hemijsku pripremu vode – 31,1 odsto proizvedene toplotne energije potrebno je za proizvodnju prečišćene vode, vode za injekcije i čiste pare u Vršcu. Ostali veći segmenti potrošnje prirodnog gase su grejanje prostora i drugi tehnološki procesi. Umanjenje utroška gasa u 2022. godini za 3,0 odsto u najvećoj meri posledica je radova na rekonstrukciji odeljenja infuzionih rastvora, kao i nešto viših temperaturi krajem godine, zahvaljujući čemu je Heat Recovery sistem mogao da se iskoristi u većoj meri nego inače. Umanjenje potrošnje gase je uočljivo u Vršcu, dok je u Šapcu potrošnja gase na sličnom nivou kao u 2021. godini (+0,2%). Pored uvećanja obima proizvodnje, primetni su i uvećani zahtevi za kontrolom relativne vlage u letnjem periodu. Blago umanjenje potrošnje gase je svakako i posledica primenjenih mera poboljšanja energetske efikasnosti i sve intenzivnijeg upravljanja energijom. Kao i kada se posmatraju voda i električna

Prikaz potrošnje električne energije (pogoni u Vršcu i Šapcu)	2020	2021	2022
Električna energija, kWh	48.515.549	49.576.066	51.380.081
Električna energija, GJ	174.655,98	178.473,84	184.968,29

Prikaz potrošnje gasa	2020	2021	2022
Gas / (m ³)	6.332.939	6.885.593	6.685.487

PRIKAZ UPOTREBE „OZONE-FRIENDLY“ FREONA U 2022.

energija, podaci o potrošnji energeta su još značajniji ako se uzme u obzir vrlo primetan rast obima proizvodnje.

Iako farmaceutska industrija spada u one grane koje same po sebi u procesu proizvodnje nemaju značajan negativan uticaj na okruženje, Hemofarm stavlja akcenat na minimiziranje svakog potencijalnog posredno i neposredno štetnog otiska, gde spada i upravljanje emisijom gasova. U toku 2022. godine, za upotrebu u rashladnoj tehnici, Hemofarmu je isporučeno ukupno 1.019,8kg „ozone-friendly“ freona (477,8kg u 2021).

ODRŽIVI PROIZVODI

Potrošači sve više traže održive proizvode i ambalažu, a od njih se očekuje da ostanu konkurentni na tržištu. Uloga farmaceutske ambalaže je da zaštiti proizvode i lekove i obezbedi da ostanu bezbedni i stabilni tokom vremena, da omogući transport proizvoda i da olakša njihovu upotrebu od strane potrošača.

Ambalaža je neophodna i definisana je regulatornim standardima, a Hemofarm je takođe svestan da svoje poslovanje mora da optimizuje na način da se minimizira njegov uticaj na životnu sredinu.

Tokom 2022. godine Hemofarm je nastavio da primenjuje svoju strategiju održivosti pakovanja zasnovanu na 5R pristupu (Remove, Reuse, Refill, Recycle, Reduce). On je ustanovljen da služi kao smernica za sve aktivnosti pakovanja u kompaniji, a posebno za nova lansiranja.

Na proizvodnom sajtu u Vršcu zamenjene su troslojne kartonske podloške sa GRIP SHEET papirima koji imaju istu funkciju prilikom paletizacije gotovog proizvoda, a rezultati su sledeći:

- Finansijska ušteda 70 odsto
- 90 odsto manja zapremina pri skladištenju ovog polaznog materijala
- Proizveden od recikliranog papira, može se više puta koristiti i reciklirati
- 80 odsto lakši u odnosu na troslojnu kartonsku podlošku (450g Vs 90g) itd.

Imajući u vidu sve benefite koji su proistekli zamenom kartonskih podloški GRIP SHEET papirima, u toku je zamena i na ostalim sajtovima u Jugoistočnom klasteru STADA grupe.

U cilju veće održivosti, Hemofarm je uveo i kraće kartonske L-profile (82 cm umesto 104 cm) čime je postignuta ušteda materijala od 21 odsto. Projekat Optimizacije je pokrenut krajem 2022. godine, a merenja uštede su počela od 2023.

Takođe, u cilju odgovorne proizvodnje i potrošnje, Hemofarm ulaže napore kako bi eliminisao polifluoroalkil supstancu (PFAS). Proaktivnom međusektorskom akcijom, uspešno je zamenjena kontaktna ambalaža (Aclar folija) koja sadrži nepoželjne PFAS supstance sa kompatibilnom višeslojnom folijom bez PFAS-a na velikom broju blistera za Ezetimib i Clopidogrel. Na ovaj način je smanjena upotreba aclar folije u gotovom proizvodu za više hiljada kilograma i ostvarene su značajne finansijske uštede.

Imajući u vidu sve navedeno, Hemofarm ostaje posvećen naporima usmerenim na održivi razvoj i smanjenje ambalažnog otpada, a svoje poslovanje nastaviće da optimizuje i u narednim godinama.

ESG INICIJATIVE U HEMOFARMU

Zelene informacione tehnologije za još bolje upravljanje i etičko poslovanje

Digitalizacija farmaceutske industrije značajno je proširila potencijal ove industrije za održivi razvoj.

Napredak u informacionoj tehnologiji (IT) otvorio je nove mogućnosti poput analize podataka, veštačke inteligencije i mašinskog učenja, omogućavajući farmaceutskim kompanijama da usavrše svoje procese, poboljšaju produktivnost i smanje otpad. Ove tehnologije pomažu u racionalizaciji upravljanja lancem snabdevanja, minimiziraju uticaj na životnu sredinu i doprinose efikasnjem korišćenju resursa, čime se uskladjuju sa principima održivog razvoja.

Primer toga je i Hemofarm koji je, svojom posvećenošću inovacijama i unapređenju, iskoristio prednost digitalnih alata kako bi ojačao procese proizvodnje i distribucije. Koristeći moć IT-ja u postizanju svojih ciljeva održivosti, Hemofarm pokazuje kako digitalni napredak u farmaciji može i da optimizuje operativnu efikasnost i afirmiše posvećenost ekološkom i društvenom upravljanju.

Samo u 2022. godini, prelaskom na Microsoft Azure Cloud rešenja, kompanija je uštedela 99,58%⁶⁹ svojih emisija ugljenika, u poređenju sa drugim oflajn ili klandekvivalentnim rešenjem.

Postavljanje solarnih panela na Hemofarmovoj lokaciji u Temišvaru

U sklopu projekta „Electric-up“, tokom 2022. godine, postavljena su 243 fotonaponska panela na zgradi Hemofarmove laboratorije u Temišvaru. Ovo je još jedan od načina na koji kompanija ulaže napore da svoj uticaj na okolinu učini pozitivnijim. Pun efekat korišćenja solarne energije biće ispraćen u narednoj izveštavanoj godini.

ozelenjavanja sprovedena je u saradnji sa poslovnim prijateljima iz firme Bašta-Mašta koja već dugi niz godina vodi računa o izgledu kompleksa u Vršcu. Sadnja je trajala sedam dana, a iz kompanije poručuju da se ideja i misija da okruženje učine zelenijim nikako ne završava ovom akcijom, već su u planu i naredne.

Ulaganje u održivu budućnost U fabričkom krugu posađeno 120 stabala drveća

U susret Svetskom danu planete Zemlje, koji se svake godine obeležava 22. aprila, u krugu vršačkog kompleksa zasađeno je 120 stabala drveća. Ova inicijativa dodatno je obogatila biljnju floru Hemofarma u Vršcu i radno okruženje učinila zdravijim, čistijim i

⁶⁹ Na osnovu podataka dobijenih od službe za izveštavanje Microsoft softvera.

UN CILJ 17 (SDG 17)
**Partnerstvo
za ciljeve**

Nikola Turkan

Senior direktor finansija (CFO)

Uz našu svrhu da brinemo o zdravlju ljudi kao pouzdan partner, društvena odgovornost i posvećenost javnom zdravlju nalaze se u srži čitavog našeg delovanja, kao osnova snažne kulture rasta. Shodno tome, naše sveobuhvatno korporativno upravljanje osigurava ne samo usklađenost svih aktivnosti sa merodavnim zakonima i propisima, već se sve više proširuje i na naše partnere. Tako zajedno činimo društvo i okruženje boljim mestom.

UN CILJ 17 (SDG 17) **PARTNERSTVO ZA CILJEVE**

Hemofarmov doprinos ciljevima
održivog razvoja (SDG)

Cilj održivog razvoja Ujedinjenih nacija 17 zalaže se za jačanje sredstava implementacije i revitalizacije globalnog partnerstva za održivi razvoj.

Da bi podržao postizanje ovog Cilja, Hemofarm vodi aktivan dijalog sa svojim zainteresovanim stranama i inicira nova ESG partnerstva u okviru svojih operacija. Hemofarmove korporativne vrednosti, takođe predstavljene u njegovim Principima ponašanja, definisu afirmativne modele ponašanja koji se primenjuju na sve zaposlene u kompaniji. Takvi afirmativni modeli ponašanja uspostavljeni su uz potpuno poštovanje 10 Principa Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija (UNG), kao i svih materijalnih ESG aspekata koji mogu da unaprede pozitivne uticaje Hemofarmovih operacija i ponašanja njegovih zaposlenih. Na taj način, nastoji ne samo da poboljša svoj otisak, već i da inspiriše druge da učine isto. Na koji način Hemofarm podržava SDG 17 ogleda se u sledećim materijalnim temama:

- 01 Upravljanje i etičko poslovanje
- 02 Korporativna kultura i vrednosti
- 03 Poštovanje ljudskih prava
- 04 Privatnost i bezbednost podataka
- 05 Društvena odgovornost (CSR) i podrška javnom zdravstvu

UPRAVLJANJE I ETIČKO POSLOVANJE

Uzimajući u obzir činjenice da Hemofarm pri-pada multinacionalnoj farmaceutskoj grupaci-jji, da svoju matičnu delatnost (koja je strogo regulisana zahtevnim standardima) obavlja u više država, kao i da svoje proizvode plasira na tri kontinenta i više desetina tržišta, prava usklađenost i usaglašenost poslovanja su među vitalnim aspektima koji omogućavaju Hemofarmu da bude lider u svojoj delatnosti.

Shodno tome, kao kompanija koja je deo interna-cionalne STADA grupe, Hemofarm podleže širokom spektru zakonskih okvira. Poštovanje ovih zahteva čini osnovu odgovornog, održivog i uspešnog korporativnog upravljanja – jer nezakonito ponašanje ili čak pojавa kršenja zakona može trajno da naruši

reputaciju i tržišnu poziciju kompanije i potencijalno dovede do značajnog finansijskog gubitka. Pored zakonskih zahteva i dodatnih propisa, regulatorni okvir u kojem kompanija posluje obuhvata odredbe njenog Sistema interne kontrole i upravljanja rizicima, Principa ponašanja STADA grupe i korporativnih politika kompanije o specifičnim temama koje iz njih proizilaze. Poslujući fer i transparentno, u skladu sa zakonskim aktima, internim procedurama usaglašenosti i odredbama Kodeksa ponašanja „Medicines for Europe“, već drugu godinu zaredom, Hemofarm na svom korporativnom veb-sajtu objavljuje informacije o transferima vrednosti zdravstvenim ustanovama i stručnoj javnosti i iznosu sredstava utrošenih u tu svrhu, za prethodnu godinu.

HEMOFARMOVI PRINCIPI PONAŠANJA⁷⁰

Hemofarmovi Principi ponašanja za zaposlene proizilaze iz Principa ponašanja STADA Grupe. Ovaj dokument kao i ostale korporativne poli-tike ne služi isključivo samoj kompaniji, već i njenim zaposlenima posebno kao smernice za pravilno ponašanje prilikom suočavanja sa pravnim ili etičkim izazovima u svakodnevnom radu.

Takođe su koncipirani tako da pomognu u sprečavanju neetičkog ili nezakonitog ponašanja kao što su akti korupcije. Principi ponašanja sadrže obavezujuće smernice za ponašanje u pogledu tema kao što su borba protiv korupcije, fer konkuren-cija, društveni aspekti u vezi sa tolerancijom i poštovanjem, kao i sa medijima i porezima. Da bi se zaposleni upoznali sa sadržajem Principa ponašanja, oni dobijaju instrukcije od direktora za usklađenost poslovanja, na primer, u kontekstu interaktivnog e-učenja, uključujući praktične primere. Osim toga, u godini izveštavanja, elektronsko potvrđivanje o pročitanim Principima ponašanja i obavezi postupanja u skladu sa njima uvedeno je za sve zaposlene širom sveta. Od 2022. godine, od svih zaposlenih na globalnom nivou se zahteva da daju dodatnu elektronsku potvrdu u pogledu potencijalno postojećih sukoba interesa.

Nastojeći da kontinuirano unapređuje svoje aktivnosti u vezi sa usklađenošću poslovanja, Hemofarm je uveo i praktičnu, obaveznu onlajn obuku o zaštiti podataka. Pored toga, uveden je i sve-obuhvatan digitalni sistem upravljanja obukama za zaposlene „Hero“, koji kompaniji omogućava da obezbedi stvarno pohađanje obavezne obuke o usklađenosti poslovanja od strane zaposlenih. Globalna politika o uzbunjivanju primenjena je 2021. godine i čini važnu komponentu korporativnog sistema usklađenosti poslovanja. Njen cilj je da dodatno ojača sistem upravljanja usklađenošću poslovanja i osnaži kulturu otvorenog izražavanja mišljenja (speak-up culture) u celoj kompaniji, uključujući otvoreno obelodanjivanje nedoličnog ponašanja.

ESG INICIJATIVE U HEMOFARMU

Ljudi ljudima Hemofarm fondacije

Imajući u vidu činjenicu da živimo u izuzetno turbulentnim vremenima kao i brzinu i tempo života, možda nikada nije bilo važnije da zastanemo i obratimo pažnju na svet oko sebe. Jedno od osnovnih delovanja Hemofarm fondacije je upravo to, da redovnim osmatranjem okoline, uoči kome i gde je pomoći najpotrebnija u datom trenutku. Tako je u 2022. godini sprovedla tri volonterske akcije, uključujući akciju dobrovoljnog davanja krvi „Tvojih 5 minuta, nečiji ceo život“, akciju podrške Narodnim kuhinjama u Vršcu i Šapcu tokom koje je prikupljena tona hrane, kao i akciju pomoći deci Ukrajine u kojoj su prikupljena i donirana sredstva u vrednosti od 41.260 evra. U istom duhu, Fondacija je podržala i obeležavanje Nacionalnog dana davanja i akciju „Sačuvajmo hrani, sačuvajmo čovečanstvo“ u organizaciji Srpskog filantropskog foruma u cilju podizanja svesti građana o problemu bacanja hrane, ali i nedovoljnih donacija u hrani. Konačno, Hemofarm fondacija se odazvala i pozivu grada Vršca i novogodišnjim paketićima obradovala decu iz Doma za decu i omladinu „Vera Radivojević“ u Beloj Crkvi.

Globalna politika Marketinga i Prodaje, koja obezbeđuje okvir za reklamiranje farmaceutskih proizvoda, ažurirana je tokom 2022. godine i sada odražava sve zahteve sledećih organizacija: Lekova za Evropu (Medicines for Europe) i Udrženja evropskih farmaceutskih kompanija u oblasti biosimilara i generike, čiji je član STADA Grupa. Glavne izmene ove Direktive uključuju prekogranično obavljanje plaćanja zdravstvenim radnicima i izdavanje uzoraka medicinskih proizvoda.

I na kraju, ali ne i najmanje važno, u 2022. godini ažurirani su i Globalna politika za borbu protiv pranja novca, transferne cene, Globalni principi odobravanja, i izdato je nekoliko novih smernica, poput Politike upravljanja krizama.

⁷⁰ Principi ponašanja zaposlenih postavljeni su na Internet stranici kompanije na linku: Hemofarm - Poslovanje - Korporativni kodeks.

UPRAVLJANJE USKLAĐENOŠĆU POSLOVANJA

Hemofarm je zajedno sa STADA grupom uspostavio snažan sistem upravljanja usklađenošću poslovanja radi poštovanja zakona i internih protokola, fokusirajući se na borbu protiv korupcije, zakon o zaštiti konkurenčije, kontrolu izvoza, borbu protiv pranja novca i zaštitu podataka.

U središtu ovog sistema je Kancelarija za korporativnu usklađenost sa sedištem u Bad Vilbelu. Njen cilj je da zaštići finansijski položaj i reputaciju kompanije, izoluje menadžment i zaposlene kompanije od ličnih rizika, spreči smetnje konkurenčije i poveća poverenje potrošača, pacijenata, partnera i javnih vlasti u svoj integritet. Korporativna usklađenost poslovanja nudi smernice o oblastima usklađenosti poslovanja kao što su zaštita podataka i industrijski kodovi, predlaže optimizaciju procesa i često se povezuje sa drugim zainteresovanim stranama i ključnim poslovnim oblastima i sektorima.

Spoljni Ombudsman, kome se može pristupiti preko Štadine veb-stranice, funkcioniše kao nezavisni medij za poverljivo prijavljivanje sumnjivih aktivnosti, prenoseći informacije Kancelariji za usklađenost poslovanja, koja zatim odlučuje o sledećem pravcu delovanja.

Već petu godinu zaredom, poseban značaj u kontrolisanju pravnog aspekta poslovnih operacija i zakonske usklađenosti, kao i proaktivne prevencije i smanjivanja pravnih rizika u Hemofarmu, ima i digitalni servis pod nazivom „E-sekretarica“, koji je već predstavljen u ranijim izdanjima Hemofarmovih izveštaja o održivom razvoju, a sa čijim uspešnim korišćenjem je nastavljeno i u 2022. godini. Takođe, postojeća centralna baza zaključenih ugovora nadograđena je implementacijom novih funkcionalnosti i omogućavanjem jednostavnije i brže pretrage dokumenata. Unapređena je i organizacija pravnih poslova implementacijom novog koncepta legal biznis partnera (Legal Business Partner koncepta), sa ciljem pružanja što efikasnije proaktivne pravne podrške biznisu i fokusiranje organizacije rada Legal-a, prilagođene poslovanju i potrebama svake organizacione jedinice. Tokom

2022. godine, proširen je tim za usaglašenost poslovanja, budući da je pružanje podrške u toj oblasti za teritoriju Srbije i klastera Zapadnog Balkana teritorijalno prošireno i na oblast Jugoistočne Evrope.

KORPORATIVNA KULTURA I VREDNOSTI

Kao važan deo internacionalne grupacije, Hemofarm prepoznaje prednosti kulture koja podržava jedinstvenost i različitost svojih zaposlenih. Kao rezultat toga neguje se korporativna kultura zasnovana na četiri ključne vrednosti (Agility, Entrepreneurship, Integrity, One STADA) koje se univerzalno odnose na sve zaposlene bez obzira na njihovu teritorijalnu lokaciju u okviru STADA grupe.

Imajući to u vidu, kroz svoje svakodnevne postupke kako na poslu, tako i van njega, zaposleni promovišu i „otelotvoruju“ vrednosti kompanije, čineći ih tako ključnim orientirovani u svom poslovanju. Kako bi dodatno ojačala ove vrednosti, kompanija je pokrenula Connect4Values – inicijativu za dodatnu promociju korporativnih vrednosti i delanja u saglasnosti sa njima. Projekat, kojim su zajednički upravljali Globalni ljudski resursi i Globalne komunikacije, podrazumevao je virtualnu igru u kojoj su zaposleni širom sveta raspravljali o hipotetičkim scenarijima u vezi sa osnovnim kompanijskim vrednostima. Kao rezultat snažne interne komunikacije, oko 5.000 zaposlenih u celoj STADA grupi bilo je angažovano u ovoj aktivaciji.

Pored toga, zahvaljujući integraciji intraneta u Microsoft Teams platformu, olakšan je pristup informacijama u kompaniji, budući da je na taj način prijava na intranet omogućena i putem telefona (za one koji imaju instaliranu MC Teams aplikaciju). Još jedan korak dalje učinjen je u 2023. godini, kada je kreirana interna mobilna aplikacija upravo za komunikaciju zaposlenih unutar kompanije. Održavanju dobre komunikacije i povezanosti unutar kompanije doprinosi i interni časopis za zaposlene „One STADA News“ koji se objavljuje kvartalno. I u 2022. objavljena su njegova četiri izdanja, a sa prevodima na više različitih jezika i lokalnim verzijama, ovaj časopis garantuje

inkluzivnost i pristupačnost. Kompanija je takođe održala više globalnih sastanaka zaposlenih, koji su se prenosili uživo na intranetu sa prevodima u realnom vremenu na osam jezika. Osim toga, na lokalnom nivou održani su interni događaji namenjeni zaposlenima, poput Dana kompanije, Na kafi sa psihologom u organizaciji Hemofarm fondacije i slično.

Uspeh Hemofarma kao kompanije u osnovi je zasnovan na stručnom timu sa kulturom rasta (Growth Mindset) i njegovom spremnošću na brzo prilagođavanja savremenim trendovima u poslovanju. Ovakva kultura se gradi i neguje u svim fazama radnog angažovanja zaposlenih, od rekrutovanja, razvoja liderstva i veština zaposlenih, do nagrada i priznanja koje se dodeljuju najistaknutijim zaposlenima koji su bili najbolji ambasadori vrednosti (poput nagrada za vrednosti).⁷¹ Da su vrednosti utkane u sve aktivnosti potvrđuju čak i godišnji STI (Short Term Incentive - Kratkoročna šema stimulacija) putem kojeg se redovno prati rad zaposlenih.

POŠTOVANJE LJUDSKIH PRAVA

Kontinuirano podizanje svesti zaposlenih o sprečavanju nezakonitog ponašanja i poštovanju ljudskih prava ostaje u fokusu kompanije, te su tokom 2022. godine organizovane mnogobrojne obuke i praktične radionice kojima je prisustvovalo više stotina zaposlenih, kako u domenu usklađenosti i usaglašenosti poslovanja, tako i u delu podizanja svesti zaposlenih iz različitih pravnih oblasti: radnog prava, imovinskog prava, ugovornog prava, prava intelektualne svojine, prava zaštite konkurenčije.

Takođe, u okviru postojećeg HERO sistema, u 2022. godini izvršena je digitalizacija procesa obaveznih obuka iz oblasti usaglašenosti poslovanja i zaštite podataka o ličnosti, čime se do-prinelo sistematičnjem pristupu realizacije obuka za zaposlene, kao i značajnom povećanju stope obučenosti svih zaposlenih u kompaniji. Dodatno implementiran je digitalni način izjašnjavanja zaposlenih u pogledu postojanja sukoba interesa i poznavanja Principa ponašanja zaposlenih STADA grupe.

⁷¹ Na polugodišnjoj osnovi, zaposleni sa izuzetnim rezultatima nominuju se za nagradu The Value Award za njihov integritet, agilnost, preduzetništvo i timski rad (One STADA). Pobednici se proglašavaju na globalnom sastanku zaposlenih uz priznanje i poštovanje za njihov poslovni uspeh kao motivaciju za druge.

ESG INICIJATIVE U HEMOFARMU

Na kafi sa psihologom

Jedan od najuticajnijih projekata za unapređenje metalnog zdravlja u Srbiji je projekat „Na kafi sa psihologom“ koji Hemofarm fondacija sprovodi uz podršku Instituta za psihologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu i u partnerstvu sa Art komunom Dorćol Platz. Projekat, koji je bio osnov za pokretanje kampanje za borbu protiv depresije i stigme „Nesalomivi“, sastoji se od tribina sa psiholozima u svrhu podizanja svesti o važnosti očuvanja mentalnog zdravlja, ohrabrivanja da se potraži stručna pomoć i tako utiče na javnost da je o mentalnom zdravlju potrebno brinuti na isti način kao o fizičkom zdravlju, i da poremećaji mentalnog zdravlja nisu lična slabost, već zdravstveni problem za koji postoji odgovarajuće rešenje ukoliko se na vreme potraži stručna pomoć. Tribine pružaju mogućnost da se otvoreno razgovara o mentalnom zdravlju sa stručnjacima – psiholozima i psihiyatrima, kao i sa predstavnicima odgovarajućih institucija i javnim ličnostima koje su se i same suočavale sa nekim od problema.

Pored toga, u sve veći deo ugovora o snabdevanju novim proizvodima, uspešno je inkorporirano deset principa Globalnog dogovora UN kojih se dobavljači pridržavaju. Ova obaveza uključuje, između ostalog, podršku i poštovanje zaštite međunarodnih ljudskih prava, obezbeđivanje da nijedna strana nije umešana u kršenje ljudskih prava, kao i obećanje da će se iskoreniti svi oblici prinudnog i dečijeg rada.

Tokom 2022. godine, uspostavljena je i funkcija „Odgovorne nabavke“ i, dodatno, počela je primena sistemskog EcoVadis® rešenja u vezi sa Zakonom o detaljnoj analizi lanca snabdevanja u cilju procenjivanja dobavljača u oblastima životne sredine, radnih i ljudskih prava, etike i održive nabavke. Implementacija je počela 2022. godine i prvi dobavljači su procenjeni u skladu sa time. Dalja operativna implementacija tokom 2023. će se baviti određenim ESG aspektima naših dobavljača i identifikovanjem i upravljanjem rizikom za životnu sredinu ili ljudska prava i iniciranjem mera saniranja u skladu sa tim.

Ugovori o kojima se pregovara od finansijske 2016. godine u skladu sa Korporativnim politikama i koji su sklopljeni u vezi sa proizvodnjom gotovih proizvoda ponekad uključuju klauzule o usklađenosti sa deset principa Globalnog dogovora UN. Ovo je povezano sa obavezom da se, između ostalog, podrži i poštuje zaštita međunarodnih ljudskih prava i da se osigura da nijedna strana ne bude saučesnik u bilo kakvom kršenju ljudskih prava i da se obaveže na uklanjanje svih oblika obaveznog rada i eliminaciju dečijeg rada.

PRIVATNOST I BEZBEDNOST PODATAKA

Hemofarm poštuje prava na privatnost svih zaposlenih, klijenata i drugih zainteresovanih strana, te lične podatke obrađuje samo u specifične poslovne svrhe i takve podatke osigurava od neovlašćenog pristupa. Takođe, kompanija preduzima neophodne mere da lične podatke tretira sa poverljivošću i da ih prikuplja, obrađuje i koristi isključivo u skladu sa važećim propisima o zaštiti podataka. Uz to se posebna pažnja poklanja svim podacima farmakovigilance u skladu sa svim važećim zakonima i propisima.⁷²

Imovina Hemofarma je od suštinske važnosti za uspeh kompanije i zbog toga posebno zavređuje zaštitu. Imovina kompanije ne uključuje samo materijalna dobra poput mašina i zgrada, već i nematerijalna dobra kao što su patenti, know-how, žigovi, autorska prava, naučna i tehnička eksper-tiza, poslovni procesi, itd. Mnoga od tih dobara su poverljiva i predstavljaju poslovne tajne kompanije koje se moraju posebno zaštititi od pristupa trećih lica. Isto važi i za informacije dobijene u poslovne svrhe od trećih lica, i one se moraju tretirati kao poverljive i zaštititi od pristupa trećih lica. Svi zaposleni su obavezni da poverljive informacije do kojih su došli tokom svog rada koriste isključivo u svrhe svoje profesionalne aktivnosti za kompaniju, a ne u lične svrhe. Informacije, procesi i pomoći sistemi predstavljaju značajnu vrednost za kompaniju i zaštita informacija je važna dužnost svih zaposlenih. Svaki član je u obavezi da čuva sve poverljive informacije koje nisu poznate javnosti, bez potrebe za utvrđivanjem dodatnih obaveza poput označavanja takvih informacija poverljivim. Takođe, svi zaposleni su obavezni da pri-

jave bilo kakvu situaciju koja nagoveštava moguće narušavanje zaštite ili poverljivosti osetljivih informacija koje su u vezi sa ili potencijalno mogu biti u vezi sa kompanijom.

DRUŠTVENA ODGOVORNOST (CSR) I PODRŠKA JAVNOM ZDRAVSTVU

Hemofarm kao jedna od vodećih farmaceutskih kompanija u regionu iz godine u godinu pokazuje da je pravi primer kako korporativna društvena odgovornost (CSR) izgleda u praksi. Napori organizacije u borbi za javno zdravlje i kvalitetniji život vođeni su upravo posvećenošću i brigom o ljudima, na šta ukazuje i sama misija kompanije. Kroz rad Hemofarm fondacije dodatno se manifestuje Hemofarmova snažna posvećenost javnom zdravstvu.

Hemofarm fondacija postoji već tri decenije (u 2023. godini proslavlja veliki jubilej i tačno 30 godina rada), sproveđeći različite dobrotvorne inicijative koje se fokusiraju na zdravstvenu podršku i pomoći pacijentima (poput programa i projekata koji uključuju edukaciju o borbi protiv visokog krvnog pritiska, podizanje svesti o važnosti donacije organa, podršku mentalnom zdravlju i mnoge druge). Od sponzorstva naučnih skupova, edukacija medicinskog osoblja i podrške udruženjima pacijenata, do pomoći opštoj populaciji tokom zdravstvenih kriza, aktivnosti Hemofarm fondacije potvrđuju posvećenost kompanije negovanju zdravijeg društva. Kroz ove akcije, Fondacija trasiра model puta korporativne odgovornosti u savremenom farmaceutskom okruženju. Prepoznavajući značaj podrške stručnom usavršavanju zdravstvenih radnika u oblasti savremene medicine i lečenja pacijenata, obezbeđena su sredstva za stručno usavršavanje za čak 18.290 zdravstvenih radnika kroz 88 programa edukacije u okviru projekata Akademije Hemofarm fondacije.

U 2022. godini, Hemofarm fondacija je implementirala 56 aktivnosti u okviru programa za zdravlje, obrazovanje i kulturu. Kampanja „Nesalomivi“, u borbi za mentalno zdravlje i rušenje stigmi i predrasuda koje prate isto, nastavljena je i u ovoj izveštavanoj godini kroz redovno objavljanje postava na društvenim mrežama, blogova profesionalaca i ličnih priča ljudi koji se bore sa

depresijom, zatim SOS linija za pružanje podrške i sl. Dodatno, organizovana je i dvodnevna obuka za rad na SOS liniji 0800 001 002 za više od 50 doktora, psihologa i psihijatra iz četiri specijalističke bolnice za psihijatrijske bolesti u Vršcu, Kovinu, Novom Kneževcu i Gornjoj Toponici. Nakon obuke, doktori su na SOS liniji i imali adresi: podrska@nesalomivi.rs sedam dana u nedelji pružali potpuno besplatnu 24-časovnu podršku, rezultat je sledeći:

- **Pomoći putem SOS poziva ukazana je više od 15.000 ljudi;**
- **Više od 50 ličnih priča kao i više od 30 tekstova na temu prevencije mentalnog zdravlja objavljeno je na sajtu „Nesalomivi“⁷³ i povezanim društvenim mrežama.**

Pored zakonskih zahteva i referentnih propisa, regulatorni okvir u kome Hemofarm posluje obuhvata odredbe Sistema interne kontrole i upravljanja rizicima STADA Grupe, te Principe ponašanja i relevantne korporativne politike, verujući da poslovna etika počinje upravo sa svakim od nas.

Sanja Manasijevski

Senior direktorka pravnih poslova i komercijalnih projekata

Kao priznanje za sav trud koji ulaže za dobrobit društva, Hemofarm fondacija je za kampanju „Nesalomivi“ tokom 2022. godine dobila VIRTUS nagradu za najinovativniji projekat godine, zatim srebrno priznanje EFFIE, kao i priznanje u kategoriji Brige o ljudima, zdravlju i društvu od strane „Europe in nastajanju“ (The Emerging Europe). Sveukupno od samog lansiranja, ova kampanja odnела je čak 14 nagrada i priznanja, što je čini najnagrađivnjim projektom u istoriji Hemofarm fondacije. 2022. godine Suzana Đorđević, direktorka Hemofarm fondacije dobila je nagradu za najboljeg CSR menadžera u Srbiji. Ostale aktivnosti Hemofarm fondacije u 2022. obuhvatale su podršku institucijama i udruženjima od kojih su najznačajnije donacije dodeljene Urgentnom centru Univerzitetskog kliničkog centra Srbije (UKCS), GAK Narodnom frontu, Društvu multiple skleroze Srbije i Društvu neurologa Srbije.

⁷² Više detalja opisano je kroz SDG 9 i dobru praksu farmakovigilance.

⁷³ Nesalomivi | Početna - Nesalomivi

Okvir za izveštavanje sa GRI Indeksom

ODELJAK

ODELJAK

03

Saša Urošević

Senior direktor Hemofarm Banja Luka

Putanja rasta i liderска pozicija Hemofarma utiču i na sve veću odgovornost kompanije u brizi o zdravlju ljudi. U skladu sa tim, Hemofarm će u budućnosti, između ostalih inicijativa, nastaviti da razvija infrastrukturu i ulaže u proizvodne lokacije, distribuciju i lanac snabdevanja, kontinuirano poboljšavajući pristup lekovima u zemljama u kojima posluje.

PRINCIPI IZVEŠTAVANJA

MATRICA MATERIJALNOSTI

Polazna osnova za pripremu ovog Izveštaja je Stadina i Hemofarmova Matrica materijalnosti sa Listom materijalnih tema, zasnovana na proceni dvostrukе materijalnosti (predstavljenoj na početku ovog izveštaja), koja predstavlja uporedni pregled najvažnijih tema za poslovanje iz ugla kompanije, s jedne, i ključnih zainteresovanih strana, s druge strane. Teme su rangirane prema ESG uticajima na proizvodnju i prodaju. Analizom GRI indikatora povezani su indikatori i teme, čime Matrica materijalnosti daje osnov za buduće izveštavanje, ali i unapređenje poslovanja. S obzirom na to da Izveštaj o održivom razvoju obuhvata teme koje su od značaja za kompaniju i zainteresovane strane, Izveštaj može predstavljati osnov za procenu i odluke organa upravljanja i zainteresovanih strana. Primena GRI smernica omogućava kompaniji da transparentno izveštava o učinku u tri ključne oblasti održivog poslovanja: zaštita životne sredine, društvena odgovornost i saves-

no korporativno upravljanje, sa predstavljenim pristupom upravljanja koji povezuje Hemofarmov program održivosti sa Ciljevima održivog razvoja (SDG). Pored profila kompanije, kao i broja indikatora, izveštaj se zasniva na sledećim principima.

MATERIJALNOST

Izveštaj obuhvata sve materijalne teme koje su identifikovane kao deo Hemofarmove procene materijalnosti. U Izveštaj su uključene sve teme koje se odnose na ekonomiju, ekologiju, društvenu odgovornost i upravljanje i aktivnosti koje imaju uticaj na Hemofarm i njegove zainteresovane strane. Proces određivanja prioritetnih tema u Izveštaju za 2022. godinu podrazumevao je aktivan dijalog za ključnim zainteresovanim stranama putem radionica i onlajn anketa, kreirajući Matricu materijalnosti, u skladu sa GRI smernicama, potrebnama i interesima svih zainteresovanih strana, kao i strateškim prioritetima kompanije.

INKLUZIVNOST

Jedan od ciljeva Stadinog izveštavanja o održivom razvoju jeste da se, stvaranjem uslova za efikasan dijalog sa svim zainteresovanim stranama, unaprede međusobni odnosi i podigne opšti nivo zadovoljstva poslovanjem kompanije. Osim dijaloga sa ključnim zainteresovanim stranama, STADA nastoji da poštuje povratne informacije dobijene putem kulture otvorenog izražavanja mišljenja. Hemofarm pozdravlja sve povratne informacije od čitalaca ovog izveštaja koje se odnose na njegov kvalitet i sadržaj, radi poboljšanja kvaliteta budućih izveštaja. E-mail adresa za slanje predloga, utisaka, i bilo kakvih povratnih informacija je svakodobro@hemofarm.com.

ODRŽIVOST

Princip održivosti poslovanja predstavlja način na koji kompanija posmatra svoj dugoročni uticaj na okruženje i prezentuje svoje aktivnosti na nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou.

POTPUNOST

U Izveštaju su izložene relevantne informacije i podaci u periodu od 1. januara 2022. zaključno sa 31. decembrom 2022. Prikazani su i uporedni podaci, gde god je to bilo moguće, za prethodne godine. Finansijski i ekonomski pokazatelji preuzeti su iz Hemofarmovog finansijskog izveštaja za 2022. i STADA Godišnjeg izveštaja za 2022., a odnose se na aktivnosti kompanije na nivou referentnog Klastera i Grupe.

URAVNOTEŽENOST

Uravnoteženost zahteva predstavljanje kako pozitivnih, tako i negativnih aspekata i uticaja kompanije na održivost, čime se pruža nepristrasna i objektivna slika njenog učinka. Objektivna slika rezultata kompanije tokom 2022. godine, kada je reč o ekonomskoj, ekološkoj i društvenoj dimenziji, zasniva se na GRI metodologiji, koja prezentuje sve informacije od značaja, bez obzira na njihove karakteristike.

UPOREDIVOST

Uporedivost znači prikazivanje podataka na dosledan i kontinuiran način, kako bi se pružila mogućnost poređenja sa GRI standardima i drugim kompanijama. Budući da je reč o jednaestom izveštaju o održivom razvoju koji objavljuje Hemofarm, moguće je poređenje sa prethodnim izveštajem (objavljen sa osvrtom na 2021. godinu) kao i sa drugim izveštajima o održivom razvoju Hemofarma, počev od 2012. od kada kompanija izveštava o sopstvenoj održivosti. Budući da ovaj izveštaj predstavlja dodatak nefinansijskom izveštavanju, takođe je moguće sagledati poslovanje kompanije i iz ugla analize nefinansijskih performansi poslovanja i upravljanja.

TAČNOST

Tačnost podrazumeva pružanje adekvatnih kvalitativnih i kvantitativnih informacija, kao i stalno unapređivanje sistema za prikupljanje i analizu

podataka. Gde nije bilo moguće prikupiti izvorene podatke, vršene su procene uz objašnjenje metodologije obračuna/procene.

BLAGOVREMENOST

Blagovremenost označava doslednost u učestalosti izveštavanja i dužini perioda izveštavanja, čime se osigurava redovna dostupnost informacijama i mogućnost donošenja adekvatnih i pravovremenih odluka u vezi sa kompanijom i njenim poslovanjem. Hemofarm izveštava o svojim ESG principima i održivom razvoju svake godine.

JASNOĆA

Jasnoća predstavlja prezentovanje informacija na pregledan, jednostavan i jasan način, čime se osigurava pristupačnost informacijama. Dostupnost i razumljivost informacija od i za sve zainteresovane strane bili su glavni orientirni kojima se težilo prilikom izrade Izveštaja za 2022. godinu.

POUZDANOST

Pouzdanost podrazumeva prikupljanje, beleženje, sastavljanje, analiziranje i objavljivanje informacija na način koji se može podvrgnuti proveri i koji potkrepljuje kvalitet i materijalnost informacije. Revizorska kuća EY je sprovedla verifikaciju ovog izveštaja oslanjajući se na standarde i zahteve svetski priznate GRI metodologije.

GRI Indeks^{74 75}

OPŠTA OBELODANJIVANJA

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-1 Detalji o organizaciji	
a. Prijavite pravno ime organizacije;	Odeljak 1 ovog Izveštaja / strana 9
b. Prijavite prirodu vlasništva i pravnu formu organizacije;	Nidda Healthcare GmbH je direktni akcionar sa vlasničkim udelom od 100%. Povezane kompanije: Bain Capital Investors, LLC, Wilmington, Delaware, SAD, i Cinven (Luxco 1) S.A., Luxembourg, vrše direktnu zajedničku kontrolu nad supsidijarom Nidda Topco S.à r.l., koji indirektno kontroliše sledeće supsidijare: Nidda Midco S.à r.l., Nidda German Topco GmbH, Nidda German Midco GmbH, Nidda BondCo GmbH i Nidda Healthcare Holding GmbH, putem direktnog akcionara Nidda Healthcare GmbH koji drži glavne akcije u kompaniji STADA Arzneimittel AG. Hemofarm je afilijacija kompanije STADA.
c. Prijavite lokaciju sedišta organizacije;	Odeljak 1 ovog izveštaja / strana 9
d. Prijavite zemlje u kojima posluje	Odeljak 1 ovog Izveštaja / strana 9
2-2 Subjekti uključeni u izveštavanje o održivom razvoju organizacije	
a. Navedite sve subjekte uključene u izveštavanje o njenom održivom razvoju;	Odeljak 1 ovog Izveštaja / strana 9 i Odeljak 3 ovog Izveštaja / strana 62
b. Ako organizacija ima revidirane finansijske izveštaje ili finansijske informacije podnete u javnu evidenciju, navedite razlike između liste subjekata uključenih u njeno finansijsko izveštavanje i liste uključene u izveštavanje o održivom razvoju;	Nema dodatnih subjekata koji su uključeni u izveštavanje o održivom razvoju a koji nisu uključeni u finansijsko izveštavanje.
c. Ako se organizacija sastoji od više subjekata, objasnite pristup koji se koristi za konsolidaciju informacija, uključujući:	Hemofarm konsoliduje informacije iz svojih poslovnih subjekata redovnim izveštajima u različitim radnim tokovima (uključujući Tehničke operacije, HR, Pravne poslove i usklađenos poslovanja, Komunikacije, Komercijalne poslove, itd.). Ti Izveštaji se prikupljaju putem mesečnih poslovnih pregleda, kvartalnih izveštaja i konačnih godišnjih izveštaja i strukturirani su u skladu sa GRI, i uključuju spajanja, akvizicije, i otuđenja subjekata ili delova subjekata kao i korigovanja informacija u pogledu manjinskih interesa, gde je primenjivo.
i. da li pristup uključuje korigovanje informacija za manjinske interese;	
ii. kako pristup uzima u obzir spajanja, akvizicije, i otuđenje subjekata ili delova subjekata;	
iii. da li i kako pristup pravi razliku između obelodanjivanja u ovom Standardu i u pogledu materijalnih tema.	/

⁷⁴ Izrazi „lokalan“ i „značajne poslovne lokacije“ primenjivi su na poslovanje Hemofarma u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj gori, gde kompanija poseduje svoje proizvodne komplekse, kao i uključujući EU laboratoriju u Temišvaru. Ukoliko je pregled podataka dat iz bilo kog drugog ugla, koji uključuje STADA globalni nivo izveštavanja, takvi podaci će biti adekvatno referencirani, kako čitaoci izveštaja ne bi bili dovedeni u situaciju da pogrešno shvate ili razumeju ovaj izveštaj. Izraz „menadžment“ u ovom izveštaju znači najviše, srednje i niže rukovodstvo kompanije, uključujući generalnog direktora (GM) i Hemofarmov Upravni odbor/Senior menadžment tim (SMT).

⁷⁵ Parametri koji su regulisani na nivou STADA Grupe i ne odstupaju u poslovnim praksama Hemofarma referisani su u ovom indeksu sa globalnog aspekta STADA Grupe, dok su parametri svojstveni samo Hemofarmu (uključujući i konkretnе brojke) prikazani samo za Hemofarm.

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-3 Period izveštavanja, učestalost izveštavanja i kontakt osoba za izveštavanje	
a. Navedite period izveštavanja, učestalost njenog izveštavanja o održivom razvoju;	Odeljak 3 ovog Izveštaja / Poglavlje Okvir za izveštavanje
b. Navedite period izveštavanja za njeno finansijsko izveštavanje, i ako se ne poklapa sa periodom za izveštavanje o održivom razvoju, objasnite razlog	Odeljak 3 ovog Izveštaja / Poglavlje Okvir za izveštavanje
c. Prijavite datum objave izveštaja ili informacija o kojima se izveštava;	Odeljak 3 ovog Izveštaja / Poglavlje Okvir za izveštavanje
d. Navedite kontakt osobu za pitanja o izveštaju ili informacijama o kojima se izveštava.	Odeljak 1 ovog Izveštaja / strana 2
2-4 Ponovno iskazivanje informacija	
a. Prijavite ponovna iskazivanja informacija napravljena u odnosu na prethodne periode izveštavana i objasnit:	Ne postoji ponovno iskazivanje informacija u poređenju sa informacijama iz prethodnog izveštaja o održivom razvoju Stade za 2021.
i. razloge ponovnih iskazivanja;	2022. godine, Hemofarm nije imao izmena u vlasništvu i u pogledu podataka prezentovanih u prethodnom ciklusu izveštavana (za 2021.), nije bilo značajnih naknadnih korigovanja prethodno iskazanih cifara.
ii. efekte ponovnih iskazivanja.	
2-5 Eksterna revizija	
a. Opišite njenu politiku i praksu za traženje eksternog revizora, uključujući i informaciju da li su i kako su uključeni najviši organ upravljanja i viši rukovodioци;	Hemofarmov godišnji izveštaji o održivom razvoju revidiraju se podvrgavaju eksternoj reviziji. Top menadžment Hemofarma (SMT) traži nezavisnog revizora na osnovu inputa od svog senior menadžera globalnog održivog razvoja.
b. Ako se izveštavanje o održivom razvoju organizacije podvrgava eksternoj reviziji:	
i. obezbedite link ili referencu na izveštaj(e) eksterne revizije ili izjavu(e) revizora;	Odeljak 3 ovog Izveštaja / Poglavlje Izveštaj nezavisnog revizora
ii. opišite šta podleže reviziji i na kojoj osnovi, uključujući standarde revizije koji se koriste, nivo dobijene revizije, i bilo kakva ograničenja procesa revizije;	Odeljak 3 ovog Izveštaja / Poglavlje Okvir za izveštavanje
iii. opišite odnos između organizacije i revizorske kuće.	EY je nezavisni revizor kompanije Hemofarm.
2-6 Aktivnosti, lanac vrednosti i drugi poslovni odnosi	
a. Prijavite sektor(e) u kojima je aktivna;	Odeljak 1 ovog Izveštaja / Poglavlje Profil kompanije 2022.
b. Opišite njen lanac vrednosti, uključujući:	Odeljak 1 ovog Izveštaja / Poglavlje Profil kompanije 2022.
i. aktivnosti, proizvode, usluge organizacije, i tržišta na kojima pruža usluge	Izraz „operacija“ za Hemofarm definisan je kao zemlja u kojoj kompanija ima ili svoj proizvodni pogon, lokalno predstavništvo/afilijaciju i/ili partnera koji nudi Hemofarmove proizvode.
ii. lanac snabdevanja organizacije;	Odeljak 1 ovog Izveštaja / strana 12
iii. Prodajni subjekti organizacije i njihove aktivnosti;	Odeljak 1 ovog Izveštaja / Poglavlje Profil kompanije 2022.
c. Prijavite druge relevantne poslovne odnose;	/
d. Opišite značajne promene u 2-6-a, 2-6-b, i 2-6-c u poređenju sa prethodnim periodom izveštavanja.	/

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-7 Zaposleni	
a. Prijavite ukupan broj zaposlenih, i podelu ukupnog broja po polu i po regionu;	
b. Prijavite ukupan broj:	
i. zaposleni na neodređeno vreme, i podela po polu i po regionu;	
ii. zaposleni na određeno vreme, i podela po polu i po regionu;	Odeljak 2 ovog Izveštaja / strane 30-33
iii. zaposleni sa nezagarantovanom dužinom radnog vremena, i podela po polu i po regionu;	
iv. zaposleni sa punim radnim vremenom, i podela po polu i po regionu;	
v. zaposleni sa skraćenim radnim vremenom, i podela po polu i po regionu;	
c. Opišite metodologije i prepostavke korišćene za prikupljanje podataka, uključujući da li su cifre prijavljene:	
i. po broju zaposlenih, ekvivalentu punog radnog vremena (FTE), ili korišćenjem neke druge metodologije;	Prikupljanje podataka zasnovanih na SAP softveru koristi se za praćenje podataka i njihovo prezentovanje, po potrebi.
ii. na kraju perioda izveštavanja, kao prosek celog perioda izveštavanja, ili korišćenjem neke druge metodologije;	
d. Prijavite kontekstualne informacije neophodne za razumevanje podataka prijavljenih pod 2-7-a i 2-7-b;	/
e. Opišite značajne fluktuacije u broju zaposlenih tokom perioda izveštavanja i između perioda izveštavanja.	Odeljak 2 ovog Izveštaja / strane 30-33
2-8 Radnici koji nisu zaposleni	
a. Prijavite ukupan broj radnika koji nisu zaposleni i čiji rad kontroliše organizacija i opisati:	
i. najčešće tipove radnika i njihov ugovorni odnos sa organizacijom;	Odeljak 2 ovog Izveštaja / strane 30-33
ii. vrstu posla koji obavljaju;	
b. Opišite metodologije i prepostavke korišćene za prikupljanje podataka, uključujući da li se broj radnika koji nisu zaposleni prijavljuje:	
i. po broju zaposlenih, ekvivalentu punog radnog vremena (FTE), ili korišćenjem neke druge metodologije;	Prikupljanje podataka zasnovanih na SAP softveru koristi se za praćenje podataka i njihovo prezentovanje, po potrebi.
ii. na kraju perioda izveštavanja, kao prosek celog perioda izveštavanja, ili korišćenjem neke druge metodologije;	
c. Opišite značajne fluktuacije u broju radnika koji nisu zaposleni tokom perioda izveštavanja i između perioda izveštavanja.	/

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-9 Upravljačka struktura i sastav	
a. Opišite upravljačku strukturu, uključujući odbore najviših organa upravljanja	Odeljak 1 ovog Izveštaja / strana 11
b. Navedite odbore najviših organa upravljanja koji su odgovorni za donošenje odluka i nadziru uticaj organizacije na ekonomiju, životnu sredinu, i ljudi;	Odeljak 1 ovog Izveštaja / strana 11
c. Opišite sastav najvišeg organa upravljanja i njegove odbore prema:	
i. izvršnim i neizvršnim članovima;	Odeljak 1 ovog Izveštaja / strana 11
ii. nezavisnosti;	Svi članovi SMT su nezavisni.
iii. mandatu članova u organu upravljanja;	/ više detalja o članovima SMT dostupno je na korporativnom web sajtu Hemofarma https://www.hemofarm.com/srb/menadzment
iv. broju ostalih značajnih pozicija i obavezama svakog člana, i priroda obaveza;	U 2022. godini, članovi upravnog odbora nisu imali nikakve eksterne mandate. Dr Ronald Seeliger (GM) član je Borda guvernera AmCham Serbia. Takođe je član i odbora Saveta stranih investitora i Privredne komore Srbije.
v. polu	Upravni odbor: Žene: 6 (50%), Muškarci 6 (50%), Ukupno 12 (100%)
vi. nedovoljno zastupljenim društvenim grupama;	/
vii. kompetencijama relevantnima za uticaje organizacije;	Dostupno na korporativnom web sajtu Hemofarma (reprezentovano adekvatnim ekspertskim poslovnim pozicijama koje zauzima svaki pojedinačni član SMT) https://www.hemofarm.com/srb/menadzment
viii. zastupanju akcionara.	/
2-10 Nominacija i izbor najvišeg organa upravljanja	
a. Opišite procese nominacije i izbora za najviši organ upravljanja i njegove odbore;	Članove Upravnog odbora imenuje STADA SEC, na predlog GM-a i SMT-a
b. Opišite kriterijume koji se koriste za nominaciju i izbor članova najvišeg organa upravljanja, uključujući da li i kako se sledeće uzima u obzir:	
i. stavovi zainteresovanih strana (uključujući akcionare);	/
ii. različitost;	U sastavu Upravnog odbora različitost predstavlja važan kriterijum. Samim tim, zastupljenost muškaraca i žena iznosi 50:50%.
iii. nezavisnost;	/
iv. kompetencije relevantne za uticaje organizacije.	Dostupno na korporativnom web sajtu Hemofarma (reprezentovano adekvatnim ekspertskim poslovnim pozicijama koje zauzima svaki pojedinačni član SMT) https://www.hemofarm.com/srb/menadzment

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-11 Predsednik najvišeg organa upravljanja	
a. Prijavite da li je predsednik najvišeg organa upravljanja takođe i viši rukovodilac u organizaciji;	Predsednik Upravnog odbora je generalni direktor (GM).
b. Ako je predsednik takođe viši rukovodilac, objasnite njihovu funkciju u upravljanju organizacijom, razloge za ovakav aranžman, i kako su sprečeni i ublaženi sukobi interesa.	Zbog dvodomnog sistema sa dva odvojena tela – Nadzorni odbor (STADA nivo) kao nadzorno telo, i Upravni odbor (Hemofarm nivo) kao telo koje upravlja i donosi odluke, takav rizik ne postoji.
2-12 Uloga najvišeg organa upravljanja u nadzoru upravljanja uticajima	
a. Opišite ulogu najvišeg organa upravljanja i viših rukovodilaca u razvoju, odobravanju i ažuriranju izjava o svrsi, vrednostima, misiji, strategije, politike, i ciljeva organizacije u vezi sa održivim razvojem;	SMT se bavi razvojem, odobravanjem i ažuriranjem izjava o svrsi, vrednostima i misiji, strategijama, politikama i dr, kao i ciljevima organizacije vezano za održivi razvoj (na osnovu inputa senior menadžera globalnog održivog razvoja na ESG teme).
b. Opišite ulogu najvišeg organa upravljanja u nadzoru detaljne analize organizacije i ostalih procesa za identifikaciju i upravljanje uticajima organizacije na ekonomiju, životnu sredinu i ljudе, uključujući:	
i. da li i kako najviši organ upravljanja sarađuje sa zainteresovanim stranama radi podrške ovim procesima;	Na nastancima SMT, članovi redovno razmatraju uticaje organizacije prijavljene od strane odgovornog člana Upravnog odbora, direktora Tehničkih operacija (CTO) na temu zaštite životne sredine, zdravlja i bezbednosti, i direktorka Ljudskih resursa (CPO) na temu ljudskih prava.
ii. kako najviši organ upravljanja razmatra ishode ovih procesa;	Članovi SMT prihvatali su globalnu „Politiku održivog razvoja i obaveze u pogledu ESG-a“ objavljene na Intranet-u. Ova politika i obaveze najvišeg organa upravljanja takođe uključuje rezultate analize materijalnosti u pogledu ESG-a (uključujući učešće zainteresovanih strana).
c. Opišite ulogu najvišeg organa upravljanja u preispitivanju efikasnosti procesa organizacije kako je opisano u 2-12-b, i prijavite učestalost ovog preispitivanja.	Više detalja može se pronaći u Stadini Godišnjem izveštaju 2022. https://www.stada.com/investor-relations/financial-publications/annual-report-2022 p. 67
2-13 Delegiranje odgovornosti za upravljanje uticajima	
a. Opišite kako najviši organ upravljanja delegira odgovornost za upravljanje uticajima organizacije na ekonomiju, životnu sredinu i ljudе, uključujući:	U okviru Upravnog odbora, odgovornost menadžmenta po pitanju održivog razvoja, zdravlja, bezbednosti i životne sredine spada u oblast odgovornosti direktora tehničkih operacija. Ljudski resursi, korporativna kultura i različitost spadaju u oblast odgovornosti direktora za ljudske resurse.
i. da li je imenovala neke više rukovodioce kao odgovorne za upravljanje uticajima;	SMT je glavno telо koje nadzire upravljanje u pogledu Održivog razvoja / ESG-a, uključujući neke od ključnih članova (iz ESG ugla) - direktor finansija (CFO), direktor tehničkih operacija (CTO), direktorka ljudskih resursa (CPO), zajedno sa GM-om.
ii. da li je delegirala odgovornost za upravljanje uticajima na ostale zaposlene;	U zavisnosti od teme, relevantna funkcija (kojom upravlja član SMT-a) preuzima vođstvo u razvoju odgovarajućih programa i inicijativa koje se bave i unapređuju aspekte održivosti u okviru svoje oblasti odgovornosti (npr. direktor tehničkih operacija (CTO) putem HSE funkcije za klimatske promene i zdravlje i bezbednost na radu; direktor ljudskih resursa (CPO) putem C&P funkcije za različitost i obuke).
b. Opišite proces i učestalost za više rukovodioce ili druge zaposlene izveštavanja ka najvišem organu upravljanja o upravljanju uticaja organizacije na ekonomiju, životnu sredinu, i ljudе.	/

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-14 Uloga najvišeg organa upravljanja u izveštavanju o održivom razvoju	
a. Prijavite da li je najviši organ upravljanja odgovoran za preispitivanje i odobravanje prijavljenih informacija, uključujući materijalne teme organizacije, i ako jeste, opišite proces preispitivanja i odobravanja informacija;	SMT je odgovoran za preispitivanje i odobravanje prijavljenih informacija. Ovaj organ potvrđuje politiku održivog razvoja, materijalne teme i aspekte održivog razvoja.
b. Ukoliko najviši organ upravljanja nije odgovoran za preispitivanje i odobravanje prijavljenih informacija, uključujući materijalne teme organizacije, objasnite koji je razlog za to.	/
2-15 Sukob interesa	
a. Opišite procese kojima najviši organ upravljanja obezbeđuje sprečavanje i ublažavanje sukoba interesa;	2022. godine, uvedena je elektronska potvrda za sve zaposlene, uključujući članove SMT-a, kojom se potvrđuje da su pročitali Prinike ponašanja i postupaju u skladu sa njima. Od 2022. godine, od svih zaposlenih, uključujući članove SMT-a, zahteva se da podnesu dodatnu elektronsku potvrdu vezano za potencijalno postojeći sukob interesa. U budućnosti će svi zaposleni ove izjave morati da podnose na godišnjem nivou.
b. Prijavite da li se sukobi interesa obelodanjuju zainteresovanim stranama, uključujući, najmanje, sukobe interesa koji se odnose na:	
i. članstvo u različitim odborima;	Nikakvi veliki /nerazrešeni sukobi interesa nisu obelodanjeni u 2022.
ii. zajedničko akcionarstvo sa dobavljačima i drugim zainteresovanom stranom;	
iii. postojanje kontrolnih akcionara;	
iv. povezane strane, njihove odnose, transakcije, i neizmirena dugovanja.	
2-16 Saopštavanje kritičnih problema	
a. Opišite da li i kako se kritični problemi saopštavaju najvišim organima upravljanja;	Mesečna preispitivanja poslovanja (MBRs) svih članova SMT-a sa generalnim direktorom (i nadležnim globalnim STADA funkcijama), kao i sastanci SMT-a, koriste se za saopštavanje svih kritičnih problema i postupanje u skladu sa zaključcima i predloženim merama. Ad-hok saopštenja se primenjuju u slučaju kritičnih problema.
b. Prijavite ukupan broj i prirodu kritičnih problema koji su saopštavani najvišim organima upravljanja tokom perioda izveštavanja.	Intenzivna, informativna komunikacija je bila stalna tema u internim kanalima vezano za rat u Ukrajini, probleme sa snabdevanjem na globalnom nivou i rast inflacije. U brojnim saopštenjima za zaposlene i u svim nacionalnim područjima, STADA CEO Peter Goldschmidt kao i GM Hemofarma, dr Ronald Seeliger saopštavali su informacije o trenutnim dešavanjima. Interne komunikacije, posebno u prvoj polovini 2022. godine, su se tako koristile, uz ostale mere, za pružanje hitno potrebne pomoći zaposlenima u Ukrajini, promociju i razmenu informacija između zaposlenih i jačanje One STADA duha u svrhu daljeg održavanja komunikacije kao i saradnje širom STADA Grupe.

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-17 Kolektivno znanja najvišeg organa upravljanja	
a. Prijavite mere preduzete radi unapređenje kolektivnog znanja, veština, i iskustva najvišeg organa upravljanja vezano za održivi razvoj.	Mesečna preispitivanja poslovanja (MBRs) svih članova SMT-a i nadležnih direktora sa generalnim direktorom (GM), kao i sastanci SMT-a, koriste se za unapređenje kolektivnog znanja, veština i iskustva, najvišeg organa upravljanja vezano za održivi razvoj.
2-18 Procena performanse najvišeg organa upravljanja	
a. Opišite procese evaluacije performanse najvišeg organa upravljanja u nadzoru upravljanja uticajima organizacije na ekonomiju, životnu sredinu, i ljude;	Nadzorni odbor dobija izveštaje Upravnog odbora o planiranoj poslovnoj politici i drugim fundamentalnim pitanjima korporativnog planiranja (posebno planiranja u oblasti finansija, investicija i ljudskih resursa), profitabilnosti Kompanije, pravcu poslovanja (posebno u pogledu prodaje i situaciju u Kompaniji) i transakcijama koje bi mogle biti od materijalnog značaja za profitabilnost ili likvidnost Kompanije. Nadzorni odbor obezbeđuje bude na odgovarajući način informisan, putem kontinuiranog izveštavanja od strane Upravnog odbora, i ako je neophodno, iskoristiće svoje pravo da zahteva izveštaje od Upravnog odbora o temama koje utiču na kompaniju. ESG aspekti su deo navedenih izveštaja. Na sastancima Nadzornog odbora, Odbor direktno razmenjuje informacije sa članovima Upravnog odbora takode i o uticajima organizacije na ekonomiju, životnu sredinu i ljude. Članovi Upravnog odbora imaju ciljeve naknade vezano za ESG, koje procenjuje Nadzorni odbor.
b. Prijavite da li su procene nezavisne ili ne, i učestalost procena;	Procene su interne (nisu nezavisne). Pogledati takođe 2-18.a.
c. Opišite mere preduzete kao odgovor na procene, uključujući promene u sastavu najvišeg organa upravljanja i organizacione prakse	Odeljak 1 ovog Izveštaja / Poglavlje Profil kompanije 2022.
2-19 Politika naknada	
a. Opišite politike naknada za članove najvišeg organa upravljanja i senior rukovodioca, uključujući:	Svi raspoloživi podaci su predstavljeni u STADA Godišnjem izveštaju 2022.: https://www.stada.com/investor-relations/financial-publications/annual-report-2022 st. 200
i. fiksnu zaradu i varijabilnu zaradu;	Takođe na politike za naknada utiču i specifičnosti određene zemlje a samim tim i kolektivni ugovori.
ii. bonus pri zapošljavanju ili stimulacije za zapošljavanje;	Dodatni podaci trenutno nisu javno raspoloživi u skladu sa primenljivim korporativnim procedurama i pravilima.
iii. plaćanja pri prekidu radnog odnosa;	
iv. povraćaje;	
v. penzije;	Usklađivanje obaveza iz planova beneficia i penzionih planova na nivou Grupe je u toku i uslovi specifični za zemlju neće biti posebno istaknuti u ovom izveštaju. Ova tema će biti detaljnije predstavljena u narednim izveštajima.
b. Opišite kako se politike nadoknada za članove najvišeg organa upravljanja i senior rukovodioca odnose na njihove ciljeve i učinak u odnosu na upravljanje uticajima organizacije na privredu, životnu sredinu i ljude	Svi raspoloživi podaci su predstavljeni u STADA Godišnjem izveštaju 2022.: https://www.stada.com/investor-relations/financial-publications/annual-report-2022 st. 200
	Takođe na politike za naknada utiču i specifičnosti određene zemlje a samim tim i kolektivni ugovori.
	Dodatni podaci trenutno nisu javno raspoloživi u skladu sa primenljivim korporativnim procedurama i pravilima.

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-20 Proces utvrđivanja naknade	
a. Opišite proces osmišljavanja politika naknada i utvrđivanja iznosa naknada, uključujući:	Svi raspoloživi podaci su predstavljeni u STADA Godišnjem izveštaju 2022.: https://www.stada.com/investor-relations/financial-publications/annual-report-2022 p. 200
i. da li članovi nezavisnog najvišeg tela upravljanja ili nezavisni odbor za naknade nadgledaju proces utvrđivanja visine naknada;	Dodatni podaci trenutno nisu javno raspoloživi u skladu sa primenljivim korporativnim procedurama i pravilima.
ii. kako se traži mišljenje i kako se uzimaju u obzir gledišta zainteresovanih strana (uključujući akcionare) po pitanju naknada;	Članovi Upravnog odbora imaju ciljeve naknade koji su povezani sa ESG.
iii. da li su konsultanti za naknade uključeni u proces utvrđivanja visine naknade i ako je tako, da li su oni nezavisni od organizacije, njenog najvišeg tela upravljanja i senior rukovodilaca;	/
b. Prijavite rezultate glasanja zainteresovanih strana (uključujući akcionare) po pitanju politika i predloga naknada ako je primenljivo.	/ Nije primenljivo
2-21 Godišnji odnos ukupne nadoknade	
a. Prijavite odnos ukupne godišnje naknade za najplaćenijeg pojedinca u organizaciji i srednje godišnje ukupne naknade za sve zaposlene (isključujući najplaćenijeg pojedinca);	Svi raspoloživi podaci su predstavljeni u STADA Godišnjem izveštaju 2022.: https://www.stada.com/investor-relations/financial-publications/annual-report-2022 p. 200
b. Prijavite odnos procenata povećanja godišnje ukupne naknade za najplaćenijeg pojedinca u organizaciji i srednjeg procenata povećanja godišnje ukupne naknade za sve zaposlene (isključujući najplaćenijeg pojedinca);	Dodatni podaci trenutno nisu javno raspoloživi u skladu sa primenljivim korporativnim procedurama i pravilima.
c. Prijavite kontekstualne informacije neophodne da bi se razumeli podaci i kako su podaci sakupljeni.	Hemofarm je ograničen internim pravilima na otkrivanje više detalja o politikama naknada. U skladu sa lokalnim podacima sa značajnih lokacija poslovanja, standardne zarade na početnim nivoima u Hemofarmu su iznad pravila minimalne zarade za sve zaposlene, bez varijacija po pitanju pola.
2-22 Izjava o strategiji održivog razvoja	
a. Prijavite izjavu najvišeg upravljačkog tela ili rukovodioca najvišeg ranga u organizaciji o važnosti održivog razvoja za organizaciju i njenu strategiju za doprinos održivom razvoju.	Deo 1 ovog Izveštaja / Uvodnik generalnog direktora

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-23 Obaveze vezano za politiku	
a. Opišite obaveze politike za odgovorno poslovno ponašanje, uključujući:	
i. autoritativne međuvladine instrumente na koje se pozivaju obaveze;	Globalne politike, koje su dostupne internoj javnosti svih nivoa putem korporativnog intraneta (i koje se promovišu unutar organizacije), definisu sva ponašanja, pravila i mehanizme vezano za ovu specifičnu i druge povezane teme.
ii. da li obaveze definišu sprovođenje detaljne analize;	
iii. da li obaveze definišu primenu principa predostrožnosti;	Princip predostrožnosti je u fazi revizije kako bi se uskadio sa globalnim upravljanjem rizicima u Hemofarmu i biće uključen u upravljanje održivim razvojem i izveštavanje o održivosti u okviru predstojećih ciklusa izveštavanja
iv. da li obaveze definišu poštovanje ljudskih prava;	Politika obaveza održivosti i ESG definiše poštovanje ljudskih prava sa snažnom posvećenošću ovoj važnoj temi.
b. Opišite specifičnu obavezu politike za poštovanje ljudskih prava, uključujući:	Hemofarm poštuje i promoviše ljudska prava u skladu sa Vodećim principima UN o poslovanju i ljudskim pravima i Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima.
i. međunarodno priznata ljudska prava koje obaveza pokriva;	
ii. kategorije zainteresovanih strana, uključujući grupe koje su u riziku ili ranjive grupe, kojima organizacija posvećuje posebnu pažnju u svojoj obavezi;	Od svih učesnika u lancu snabdevanja i zainteresovanih strana se očekuje da dele isti pristup kao Hemofarm po pitanju poštovanja ljudskih prava.
c. Navedite linkove ka obavezama politike ako su javno raspoložive, ili ako obaveze politike nisu javno dostupne, objasnite zašto je to tako;	Kako Hemofarm planira da lansira nov deo posvećen održivosti sa više sadržaja u okviru svog zvaničnog web sajta, ova politika još uvek nije javno dostupna, osim odabranih klauzula koje su podeljene direktno sa dobavljačima i zainteresovanim stranama kao i integrisane u ESG procenu dobavljača u okviru EcoVadis platforme
d. Prijavite nivo na kome je svaka od obaveza politike odobrena u okviru organizacije, uključujući da li je to najviši nivo;	Ovu politiku su potpisali predstavnici STADA SEC-a, kao i Stadin generalni direktor.
e. Prijavite obim u kome se obaveze politike primenjuju na aktivnosti organizacije i njene poslovne odnose;	Politika obuhvata sve Stadine aktivnosti i operacije, te tako i sve aktivnosti i operacije Hemofarma.
f. Opišite kako se obaveze politike komuniciraju radnicima, poslovnim partnerima i drugim relevantnim stranama.	Politika je najavljenja putem članka na Intranetu, koji je na raspaganju svim zaposlenima i postavljen je u delu Globalne politike (takođe raspoloživ svim zaposlenima putem Intraneta). Ona je takođe predstavljena i na sastancima višeg rukovodstva.

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-24 Implementacija obaveza politike	
a. Opišite kako implementirate svaku od svojih obaveza politike odgovornog poslovanja kroz svoje aktivnosti i poslovne odnose, uključujući:	Obaveze politike su integrisane u kreiranje korporativne kulture koja stavlja jedan od svojih fokusa na ESG, što se aktivno komunicira putem internih i eksternih kanala komunikacije.
i. kako alocira odgovornost da implementira obaveze kroz različite nivoe u okviru organizacije;	Odgovornost se alocira putem STADA SEC i/ili Hemofarm SMT-a.
ii. kako integriše obaveze u organizacione strategije, operativne politike i operativne postupke;	Obaveze su integrisane u organizacione strategije, operativne politike i postupke od vrha nadole – od SEC/SMT ka radnim grupama i funkcionalnim celinama kompanije. Obaveze se takođe adresiraju putem implementacije planirane analize rizika, planiranog procesa upravljanja rizikom, uspostavljanja određenih preventivnih mera, planiranih obuka i radionica.
iii. kako implementira svoje obaveze sa i putem svojih poslovnih odnosa;	Obaveze i njihovi zahtevi se transparentno komuniciraju u svim STADA i Hemofarm afilijacijama, te lancu isporuke, sa očekivanjima da svi dele iste ESG vrednosti. EcoVadis platforma se koristi za procenu dobavljača.
iv. obuke koje organizacija obezbeđuje za primenu obaveza.	Redovne obuke organizuju se putem odgovornih radnih grupa (odnosno ESG obuka putem SAP HERO platforme za učenje).
2-25 Procesi za popravku negativnih uticaja	
a. Opišite svoje obaveze da obezbedi ili sarađuje u sanaciji negativnih uticaja za koje organizacija identifikuje da ih je izazvala ili da im je doprinela;	
b. Opišite njen pristup identifikovanju i adresiranju pritužbi, uključujući žalbene mehanizme koje je organizacija uspostavila ili u kojima učestvuje;	U skladu sa svojom svrhom i svojom Politikom održivosti, Hemofarm je posvećen prevenciji i ublažavanju svih ozbiljnih negativnih uticaja. Hemofarmov pristup identifikovanju i upravljanju uticaja održivosti opisan je u ovom Izveštaju o održivom razvoju. Takođe, Kodeks ponašanja pruža informacije o ombudsmanu kome se upućuju žalbe od svih zainteresovanih strana, uz kontakt detalji na www.stada.com
c. Opišite druge procese pomoću kojih organizacija obezbeđuje ili sarađuje u sanaciji negativnih uticaja za koje identifikuje da ih je izazvala ili da im je doprinela;	Više detalja se takođe može naći u Stadinom Godišnjem izveštaju 2022. https://www.stada.com/investor-relations/financial-publications/annual-report-2022.st.67
d. Opišite kako su zainteresovane strane koje su nameravani korisnici mehanizma žalbi uključene u dizajn, reviziju, funkcionalisanje i unapređenje ovih mehanizama;	
e. Opišite kako organizacija prati delotvornost žalbenih mehanizama i drugih procesa popravke i prijavite primere njihove efikasnosti, uključujući povratne reakcije zainteresovanih strana.	
2-26 Mehanizmi za traženje saveta i izražavanje zabrinutosti	
a. Opišite mehanizme za pojedince kako da:	
i. traže savet o primeni politika i praksi organizacije za odgovorno poslovno ponašanje;	Nadležno odeljenje daje smernice u vezi sa sprovođenjem svojih politika pojedincima koji traže savet.
ii. izraže zabrinutost vezano za poslovno ponašanje organizacije.	Postoji nekoliko načina koji su na raspaganju pojedincima koji žele da izraže zabrinutost vezano za poslovno ponašanje organizacije, uključujući Sektor uskladenosti poslovanja, Sektor ljudskih resursa, njihove relevantne menadžere, ombudsmana i dr. Relevantne informacije i kontakt detalji su objavljeni na intranetu i internet sajtovima.

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-27 Usklađenost sa zakonima i propisima	
a. Navesti ukupan broj značajnih slučajeva neusklađenosti sa zakonima i propisima tokom izveštajnog perioda, kao i razvrstavanje ovog ukupnog broja po:	
i. slučajevima za koje su izrečene novčane kazne;	U 2022. godini, celokupno poslovanje kompanije Hemofarm bilo je u skladu sa važećim zakonima. Stoga, nisu zabeležene/nisu nastale nikakve materijalne žalbe, kazne ili nenovčane sankcije vezano za neusklađenost sa zakonima ili propisima.
ii. slučajevi za koje su izrečene nenovčane sankcije;	
b. Navesti ukupan broj i novčanu vrednost kazni za slučajeve neusklađenosti sa zakonima i propisima koje su plaćene tokom izveštajnog perioda i razvrstavanje ovog ukupnog iznosa po:	/
i. kaznama za slučajeve neusklađenosti sa zakonima i propisima do kojih je došlo u tekućem izveštajnom periodu;	
ii. kaznama za slučajeve neusklađenosti sa zakonima i propisima do kojih je došlo u prethodnim izveštajnim periodima;	
c. Opišite ozbiljne slučajeve neusklađenosti;	Nema materijalnih slučajeva neusklađenosti.
d. Opišite kako su ozbiljni slučajevi neusklađenosti utvrđeni.	Materijalni slučaj neusaglašenosti se utvrđuje kao slučaj koji ima efekat na nivou cele grupe ili slučaj u oblastima velikog rizika po pitanju usklađenosti (npr. borba protiv mita, korupcije, kontrola izvoza, propisi o sankcijama, antimonopol i antimonopolska politika, pranje novca, itd.)
2-28 Članstva u udruženjima	
a. Prijavite industrijske asocijacije, druga udruženja članstva i nacionalne ili međunarodne organizacije za zastupanje u kojima učestvuje u značajnoj ulozi	Eksperti Hemofarma nastoje da svoje znanje ponude u okviru aktivnosti kompanije u sledećim asocijacijama u Srbiji: AmCham - Američka privredna komora, AHK - Nemačko-srpska privredna komora, FIC - Savet stranih investitora i dr. Hemofarm je član Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija.
2-29 Pristup angažmana zainteresovanih strana	
a. Opišite pristup angažmana zainteresovanih strana, uključujući:	
i. kategorije zainteresovanih strana koje su angažovane i kako su identifikovane;	Interne i eksterne zainteresovane strane su uključene u Hemofarmov proces angažovanja zainteresovanih strana. Poglavlje 1 ovog Izveštaja / strana 15
ii. svrhu angažmana zainteresovanih strana;	Hemofarm traži povratnu reakciju od svojih zainteresovanih strana vezano za dvostruku materijalnost i njene ESG uticaje
iii. kako organizacija nastoji da obezbedi smislen angažman zainteresovanih strana.	Hemofarm priprema svoj dijalog sa zainteresovanim stranama poštujući princip transparentnosti, objektivnosti i kontinuiteta, u skladu sa GRI standardima i zahtevima izveštavanja.

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
2-30 Kolektivni ugovori	
a. Navedite procenat ukupnih zaposlenih koji su obuhvaćeni kolektivnim ugovorima;	STADA nastavlja da izražava jasnu posvećenost slobodi udruživanja kao i pravo radnika da se udružuju u sindikate. Približno 50% zaposlenih u grupi su obuhvaćeni kolektivnim ugovorom (CBA). Tu spada i Hemofarm, koji ima zaključen kolektivni ugovor sa samostalnim sindikatom koji zastupa zaposlene. Kolektivni ugovor je rezultat ekstenzivnog procesa pregovaranja između strana koji obezbeđuje fer uslove rada za različite teme kao što su zarade, radno vreme i drugi uslovi i odredbe radnog odnosa.
b. Za zaposlene koji nisu obuhvaćeni kolektivnim ugovorima, navedite da li organizacija utvrđuje njihove uslove rada i uslove radnog odnosa na osnovu kolektivnih ugovora koji obuhvataju njene druge zaposlene na osnovu kolektivnih ugovora iz drugih organizacija.	Hemofarm nastoji da ponudi iste uslove rada i zaposlenima koji nisu obuhvaćeni kolektivnim ugovorom (čak i u oblastima/zemljama) gde to nije obavezno u skladu sa zakonom.

MATERIJALNE TEME

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
3-1 Proces utvrđivanja materijalnih tema	
a. Opisati proces koji se sledi da bi se utvrdile materijalne teme, uključujući:	Potencijalne ESG teme su bile identifikovane putem procene svih poslovnih operacija Hemofarma i njenih potencijalnih ESG uticaja na proizvodnju/prodaju.
i. kako je identifikovala stvarne i potencijalne, negativne i pozitivne uticaje na ekonomiju, životnu sredinu i ljudе, uključujući uticaje na njihova ljudska prava, u svim njenim aktivnostima i poslovnim odnosima;	SMT, na osnovu inputa iz relevantnih radnih grupa/sektora, napravio je zbirku potencijalnih pozitivnih/negativnih ESG uticaja, zajedno sa verovatnoćom da će se desiti. Listu je potvrdio STADA SEC kako bi bila ponuđena zainteresovanim stranama. Poseban fokus je stavljen na poštovanje ljudskih prava, što je rezultiralo kreiranjem nove ESG politike koja će biti aktivna od Q2 2023.
ii. kako je napravila prioritete po pitanju uticaja za izveštavanje na osnovu njihovog značaja;	Uticaji dvostrukе materijalnosti i procena tema rezultirali su kreiranjem liste prioritetnih tema po uticajima kao baza za izveštavanje.
b. Navedite zainteresovane strane i stručnjake čiji su stavovi poslužili za proces određivanja njenih materijalnih tema.	Poglavlje 1 ovog Izveštaja / Poglavlje Dijalog sa zainteresovanim stranama i procena materijalnosti

OBELODANJIVANJE		REFERENCE
3-2 Lista materijalnih tema		
a. Navesti materijalne teme;		Poglavlje ovog Izveštaja / Poglavlje Dijalog sa zainteresovanim stranama i procena materijalnosti
b. Prijaviti izmene u listi materijalnih tema u poređenju sa prethodnim izveštajnim periodom.		Poglavlje 1 ovog Izveštaja / Poglavlje Dijalog sa zainteresovanim stranama i procena materijalnosti
3-3 Upravljanje materijalnim temama		
a. Opište stvarne i potencijalne, negativne i pozitivne uticaje na privredu, životnu sredinu i ljudе, uključujući uticaje na njihova ljudska prava;		Poglavlje 1 ovog Izveštaja / Poglavlje Dijalog sa zainteresovanim stranama i procena materijalnosti
b. Prijavite da li je organizacija uključena u negativne uticaje kroz svoje aktivnosti ili kao rezultat svojih poslovnih odnosa i opišite aktivnosti ili poslovne odnose;		Hemofarm nije povezan sa negativnim uticajima putem svojih aktivnosti ili kao rezultat svojih poslovnih odnosa.
c. Opisati njene politike ili posvećenost u vezi sa materijalnom temom;		Hemofarmova politika održivosti definiše posvećenost kompanije upravljanju materijalnim temama i objavljena je na www.stada.com ; u Q3 2022., STADA je započela reviziju svoje Politike održivosti za 2021. definisanjem svoje jasne posvećenosti ESG-u. Ova revidirana Politika održivosti i Posvećenost ESG-u formalno su prihvачeni u Q2 2023., nakon svih neophodnih usklađivanja sa različitim radnim tokovima i vlasnicima ESG tema među internim zainteresovanim stranama.
d. Opišite mera koje su preduzete da bi se upravljalo temama i povezanim uticajima, uključujući:		
i. mera za sprečavanje ili ublažavanje potencijalnih negativnih uticaja;		
ii. mera za adresiranje stvarnih negativnih uticaja, uključujući mera obezbeđenja ili saradnje u njihovom saniranju;		Članovi STADA SEC i Hemofarm SMT odgovorni za specifične materijalne teme zaduženi su za lociranje, definisanje, razumevanje i sprečavanje potencijalnih negativnih uticaja uz stratešku podršku čitavog STADA SEC, i operativnu podršku putem svih adekvatnih funkcionalnih odeljenja.
iii. mera za upravljanje stvarnim i potencijalnim pozitivnim uticajima;		
e. Navedite sledeće informacije o praćenju efikasnosti preduzetih mera:		
i. procesi koji se koriste za praćenje efikasnosti mera;		Mesečne revizije poslovanja, redovni sastanci STADA SSC / Hemofarm SMT i ažuriranja SEC-u / SMT-u kao i izveštaja o održivom razvoju koriste se za praćenje napretka u održivosti.
ii. ciljevi, targeti i indikatori koji se koriste da bi se procenio napredak;		ESG Izgledi, sa posebnim ključnim indikatorima performanse radnih tokova (u skladu sa SDG) služe kao nacrt za procenu napretka.
iii. delotvornost mera, uključujući napredak ka ciljevima i targetima;		Sakupljanje naučenih lekcija je rezultiralo iniciranjem i ustanovljenjem nove Politike održivosti i ESG posvećenosti.
iv. naučene lekcije i kako su inkorporirane u operativne politike i procedure organizacije;		
f. Opisati kako se angažman sa zainteresovanim stranama odnosio na preduzete mере (3-3-d) i kako je izvešteno da li su mere bile efikasne (3-3-e).		Procena dvostrukе materijalnosti je ponudila zainteresovanim stranama pregled tekućeg Hemofarmovog napretka u održivom razvoju, dok izveštavanje o održivosti i redovno ažurirani sadržaj na web-sajtu i intranetu nude adekvatan nivo transparentnosti svih preduzetih mera.

OBELODANJIVANJE		REFERENCE
GRI 201: Ekonomска performansa 2016		
201-1 Direktna ekonomска vrednost koja je generisana i distribuirana:		U finansijskoj godini 2022., Hemofarm AD je generisao prodaju od 398.987.772,44 EUR (što predstavlja rast od 20,81% u odnosu na 2021. kada je ostvareno 330.263.614,11 EUR) Ostvarena EBITDA u 2022. iznosi 59.951.055,55 EUR (što predstavlja rast od 7,94% u odnosu na 2021. kada je ostvareno 55.541.094,94 EUR)
a. Direktna ekonomска vrednost generisana i distribuirana (EVG&D) na obračunskoj osnovi, uključujući osnovne komponente za globalne operacije organizacije kao što je navedeno u nastavku. Ako su podaci prikazani na gotovinskoj osnovi, dodatno navedite obrazloženje ove odluke na izveštavanje o sledećim osnovnim komponentama:		Više informacija o finansijskim sredstvima prezentovane u okviru STADA Godišnjeg izveštaja za 2022. https://www.stada.com/investor-relations-financial-publications/annual-report-2022 st. 22, 42
i. Direktna ekonomска generisana vrednost: prihodi; Distribuirana ekonomска vrednost: troškovi poslovanja, zarade i beneficije zaposlenih, plaćanja provajderima kapitala, plaćanja vlasti od strane zemlje i investicije zajednice;		
ii. Zadržana ekonomска vrednost: 'direktna generisana ekonomска vrednost' manje 'distribuirana ekonomска vrednost'.		
b. Gde je to značajno, prijaviti EVG&D posebno po zemljama, regionima ili tržištima, ka ovi kriterijumi koji su korišćeni za definisanje značaja.		
201-2 Finansijske implikacije i drugi rizici i mogućnosti usled klimatskih promena:		U 2022. godini nije zabeležen nijedan slučaj krizne situacije koja je navela štetu kompaniji ili okruženju i lokalnim zajednicama.
Rizici i mogućnosti koje predstavljaju klimatske promene koje imaju potencijal da generišu sužinske promene u operacijama, prihodima ili rashodima, uključujući:		Klimatske promene ne utiču značajno na operacije kompanije, niti kompanija značajno doprinosi klimatskim promenama vršenjem svojih aktivnosti.
i. opis rizika ili mogućnosti i njena klasifikacija bilo kao fizička, regulatorna ili druga;		Hemofarm planira da proceni aspekte klimatskog prilagođavanja na svoje poslovanje u 2023/24.
ii. opis uticaja koji se povezuje sa rizikom ili mogućnošću;		
iii. finansijske implikacije rizika ili mogućnosti pre nego što se preduzme mera;		
iv. metode koje se koriste da upravljaju rizikom ili mogućnošću;		
v. troškovi mera preduzetih da se upravlja rizikom ili mogućnošću.		
201-3 Definisane obaveze plana beneficija i drugi penzioni planovi		Usklađivanje obaveza iz planova beneficija i penzionih planova na novu Grupu je u toku i uslovi specifični za zemlju neće biti posebno istaknuti u ovom izveštaju. Ova tema će biti detaljnije predstavljena u narednim izveštajima.
a. Ako su obaveze plana ispunjene opštim resursima organizacije, procenjena vrednost tih obaveza.		
b. Ako postoji odvojeni fond za plaćanje obaveza penzionog plana:		
i. obim do kojeg je procenjeno da će obaveze šeme biti pokrivene sredstvima koja su izdvojena da bi se one ispunile;		
ii. osnova po kojoj se došlo do te procene;		
iii. kada je izvršena procena.		
c. Ako fond koji je osnovan za plaćanje penzionih obaveza nije u potpunosti pokriven, objasnite strategiju, ako postoji, koju je usvojio poslodavac da bi se radilo na potpunom pokriću, i vremenski okvir, ako postoji, do kojeg se poslodavac nada da će postići punu pokrivenost.		
d. Procenat plate koji doprinosi zaposleni ili poslodavac.		
e. Nivo učešća u penzionim planovima, kao što je učešće u obaveznim ili dobrovoljnim šemama, regionalne šeme ili šeme koje su specifične za zemlju ili one sa finansijskim uticajem.		

OBELODANJIVANJE	REFERENCE	OBELODANJIVANJE	REFERENCE
201-4 Finansijska pomoć dobijena od vlade a. Ukupna novčana vrednost finansijske pomoći koju je organizacija dobila od bilo koje vlade tokom izveštajnog perioda, uključujući: i. poreske olakšice i poreski krediti; ii. subvencije; iii. investicioni grantovi, grantovi za istraživanje i razvoj i druge relevantne vrste grantova; iv. nagrade; v. olakšice u pogledu tantijsma; vi. finansijska pomoć izvoznih kreditnih agencija (ECAs); vii. finansijske stimulacije; viii. druge primljene finansijske beneficije ili koje se primaju od bilo koje vlade za bilo koju operaciju. b. Informacije u 201-4-a po zemljama. c. Da li je, i u kojoj meri prisutna bilo koja vlada u akcionarskoj strukturi.	/ Još uvek nije uspostavljeno globalno praćenje podataka širom Grupe o ovoj temi.	GRI 203: Indirektni ekonomski uticaji 2016 203-1 Investicije u infrastrukturu i podržane usluge a. Obim razvoja značajnih infrastrukturnih investicija i podržanih usluga. b. trenutni ili očekivani uticaji na zajednice i lokalnu ekonomiju, uključujući pozitivne i negativne uticaje gde je relevantno c. da li su ove investicije i usluge komercijalne, u naturi ili pro bono angažmani.	Odeljak 1 ovog Izveštaja / strana 11. i Odeljak 2 ovog Izveštaja / strana 43. Više podataka je raspoloživo u STADA Godišnjem izveštaju za 2022. https://www.stada.com/investor-relations/financial-publications/annual-report-2022 počevši od st. 42, i na www.stada.com
GRI 202: Prisustvo na tržištu 2016		203-2 Značajni indirektni ekonomski uticaji a. Primeri značajnih identifikovanih indirektnih ekonomskih uticaja organizacije, uključujući pozitivne i negativne uticaje. b. Značaj indirektnih ekonomskih uticaja u kontekstu spoljnih merila i prioriteta zainteresovanih strana, kao što su nacionalni i međunarodni standardi, protokoli i politički program.	Od svog osnivanja 1993. godine do kraja 2022., Hemofarm fondacija (HFF) sprovela je ukupno 2,306 aktivnosti i podržala 3,720 mladih ljudi, budućih lidera u oblasti zdravlja, farmacije i tehnologije. HFF je investirala blizu 14 miliona EUR u programe za zdravlje, edukaciju i kulturu što pravi razliku u društvu i razlikuje Hemofarm kompaniju od drugih kompanija u farmaceutskoj industriji. Samo u periodu od 2015. do 2023., HFF je implementirala program za više od 70 zdravstvenih institucija vrednosti više od 600,000.00 EUR doniranjem medicinskih instrumenata i opreme radi unapređenja radnih procesa i zdravlja pacijenata. Tokom proteklih osam godina, HFF je nagrađena 41 put za svoj rad na globalnom, evropskom, regionalnom i nacionalnom nivou. Više od 100 izuzetnih pojedinaca, stručnjaka iz oblasti zdravstva, obrazovanja, društvene odgovornosti, održivog razvoja, filantropije i kulture pisalo je blogove za HFF o najaktuuelnijim temama iz ovih oblasti. Više detalja se može naći na https://www.fondacijahemofarm.org.rs/eng
202-1 Odnosi standardne početne plate prema polu u poređenju sa lokalnom minimalnom zaradom a. Kada značajan deo zaposlenih prima nadoknadu na osnovu plata koje podležu pravilima o minimalnoj plati, navedite relevantan odnos početne plate prema polu na značajnim lokacijama poslovanja u odnosu na minimalne zarade. b. Kada značajan deo drugih radnika (isključujući zaposlene) koji vrše aktivnosti organizacije dobija nadokandu na osnovu zarada koje podležu pravilima o minimalnoj zaradi, opišite mere koje su preduzete da bi se utvrdilo da li su ovi radnici plaćeni iznad minimalne zarade. c. Da li lokalna minimalna zarada ne postoji ili varira na značajnim lokacijama poslovanja, po pitanju pola. U okolnostima u kojima različiti minimum mogu da se koriste kao referenca, prijaviti koja minimalna zarada se koristi. d. Definicija koja se koristi za 'značajne lokacije poslovanja'.	Standardni početni nivoi plata u Hemofarmu su iznad zakonskog propisa o minimalnim platama za sve zaposlene, bez rodnih varijacija.	GRI 204: Prakse nabavke 2016 204-1 Proporcija utroška na lokalne dobavljače a. Procenat budžeta za nabavke koji se koristi za značajne lokacije poslovanja koji se troši na dobavljače koji su lokalni za tu operaciju (kao što je procenat proizvoda i usluga kupljenih lokalno) b. Organizaciona geografska definicija 'lokальног'. c. Definicija koja se koristi za 'značajne lokacije poslovanja'.	Aktivnosti HFF su svake godine nagrađivane prestižnim domaćim i međunarodnim priznanjima. Kampanja „Nesalomivi“ tokom 2022. nagrađena je pet puta, što je ukupno sa priznanjima iz prethodnih godina čak 14 nagrada na globalnim, evropskim, regionalnim i nacionalnim takmičenjima: Emerging Europe nagrada, EFFIE Srbija 2022. srebrna nagrada, i VIRTUS specijalna nagrada za najinovativniji projekat za 2022.
202-2 Proporcija senior rukovodilaca koji su angažovani iz lokalne zajednice a. Procenat senior rukovodilaca u značajnim lokacijama poslovanja koji su angažovani iz lokalne zajednice. b. Definicija koja se koristi za 'senior rukovodstvo'. c. Organizaciona geografska definicija 'lokальног'. d. Definicija koja se koristi za 'značajane lokacije poslovanja'.	"Viši nivo rukovodstva" (ekvivalentno senior rukovodstvu) uključuje sve članove SMT, koji su ujedno i članovi STADA Globalnog liderskog tima, koji se sastoji od 12 članova.	GRI 205: Borba protiv korupcije 2016 205-1 Operacije procenjene za rizike vezano za korupciju a. Ukupan broj i procenat operacija koje su procenjene za rizike vezano za korupciju b. Značajni rizici vezani za korupciju identifikovani kroz procenu rizika.	Odeljak 2 ovog Izveštaja / strana 44. a. Sve operacije (100%) su u obimu STADA sistema upravljanja usklađenošću (isključujući STADA Kodeks ponašanja, globalnu Politiku borbe protiv mita i korupcije i shodno internim revizijama). Politika uzbunjivanja omogućava zaposlenima da podnesu svaku sumnju na slučaj korupcije. b. Nisu identifikovani nikakvu značajni rizici (nula slučajeva) vezano za korupciju u Hemofarmu u 2022.

OBELODANJIVANJE	REFERENCE	OBELODANJIVANJE	REFERENCE
205-2 Komunikacija i obuka o politikama i procedurama borbe protiv korupcije <p>a. Ukupan broj i procenat članova upravljačkog tela kojima su saopštene organizacijsne politike i procedure borbe protiv korupcije, podeljeno po regionima.</p> <p>b. Ukupan broj i procenat zaposlenih kojima su saopštene organizacijsne politike i procedure borbe protiv korupcije, podeljeno po kategoriji zaposlenog i regionu.</p> <p>c. Ukupan broj i procenat poslovnih partnera kojima su saopštene organizacijsne politike i procedure borbe protiv korupcije podeljeno po tipu poslovnog partnera i regionu. Opisati ako su organizacijsne politike i procedure borbe protiv korupcije komunicirane bilo kojim drugim licima ili organizacijama.</p> <p>d. Ukupan broj i procenat članova upravljačkog tela koji su prošli kroz obuku o borbi protiv korupcije, podeljeno po regionima.</p> <p>e. Ukupan broj i procenat zaposlenih koji su prošli kroz obuku o borbi protiv korupcije, podeljeno po kategoriji zaposlenog i regionu.</p>	<p>Globalna politika borbe protiv mita i korupcije zajedno sa drugim globalnim politikama i Kodeksom ponašanja prezentovani su svim zaposlenima i na raspolaganju su im preko Intraneta. Svi zaposleni su prijavljeni za e-učenje na temu usklađenosti koje obuhvata teme borbe protiv korupcije. Trenutno je ukupna stopa učešća preko 98%.</p>	GRI 206: Antikonkurentska ponašanje 2016 <p>207-1 Pristup porezu</p> <p>Opis pristupa porezu, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. da li organizacija ima poresku strategiju i ako je tako, link ka ovoj strategiji ako je javno dostupna; ii. upravljačko telo ili pozicija na rukovodećem nivou u okviru organizacije koje formalno revidira i odobrava poresku strategiju kao i učestalost ovog revidiranja; iii. pristup regulatornoj usklađenosti; iv. kako je pristup porezu povezan sa poslovanjem i strategijama organizacije vezano za održivi razvoj. 	<p>Svi podaci o ekonomskoj performansi, uključujući porez, prezentovani su u STADA Godišnjem izveštaju za 2022. https://www.stada.com/investor-relations/financial-publications/annual-report-2022 počevši od st. 42</p>
205-3 Potvrđeni slučajevi korupcije i preduzete mere <p>a. Ukupan broj i priroda potvrđenih slučajeva korupcije.</p> <p>b. Ukupan broj potvrđenih slučajeva u kojima su zaposleni bili otpušteni ili im je izrečena disciplinska mera zbog korupcije.</p> <p>c. Ukupan broj potvrđenih slučajeva kada su ugovori sa poslovnim partnerima bili raskinuti ili nisu bili obnovljeni zbog kršenja vezano za korupciju.</p> <p>d. Javni pravni slučajevi vezano za korupciju koji su pokrenuti protiv organizacije ili njenih zaposlenih tokom izveštajnog perioda i ishodi takvih slučajeva.</p>	<p>U 2022. godini nije bilo potvrđenih slučajeva korupcije.</p>	<p>207-2 Poresko upravljanje, kontrola i upravljanje rizikom</p> <p>a. Opis poreskog upravljanja i okvira kontrole, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. organ upravljanja ili položaj na izvršnom nivou u organizaciji koji je odgovoran za usklađenost sa poreskom strategijom; ii. kako je pristup porezu ugrađen u organizaciju; iii. pristup poreskim rizicima, uključujući kako su rizici identifikovani, kako se njima upravlja i kako se prate; iv. kako se procenjuje usklađenost sa poreskim upravljanjem i kontrolnim okvirovima. <p>b. Opis mehanizama izražavanja zabrinutosti o poslovnom ponašanju organizacije i integriteta organizacije vezano za porez.</p> <p>c. Opis procesa obezbeđenja za otkrivanja poreza, uključujući ako je merodavno, link ili reference ka eksternim izveštajima obezbeđenja ili izjavama obezbeđenja.</p>	<p>207-3 Angažovanje zainteresovanih strana i upravljanje problemima vezanim za porez</p> <p>Opis pristupa angažmanu zainteresovanih strana i upravljanju pitanja zainteresovanih strana koja predstavljaju zabrinutost vezano za porez, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. pristup angažmanu sa poreskim vlastima; ii. pristup zagovaranju javnih politika o porezu; iii. procesi za prikupljanje i razmatranje stavova i zabrinutosti zainteresovanih strana, uključujući spoljne zainteresovane strane
GRI 206: Antikonkurentska ponašanje 2016		<p>207-4 Izveštavanje po zemljama</p> <p>a. Sve poreske jurisdikcije u kojima su entiteti uključeni u revidirane konsolidovane finansijske izveštaje organizacije ili u finansijske informacije podnute u javnoj evidenciji, su rezidentne za poreske svrhe.</p> <p>b. Za svaku poresku jurisdikciju koja je prijavljena u Otkrivanju 207-4-a</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Imena rezidentnih subjekata; ii. Primarne aktivnosti organizacije; iii. Broj zaposlenih i osnov za izračunavanje ovog broja; iv. Prihodi od prodaje treće strane; v. Prihodi od transakcija unutar grupe sa drugim poreskim jurisdikcijama; vi. Dobit/gubitak pre poreza; vii. Materijalna imovina osim gotovine i gotovinskih ekvivalenta; viii. Porez na dobit preduzeća plaćen na gotovinskoj osnovi; ix. Porez na dobit preduzeća obračunat na dobit/gubitak; x. Razlozi za razliku između poreza na dobit pravnih lica obračunatog na dobit/gubitak i poreskog duga ako se na dobit/gubitak pre oporezivanja primenjuje zakonska poreska stopa. <p>c. Vremenski period koji je pokriven informacijama koje su prijavljene u Obelodanju 207-4.</p>	

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
GRI 301: Materijali	
301-1: Materijali koji se koriste po težini ili zapremini	Odeljak 2 ovog Izveštaja / strana 44.
Ukupna težina ili zapremina materijala koji se koriste za proizvodnju i pakovanje primarnih proizvoda i usluga organizacije tokom izveštajnog perioda po:	
i. neobnovljivim materijalima koji se koriste;	
ii. obnovljivim materijalima koji se koriste.	
301-2: Korišćeni reciklirani ulazni materijali	Hemofarm koristi reciklirani karton za sekundarno i transportno pakovanje svojih proizvoda. Količine recikliranih ulaznih materijala korišćenih u 2022. godini prikazane su u Odeljku 2 ovog Izveštaja / strana 45.
301-3: Ponovo upotrebljeni proizvodi i materijali za njihovo pakovanje	S obzirom na to da farmaceutska proizvodnja podrazumeva stvaranje proizvoda koji imaju veliki uticaj na zdravlje ljudi, ova vrsta ponovne upotrebe proizvoda trenutno nije moguća, u skladu sa zakonima i propisima same industrije.
a. Procenat ponovo upotrebljenih proizvoda i materijala za njihovo pakovanje za svaku kategoriju proizvoda.	
b. Kako su prikupljeni podaci za ovo obelodanjanje.	
GRI 302: Energija	
302-1: Potrošnja energije unutar organizacije	a. /b. /c: Ukupna potrošnja energije goriva po vrsti goriva u Hemofarmu prikazana je u Odeljku 2 ovog Izveštaja / strane 50-52
a. Ukupna potrošnja goriva unutar organizacije iz neobnovljivih izvora, u džulima ili kilo i mega džulima, uključujući vrste goriva koje se koriste.	
b. Ukupna potrošnja goriva unutar organizacije iz obnovljivih izvora, u džulima ili kilo i mega džulima, uključujući vrste goriva koje se koriste.	
c. U džulima, vat satima ili kilo i mega džulima, ukupno:	
i. potrošnja električne energije	
ii. potrošnja grejanja	
iii. potrošnja hlađenja	
iv. potrošnja pare	
d. U džulima, vat satima ili kilo i mega džulima, ukupno:	
i. prodato električna energija	
ii. prodato grejanje	
iii. prodato hlađenje	
iv. prodato para	
e. Ukupna potrošnja energije unutar organizacije, u džulima ili kilo i mega džulima.	
f. Korišćeni standardi, metodologije, prepostavke i/ili alati za proračun.	
g. Izvor korišćenih faktora konverzije.	

OBELODANJIVANJE	REFERENCE												
GRI 302: Energija													
302-2: Potrošnja energije van organizacije	Nije primenljivo jer su Hemofarmovi proizvodi farmaceutski proizvodi i ne troše energiju.												
a. Potrošnja energije van organizacije, u džulima ili kilo I mega džulima.													
b. Korišćeni standardi, metodologije, prepostavke i/ili alati za proračun.													
c. Izvor korišćenih faktora konverzije.													
302-3: Energetski intenzitet	a. Odnos energetskog intenziteta je sledeći												
a. Odnos energetskog intenziteta za organizaciju.													
b. Metrika specifična za organizaciju (imenilac) izabrana za izračunavanje odnosa.													
c. Vrste energije uključene u odnos intenziteta; bilo da je to gorivo, struja, grejanje, hlađenje, para ili sve.													
d. Bilo da odnos koristi potrošnju energije unutar organizacije, van nje ili oboje.													
	<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th></th><th style="background-color: #FF8C00;">2020</th><th style="background-color: #FF8C00;">2021</th><th style="background-color: #FF8C00;">2022</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Energy consumption in MWh per 1 mill packs (internal production)*</td><td>458.1</td><td>519.3</td><td>509.3</td></tr> <tr> <td>Energy consumption in MWh / k€ Sales</td><td>0.10</td><td>0.10</td><td>0.09</td></tr> </tbody> </table>		2020	2021	2022	Energy consumption in MWh per 1 mill packs (internal production)*	458.1	519.3	509.3	Energy consumption in MWh / k€ Sales	0.10	0.10	0.09
	2020	2021	2022										
Energy consumption in MWh per 1 mill packs (internal production)*	458.1	519.3	509.3										
Energy consumption in MWh / k€ Sales	0.10	0.10	0.09										
	b. po 1 mil pakovanja: Potrošnja energije iz STADA Grupe po 1 mil proizvedenih pakovanja proizvoda iz interne proizvodnje; po neto prihodu: Potrošnja energije iz STADA grupe po neto prihodu STADA grupe, (neto prihod koji je rezultat interno i eksterno proizvedenih i prodatih proizvoda)												
	c. energija uključuje sve vrste goriva kako je prikazano u GRI 302-1												
	d. koeficijent energetskog intenziteta se zasniva na potrošnji energije Stade												
302-4: Smanjenje potrošnje energije	a./b. Podaci iz značajnih projekata energetske efikasnosti se prijavljuju i objedinjuju na globalnom nivou putem STADA mreže za energetsku efikasnost. Sprovodenjem nekoliko mera u 2022. godini postignuto je smanjenje energije od ~ 700.000 kWh/godišnje energije (električna energija i fosilna goriva).												
a. Iznos smanjenja potrošnje energije postignut kao direktni rezultat inicijativa za očuvanje i efikasnost, u džulima ili kilo i mega džulima.													
b. Vrste energije uključene u smanjenju; bilo da je to gorivo, struja, grejanje, hlađenje, para ili sve.													
c. Osnova za izračunavanje smanjenja potrošnje energije, kao što je početna godina ili početne vrednosti, uključujući obrazloženje za njen izbor.													
d. Korišćeni standardi, metodologije, prepostavke i/ili alati za proračun.													
302-5: Smanjenje energetskih potreba proizvoda i usluga	/ Nije relevantno za Hemofarmov portfolio proizvoda												
a. Smanjenje energetskih potreba prodatih proizvoda i usluga ostvareno tokom izveštajnog perioda, u džulima ili kilo i mega džulima.													
b. Osnova za izračunavanje smanjenja potrošnje energije, kao što je početna godina ili početne vrednosti, uključujući obrazloženje za njen izbor.													
c. Korišćeni standardi, metodologije, prepostavke i/ili alati za proračun.													

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
GRI 303: Voda i otpadne vode	
<p>303-1: Interakcije sa vodom kao zajedničkim resursom</p> <p>a. Opis načina na koji organizacija stupa u interakciju sa vodom, uključujući kako i gde se voda povlači, troši i ispušta, kao i uticaje koji su u vezi sa vodom prouzrokovani ili doprineli, ili direktno povezani sa aktivnostima, proizvodima ili uslugama organizacije poslovnim odnosom (npr. uticaji izazvani oticanjem).</p> <p>b. Opis pristupa koji se koristi za identifikaciju uticaja koji se odnose na vodu, uključujući obim procena, njihov vremenski okvir i sve korišćene alate ili metodologije.</p> <p>c. Opis načina na koji se rešavaju uticaji koji se odnose na vodu, uključujući i način kako organizacija radi sa zainteresovanim stranama na upravljanju vodom kao zajedničkim resursom i kako se angažuje sa dobavljačima ili kupcima sa značajnim uticajima na vodu.</p> <p>d. Objašnjenje procesa za postavljanje bilo kakvih ciljeva i zadataka u vezi sa vodom koji su deo pristupa upravljanja organizacije i kako se oni odnose na javnu politiku i lokalni kontekst svake oblasti sa nestaćicom vode.</p>	<p>a. Efikasna upotreba vode je neophodna za Hemofarm. Voda se koristi na proizvodnih lokacijama za proizvodnju (uključujući čišćenje) i prateće pomoćne procese. Voda se crpi iz izvora trećih strana (opštinskih snabdevača vodom), a bunari podzemnih voda rade na našim lokacijama u Vršcu i Šapcu. Potrošnja vode je prikazan u Odeljku 2 ovog izveštaja / strane 47. i 48.</p> <p>b. Voda sa proizvodnih lokacija se ispušta kao indirektni isplust u javnu kanalizacionu mrežu i podleže zahtevima dozvole za ispuštanje. Hemofarm poseduje sopstvene primarne prečišćačke otpadnih voda. Uticaj na lokalnu nestaćicu vode se procenjuje godišnje korišćenjem WRI Atласa rizika od vode u akvaduktu.</p> <p>c) / d) Potrošnja vode se izveštava kvartalno za mesečne podatke o potrošnji i procenjuje se na licu mesta i na globalnom nivou kako bi se razumeli trendovi i pokrenule mere prema potrebi. Redovni sastanci za pregled poslovanja upravljanja se koriste za rešavanje relevantnih uticaja vezanih za vodu i njihovo usklađivanje sa zahtevima zainteresovanih strana i javnim politikama.</p>
<p>303-2: Upravljanje uticajima koji se odnose na ispuštanje vode</p> <p>Opis svih minimalnih standarda postavljenih za kvalitet ispuštanja otpadnih voda i kako su ovi minimalni standardi određeni, uključujući:</p> <p>i. kako su standardi za objekte koji rade na lokacijama bez lokalnih zahteva za pražnjenje bili utvrđeni;</p> <p>ii. sve interno razvijene standarde ili smernice za kvalitet vode;</p> <p>iii. bilo koji sektorski specifični standard uzet u obzir;</p> <p>iv. da li je uzet u obzir profil prijemnog vodnog tela.</p>	<p>i) Upravljanje otpadnim vodama je deo HSE MS standarda i procesa na Hemofarm lokacijama kako bi se ispunili važeći regulatorni zahtevi. Otpadne vode se ispuštaju sa svih lokacija kao indirektno ispuštanje u javnu kanalizacionu mrežu koje podležu lokalnoj dozvoli za ispuštanje (uključujući fizičke i hemijske granične parametre kao i zahteve praćenja). Na nekim lokacijama takođe koristimo postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda pre ispuštanja u opštinsku kanalizaciju i naknadnog tretmana u postrojenju za prečišćavanje gradskih otpadnih voda.</p> <p>ii) Ispuštanje otpadnih voda podleže zahtevima dozvola koje definisu našu internu specifikaciju i stoga ne postoje specifični interno razvijeni standardi ili smernice za kvalitet vode.</p> <p>iii) Hemofarm je počeo da ocenjuje primenu AMR IA standarda za proizvodnju antibiotika i planira da proceni relevantne interne proizvodne lokacije u 2023/2024.</p> <p>iv) Hemofarm nije razmatrao profil prijemnog vodnog tela pošto se ispuštanje vrši u opštinsku kanalizaciju (indirektno ispuštanje) i podleže graničnim vrednostima ispuštanja koje je odredio operater prijemnog postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.</p>

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
303-3: Povlačenje vode	
<p>303-3: Povlačenje vode</p> <p>a. Ukupno povlačenje vode iz svih oblasti u megalitrima, i podela ovog ukupnog iznosa prema sledećim izvorima, ako je primenljivo:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Površinske vode; ii. Podzemne vode; iii. Morska voda; iv. Proizvedena voda; v. Voda treće strane. <p>b. Ukupno povlačenje vode iz svih oblasti sa nestaćicom vode u megalitrima, i podela ovog ukupnog iznosa prema sledećim izvorima, ako je primenljivo:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Površinske vode; ii. Podzemne vode; iii. Morska voda; iv. Proizvedena voda; v. Voda treće strane, i pregled ovog ukupnog iznosa prema izvorima povlačenja navedenim u i-iv. <p>c. Pregled ukupnog povlačenja vode iz svakog od izvora navedenih u Objavama 303-3-a i 303-3-b u megalitrima prema sledećim kategorijama:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Slatka voda ($\leq 1.000 \text{ mg/l}$ ukupno rastvorenih čvrstih materija); ii. Ostala voda ($> 1.000 \text{ mg/l}$ ukupno rastvorenih čvrstih materija). <p>d. Sve kontekstualne informacije neophodne za razumevanje načina na koji su podaci sastavljeni, kao što su korišćeni standardi, metodologije i prepostavke.</p> <p>303-4 Ispuštanje vode</p> <p>a. Ukupan isplust vode u sve oblasti u megalitrima, i analiza ovog ukupnog iznosa prema sledećim vrstama određišta, ako je primenljivo:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Površinske vode; ii. Podzemne vode; iii. Morska voda; iv. Voda trećih strana i količina ovog ukupnog iznosa poslata na korišćenje drugim organizacijama, ako je primenljivo. <p>b. Analiza ukupnog ispuštanja vode u sve oblasti u megalitrima po sledećim kategorijama:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Slatka voda ($\leq 1.000 \text{ mg/l}$ ukupno rastvorenih čvrstih materija); ii. Ostala voda ($> 1.000 \text{ mg/l}$ ukupno rastvorenih čvrstih materija). <p>c. Ukupan isplust vode u sva područja sa nestaćicom vode u megalitrima, i podela ovog ukupnog iznosa po sledećim kategorijama:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Slatka voda ($\leq 1.000 \text{ mg/l}$ ukupno rastvorenih čvrstih materija); ii. Ostala voda ($> 1.000 \text{ mg/l}$ ukupno rastvorenih čvrstih materija). <p>d. Prioritetne supstance koje izazivaju zabrinutost za koje se prečišćava isplust, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. kako su definisane prioritetne supstance koje izazivaju zabrinutost i bilo koji međunarodni standard, autoritativna lista ili kriterijum koji se koristi; ii. pristup za postavljanje granica ispuštanja prioritetnih supstanci koje izazivaju zabrinutost; iii. broj incidenta nepoštovanja ograničenja ispuštanja. <p>e. Sve kontekstualne informacije neophodne za razumevanje načina na koji su podaci sastavljeni, kao što su korišćeni standardi, metodologije i prepostavke.</p>	<p>a. Prikazano u Odeljku 2 ovog izveštaja / strane 47. i 48.</p> <p>b./c. Informacije nisu u potpunosti dostupne jer nije poznat konačni izvor i lokacija povlačenja vode od opštinskog snabdevača. 2 lokacije sa sopstvenim bunarima za podzemne vode nisu locirane u oblasti sa visokom nestaćicom vode.</p> <p>d. Podaci se zasnivaju na očitanjima vodomera</p> <p>a./b. Voda sa proizvodnih lokacija Hemofarma se ispušta u opštinsku kanalizaciju i na većini lokacija nije potrebno stalno merenje količina ispuštanja. Prijavljeno ispuštanje vode se stoga zasniva na zahvatu vode koja se koristi za proizvodne, sanitарне i pomoćne procese. Količina prikupljenih atmosferskih voda ispuštenih u opštinsku kanalizaciju; nesakupljena kišnica (npr. sa krovnih površina) koja je prodrla u površinsko tlo ili ulaz vode u proizvode se ne prati i ne razmatra u prijavljenim podacima.</p> <p>d: i., ii.: Granice ispuštanja su definisane od strane lokalnih vlasti kao deo naših dozvola za indirektno ispuštanje;</p> <p>e. /</p>

OBELODANJIVANJE	REFERENCE	OBELODANJIVANJE	REFERENCE
<p>303-5 Potrošnja vode</p> <p>a. Ukupna potrošnja vode iz svih oblasti u megalitrima.</p> <p>b. Ukupna potrošnja vode iz svih oblasti sa nestaćicom vode u megalitrima.</p> <p>c. Promena u skladištenju vode u megalitrima, ako je utvrđeno da skladište vode ima značajan uticaj vezan za vodu.</p> <p>d. Sve kontekstualne informacije neophodne da bi se razumelo kako su podaci sastavljeni, kao što su korišćeni standardi, metodologije i pretpostavke, uključujući da li su informacije izračunate, procenjene, modelovane ili dobijene iz direktnih merenja, kao i pristup koji je za to preduzet, kao što je npr. korišćenje bilo kojih faktora specifičnih za sektor.</p>	<p>Prikazano u Odeljku 2 ovog izveštaja / strane 47. i 48.</p>	<p>304-2: Značajni uticaji aktivnosti, proizvoda i usluga na biodiverzitet</p> <p>a. Priroda značajnih direktnih i indirektnih uticaja na biodiverzitet u odnosu na jedno ili više od sledećeg:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Izgradnja ili korišćenje proizvodnih pogona, rudnika i transportne infrastrukture; ii. Zagađenje (unošenje materija koje se prirodno ne javljaju u staništu iz tačkastih i netačkastih izvora); iii. Unošenje invazivnih vrsta, štetočina i patogena; iv. Redukcija vrsta; v. Konverzija staništa; vi. Promene u ekološkim procesima izvan prirodnog opsega varijacija (kao što je salinitet ili promene nivoa podzemnih voda). <p>b. Značajni direktni i indirektni pozitivni i negativni uticaji koji se odnose na sledeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Zahvaćene vrste; ii. Obim pogodenih područja; iii. Trajanje uticaja; iv. Reveribilnost ili nepovratnost uticaja. 	<p>Poslovanje Hemofarma nema značajan negativan uticaj na životnu sredinu ili biodiverzitet oko proizvodnih pogona ili poslovnih prostora kompanije gde se obavlja osnovna delatnost. S tim u vezi, na lokacijama na kojima Hemofarm posluje nema zaštićenih staništa, područja visoke biodiverzitske vrednosti van zaštićenih područja ili ugroženih životinjskih i biljnih vrsta pod posebnom zaštitom.</p>
<p>GRI 304: Biodiverzitet</p> <p>304-1: Operativne lokacije koje su u vlasništvu, zakupljene, kojima se upravlja u zaštićenim područjima ili u blizini, i područja visoke vrednosti biodiverziteta izvan zaštićenih područja</p> <p>Za svaku operativnu lokaciju u vlasništvu, zakupu, upravljanju ili u blizini zaštićenih područja i područja visoke vrednosti biodiverziteta izvan zaštićenih područja, sledeće informacije:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Geografska lokacija; ii. Pod površinsko i podzemno zemljište koje može biti u vlasništvu, zakupu ili pod upravljanjem organizacije; iii. Položaj u odnosu na zaštićeno područje (u području, pored ili koje sadrži delove zaštićenog područja) ili područje visoke vrednosti biodiverziteta izvan zaštićenih područja; iv. Vrsta posla (kancelarija, manufaktura ili proizvodnja, ili ekstrakcija); v. Veličina operativne lokacije u km² (ili druga jedinica, ako je potrebno); vi. Vrednost biodiverziteta koju karakteriše atribut zaštićenog područja ili područja visoke vrednosti biodiverziteta van zaštićenog područja (kopneni, slatkovodni ili morski ekosistem); vii. Vrednost biodiverziteta koju karakteriše lista zaštićenog statusa (kao što su IUCN kategorije upravljanja zaštićenim područjima, Ramsarska konvencija, nacionalno zakonodavstvo). 	<p>Na osnovu interne evaluacije (npr. korišćenjem aplikacije EEA GIS Map) nijedna od Hemofarmovih proizvodnih lokacija se ne nalazi u zaštićenim područjima ili u blizini zaštićenih područja i područja visoke vrednosti biodiverziteta izvan zaštićenih područja.</p>	<p>304-3 Staništa zaštićena ili obnovljena</p> <p>a. Veličina i lokacija svih zaštićenih ili obnovljenih područja staništa i da li su uspeh mere obnove odobrili ili odobravaju nezavisni spoljni stručnjaci.</p> <p>b. Da li postoje partnerstva sa trećim stranama za zaštitu ili obnovu područja staništa koja se razlikuju od onih u kojima je organizacija nadgledala i sprovodila mere obnove ili zaštite.</p> <p>c. Status svake oblasti na osnovu njenog stanja na kraju izveštajnog perioda.</p> <p>d. Korišćeni standardi, metodologije i pretpostavke.</p> <p>304-3: Vrste na IUCN Crvenoj listi i vrste na nacionalnoj listi očuvanja sa stanišima u područjima pogodenim poslovnim delovanjem</p> <p>Ukupan broj vrsta na IUCN Crvenoj listi i vrsta na nacionalnoj listi očuvanja sa stanišima u oblastima na koje rad organizacije utiče, prema stepenu rizika od izumiranja:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Kritično ugrožene ii. Ugrožene iii. Ranjive iv. Skoro ugrožene v. Najmanja briga 	<p>Ne postoje vrste na Crvenoj listi IUCN-a i vrste na nacionalnoj listi očuvanja sa stanišima u područjima pogodenim poslovnim delovanjem Hemofarma.</p>

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
GRI 305: Emisije	
305-1 Direktne emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG) (Opseg 1):	
a. Ukupne direktnе (Opseg 1) emisije GHG u metričkim tonama ekvivalenta CO ₂ , godine je kako sledi:	Obim 1 i 2 emisije GHG Stade od početnih vrednosti 2020. do 2022.
b. Gasovi uključeni u proračun; bilo da je CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, HFC, PFC, SF ₆ , NF ₃ ili sve.	
c. Biogene emisije CO ₂ u metričkim tonama CO ₂ ekvivalenta.	
d. Početna godina za obračun, ako je primenjivo, uključujući:	
i. obrazloženje izbora;	
ii. emisije u početnoj godini;	
iii. kontekst za sve značajne promene u emisijama koje su izazvale preračunavanje emisija početne godine.	
e. Izvor faktora emisije i korišćenih stopa potencijala globalnog zagrevanja (GWP), ili referenca na izvor GWP.	
f. Pristup konsolidacije za emisije; da li ideo u kapitalu, finansijska kontrola ili operativna kontrola.	
g. Korišćeni standardi, metodologije, pretpostavke i/ili alati za proračun.	
305-2 Indirektne emisije GHG (Opseg 2)	
a. Ukupna indirektna energija zasnovana na lokaciji (Opseg 2) GHG emisije u metričkim tonama CO ₂ ekvivalenta.	STADA se obavezala da će 2021. smanjiti svoju emisiju iz opsega 1 i 2 na osnovu cilja globalnog zagrevanja od 1,5°C i postavila je cilj da smanji sopstvene apsolute emisije gasova sa efektom staklene bašte (opseg 1 i 2) za -42%. Tokom poslednje 2 godine ostvarili smo apsolutno smanjenje emisije GHG od -16,5% snažno nastojeći da nadoknadimo rast kompanije
b. Ako je primenjivo, ukupne tržišno zasnovane indirektne emisije GHG (Opseg 2) u metričkim tonama ekvivalenta CO ₂ .	
c. Ako je dostupno, gasovi uključeni u proračun; bilo da je CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, HFCs, PFCs, SF ₆ , NF ₃ , ili sve.	
d. Početna godina za obračun, ako je primenjivo, uključujući:	
i. obrazloženje izbora;	
ii. emisije u početnoj godini;	
iii. kontekst za sve značajne promene u emisijama koje su izazvale preračunavanje emisija početne godine.	
e. Izvor faktora emisije i korišćenih stopa potencijala globalnog zagrevanja (GWP), ili referenca na izvor GWP.	
f. Konsolidovani pristup za emisije; da li ideo u kapitalu, finansijska kontrola ili operativna kontrola.	
g. Korišćeni standardi, metodologije, pretpostavke i/ili alati za proračun.	

OBELODANJIVANJE	REFERENCE		
305-3 Ostale indirektne emisije GHG (Opseg 3)			
Podaci o emisijama iz opsega 3 nisu dostupni. STADA je 2023. godine započela interni projekat za procenu svojih emisija opsega 3 i planira da prijavi podatke u našem sledećem Izveštaju o održivosti.			
305-4 Intenzitet GHG emisija	Intenzitet emisije GHG u STADA-i (opseg 1 i 2) je sledeći:		
GHG EMISIJE (OPSEG 1&2)	2020.	2021.	2022.
T CO ₂ /mil pakovanja	193,3	180,2	163,6
Tone CO ₂ / prodaja u hijladama EUR	0,044	0,035	0,029
c. Obuhvata opseg 1 i opseg 2 GHG emisije			

OBELODANJIVANJE	REFERENCE	OBELODANJIVANJE	REFERENCE						
305-5 Smanjenje GHG emisija <p>a. Emisije GHG smanjene kao direktni rezultat inicijativa za smanjenje, u metričkim tonama CO₂ ekvivalenta.</p> <p>b. Gasovi uključeni u proračun; bilo da je CO₂, CH₄, N₂O, HFCs, PFCs, SF₆, NF₃, ili sve.</p> <p>c. Početna godina ili početne vrednosti, uključujući obrazloženje za izbor.</p> <p>d. Opsezi u kojima je došlo do smanjenja; bilo direktno (Opseg 1), energetski indirektno (Opseg 2) i/ili drugi indirektni (Opseg 3).</p> <p>e. Korišćeni standardi, metodologije, pretpostavke i/ili alati za proračun.</p>	<p>Smanjenje emisija gasova staklene baštne STADA-e iz opsega 1 i 2 od početnih vrednosti 2020. do 2022. godine je sledeće:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="background-color: #334d79; color: white;">GHG EMISIJE</th><th style="background-color: #334d79; color: white;">2020 – 2021.</th><th style="background-color: #334d79; color: white;">2020 – 2022.</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Obim 1 i 2 kumulativna promena emisija GHG u odnosu na početne vrednosti 2020. [%]</td><td>-12,8%</td><td>-16,5%</td></tr> </tbody> </table> <p>STADA se obavezala da će 2021. smanjiti svoju emisiju iz opsega 1 i 2 na osnovu cilja globalnog zagrevanja od 1,5°C i postavila je cilj da smanji sopstvene apsolutne emisije gasova staklene baštne (opseg 1 i 2) za -42% (2020 – 2030). Tokom poslednje 2 godine ostvarili smo apsolutno smanjenje emisije GHG od -16,5% snažno nastojeći da nadoknadimo rast kompanije.</p> <p>b) gasovi CO₂ uključeni iz potrošnje fosilnih goriva; HFC</p> <p>c) Početna godina je 2020. kada je STADA definisala svoj cilj smanjenja GHG</p> <p>d) Opseg 1 i 2</p> <p>g) GHG protokol kao osnovni standard; pretpostavke/procene primenjene u služaju da izmereni podaci nisu dostupni (npr. emisije GHG koje povezuju prosečne potrošnje goriva i kilometraže službenog automobila; potrošnja energije iz kancelarija kada izmereni podaci nisu dostupni)</p>	GHG EMISIJE	2020 – 2021.	2020 – 2022.	Obim 1 i 2 kumulativna promena emisija GHG u odnosu na početne vrednosti 2020. [%]	-12,8%	-16,5%	306-1: Stvaranje otpada i značajni uticaji na otpad <p>Za značajne stvarne i potencijalne uticaje organizacije na otpad, opis:</p> <p>i. inputa, aktivnosti i ishoda koji dovode ili bi mogli dovesti do ovih uticaja;</p> <p>ii. da li se ovi uticaji odnose na otpad koji nastaje u sopstvenim aktivnostima organizacije ili na otpad koji nastaje uzvodno ili nizvodno u njenom lancu vrednosti.</p>	GRI 306: Otpad <p>i. Otpad potiče iz proizvodnje (glavni inputi su sirovine, materijal za pakovanje) i kancelarijskih delatnosti. Tokovi otpada su odvojeni za reciklažu ili odlaganje na osnovu lokalnih regulatornih zahteva i lokalnih tržišnih opcija za reciklažu. Proizvodi uključuju uglavnom plastiku, papir/karton, opšti otpad, laboratorijski otpad i drugi.</p> <p>ii. Podaci o stvaranju otpada odnose se na sopstvene aktivnosti Hemofarma.</p>
GHG EMISIJE	2020 – 2021.	2020 – 2022.							
Obim 1 i 2 kumulativna promena emisija GHG u odnosu na početne vrednosti 2020. [%]	-12,8%	-16,5%							
305-6 Emisije supstanci koje oštećuju ozonski omotač (ODS) <p>a. Proizvodnja, uvoz i izvoz ODS u metričkim tonama ekvivalenta CFC-11 (trihlorofluorometan).</p> <p>b. Supstance uključene u proračun.</p> <p>c. Izvor korišćenih faktora emisije.</p> <p>d. Korišćeni standardi, metodologije, pretpostavke i/ili alati za proračun.</p>	<p>STADA nije uključena u proizvodnju ODS, ali koristi ODS u svojim rashladnim jedinicama koje su uglavnom potrebne za HVAC, hlađenje proizvodne opreme i kancelarija. Oprema podleže redovnom pregledu u skladu sa zakonom. Gubici ODS se prijavljuju i uključuju u izveštaje o GHG.</p>	306-2 Upravljanje značajnim uticajima u vezi sa otpadom <p>a. Mere, uključujući mere cirkularnosti, preduzete da bi se sprečilo stvaranje otpada u sopstvenim aktivnostima organizacije i uzvodno i nizvodno u njenom lancu vrednosti, i da bi se upravljalo značajnim uticajima nastalog otpada.</p> <p>b. Ako otpadom koji proizvede organizacija u sopstvenim aktivnostima upravlja treća strana, opis procesa koji se koriste da bi se utvrdilo da li treća strana upravlja otpadom u skladu sa ugovornim ili zakonskim obavezama.</p> <p>c. Procesi koji se koriste za prikupljanje i praćenje podataka u vezi sa otpadom.</p>	<p>a. Upravljanje otpadom je sastavni deo procesa, programa i ciljeva upravljanja životnom sredinom Hemofarmovih lokacija. Upravljanje otpadom se zasniva na principu kontinuiranog smanjenja i izbegavanja otpada, povećanja odnosa između reciklaže i deponovanja i konačno da se obezbedi ekološki bezbedno i usklađeno odlaganje preko sertifikovanih kompanija za upravljanje otpadom.</p> <p>b. Otpadom dalje rukuju treće strane kompanije za upravljanje otpadom koje su predmet procesa interne kontrole (npr. sertifikovane kompanije za upravljanje otpadom; posete lokaciji).</p> <p>c. Otpad se odvaja i prikuplja na licu mesta prema definisanim internim procesima. Podaci o otpadu se prate od strane namenskog osoblja (npr. evidencija o otpadu) i evidentiraju se za lokalne svrhe i prijavljuju se globalnoj funkciji.</p>						
305-7 Oksidi azota (NOx), oksidi sumpora (SOx) i druge značajne emisije u vazduhu <p>a. Značajne emisije u vazduhu, u kilogramima ili tonama, za svako od sledećeg:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. NOx ii. SOx iii. Trajni organski zagađivači (POP) iv. Isparljiva organska jedinjenja (VOC) v. Opasni zagađivači vazduha (HAP) vi. Čestice (PM) vii. Druge standardne kategorije emisija u vazduhu identifikovane u relevantnim propisima <p>b. Izvor korišćenih faktora emisije.</p> <p>c. Korišćeni standardi, metodologije, pretpostavke i/ili alati za proračun.</p>	<p>STADA je NOx, SOx i drugi zagađivači vazduha sagorevanjem prirodnog gasa koji je naše glavno fosilno gorivo koje koristimo. Lokacije podležu redovnom praćenju emisije prateći primenljive granične vrednosti koncentracije. Apsolutne emisije u vazduhu u kilogramima se stoga ne prate i ne mogu se dobiti.</p>								

OBELODANJIVANJE	REFERENCE
306-3 Generisani otpad	306.3 a; 306.4; 306.5 Prikazano u Odeljku 2 ovog Izveštaja / strane 49-51.
a. Ukupna težina generisanog otpada u metričkim tonama i podela po sastavu otpada. b. Kontekstualne informacije neophodne za razumevanje podataka i načina na koji su podaci sastavljeni.	306-3 b: Prijavljeni generisani otpad uključuje otpad sa Hemofarmovih proizvodnih lokacija. Otpad nastao iz samostalnih kancelarijskih lokacija nije uključen. Podaci o otpadu se izveštavaju i konsoliduju na nivou lokacije u skladu sa važećim zakonskim zahtevima i izveštavaju i konsoliduju na globalnom nivou.
306-4 Otpad preusmeren sa odlaganja	306-4 b/c: Pregled prema operaciji oporavka nije dostupan d) Obrada otpada se ne vrši na licu mesta e) Podaci o otpadu se izveštavaju i konsoliduju na nivou lokacije u skladu sa važećim zakonskim zahtevima i izveštavaju i konsoliduju na globalnom nivou. 306-5 b ii./iii.: Podela podataka nije dostupna jer interno izveštavanje ne pravi razliku u odnosu na to c) Pregled prema operaciji oporavka nije dostupan d) Ne vrši se odlaganje otpada na licu mesta e) Podaci o otpadu se izveštavaju i konsoliduju na nivou lokacije u skladu sa važećim zakonskim zahtevima i izveštavaju i konsoliduju na globalnom nivou.
a. Ukupna težina opasnog otpada preusmerenog sa odlaganja u metričkim tonama, i analiza ove ukupne količine prema sastavu otpada. b. Ukupna težina opasnog otpada preusmerenog sa odlaganja u metričkim tonama i analiza ove ukupne količine prema sastavu otpada: i. Priprema za ponovnu upotrebu; ii. Reciklaža; iii. Druge operacije oporavka. c. Ukupna težina neopasnog otpada preusmerenog sa odlaganja u metričkim tonama, i analiza ove ukupne količine prema sastavu otpada: i. Priprema za ponovnu upotrebu; ii. Reciklaža; iii. Druge operacije oporavka. d. Za svaku operaciju oporavka navedenu u obelodanju 306-4-b i 306-4-c, pregled ukupne težine u metričkim tonama opasnog otpada i neopasnog otpada koji je preusmeren sa odlaganja: i. na lokaciji; ii. van lokacije. e. Kontekstualne informacije neophodne za razumevanje podataka i načina na koji su podaci sastavljeni.	306-4 b/c: Pregled prema operaciji oporavka nije dostupan d) Obrada otpada se ne vrši na licu mesta e) Podaci o otpadu se izveštavaju i konsoliduju na nivou lokacije u skladu sa važećim zakonskim zahtevima i izveštavaju i konsoliduju na globalnom nivou. 306-5 b ii./iii.: Podela podataka nije dostupna jer interno izveštavanje ne pravi razliku u odnosu na to c) Pregled prema operaciji oporavka nije dostupan d) Ne vrši se odlaganje otpada na licu mesta e) Podaci o otpadu se izveštavaju i konsoliduju na nivou lokacije u skladu sa važećim zakonskim zahtevima i izveštavaju i konsoliduju na globalnom nivou.
306-5 Otpad usmeren na odlaganje	a. Ukupna težina otpada usmerenog na odlaganje u metričkim tonama i analiza ove ukupne količine prema sastavu otpada. b. Ukupna težina opasnog otpada usmerenog na odlaganje u metričkim tonama i analiza ove ukupne količine prema sastavu otpada: i. Spaljivanje (sa povratom energije); ii. Spaljivanje (bez povrata energije); iii. Deponovanje; iv. Ostale operacije odlaganja. c. Ukupna težina neopasnog otpada usmerenog na odlaganje u metričkim tonama i analiza ove ukupne količine prema sastavu otpada: i. Spaljivanje (sa povratom energije); ii. Spaljivanje (bez povrata energije); iii. Deponovanje; iv. Ostale operacije odlaganja. d. Za svaku operaciju odlaganja navedenu u obelodanju 306-5-b i 306-5-c, analiza ukupne težine u metričkim tonama opasnog otpada i neopasnog otpada usmerenog na odlaganje: i. na lokaciji; ii. van lokacije. e. Kontekstualne informacije neophodne za razumevanje podataka i načina na koji su podaci sastavljeni.

OBELODANJIVANJE	REFERENCE																									
	GRI 308: Ekološka procena dobavljača																									
	308-1: Novi dobavljači koji su provereni prema ekološkim kriterijumima Procenat novih dobavljača koji su provereni primenom ekoloških kriterijuma.																									
	308-2: Negativni uticaji na životnu sredinu u lancu snabdevanja i preduzete mere a. Broj dobavljača koji su procenjeni prema uticaju na životnu sredinu. b. Broj dobavljača identifikovanih da imaju značajne stvarne i potencijalne negativne uticaje na životnu sredinu. c. Značajni stvari i potencijalni negativni uticaji na životnu sredinu su identifikovani u lancu snabdevanja. d. Procenat dobavljača identifikovanih da imaju značajne stvarne i potencijalne negativne uticaje na životnu sredinu sa kojima su dogovorena poboljšanja kao rezultat procene. e. Procenat dobavljača identifikovanih da imaju značajne stvarne i potencijalne negativne uticaje na životnu sredinu sa kojima su odnosi okončani kao rezultat procene i zašto.																									
	GRI 401: Zapošljavanje 2016																									
	401-1 Zapošljavanje novih radnika i fluktuacija zaposlenih a. Ukupan broj i stopa novozaposlenih u toku perioda izveštavanja, po starosnoj grupi, polu i regionu. b. Ukupan broj i stopa fluktuacije zaposlenih u izveštajnom periodu, po starosnoj grupi, polu i regionu.																									
	STADA nudi svojim zaposlenima naknadu orijentisana kako prema učinku tako i prema potražnji i tržištu. Fluktuacija zaposlenih u 2022. godini:																									
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>03/2022</th> <th>06/2022</th> <th>09/2022</th> <th>12/2022</th> <th>Avg HC 2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>13,631</td> <td>13,722</td> <td>13,879</td> <td>13,967</td> <td>13,800</td> </tr> <tr> <td colspan="4">Total Hires in 2022</td> <td>2,588</td> </tr> <tr> <td colspan="4">Total Leavers in 2022</td> <td>2,026</td> </tr> <tr> <td colspan="4">Fluctuation in 2022</td> <td>14.7% (15.1% in 2021)</td> </tr> </tbody> </table>	03/2022	06/2022	09/2022	12/2022	Avg HC 2022	13,631	13,722	13,879	13,967	13,800	Total Hires in 2022				2,588	Total Leavers in 2022				2,026	Fluctuation in 2022				14.7% (15.1% in 2021)
03/2022	06/2022	09/2022	12/2022	Avg HC 2022																						
13,631	13,722	13,879	13,967	13,800																						
Total Hires in 2022				2,588																						
Total Leavers in 2022				2,026																						
Fluctuation in 2022				14.7% (15.1% in 2021)																						
	Prikupljanje podataka u skladu sa starosnom, polnom i geolokacijskom klasifikacijom postoji, dok se izveštavanje na nivou Grupe po navedenim parametrima još uvek ne vrši.																									

OBELODANJIVANJE	REFERENCE	OBELODANJIVANJE	REFERENCE
<p>401-2 Beneficije koje se daju zaposlenima za stalno a koje se ne daju zaposlenima na određeno ili sa skraćenim radnim vremenom</p> <p>a. Beneficije koje su standard za zaposlene za stalno u organizaciji ali se ne daju zaposlenima na određeno ili sa skraćenim radnim vremenom, prema značajnim lokacijama poslovanja.</p> <p>One obuhvataju, kao minimum:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. životno osiguranje; ii. zdravstvenu negu; iii. osiguranje za slučaj invaliditeta; iv. roditeljsko odsustvo; v. penzиона osiguranje; vi. vlasništvo nad akcijama; vii. ostalo. <p>b. definicija koja se koristi za „značajne lokacije poslovanja“</p>	<p>Isti benefici se nude kako zaposlenima na određeno, tako i zaposlenima za stalno.</p> <p>Prikazano u Odeljku 2 ovog izveštaja / strana 37.</p>	<p>GRI 403: Zdravlje i bezbednost na radu</p> <p>403-1: Sistem upravljanja zdravljem i bezbednošću na radu</p> <p>a. Izjava o tome da li je implementiran sistem upravljanja zaštitom zdravlja i bezbednošću na radu, uključujući da li je:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. sistem implementiran zbog zakonskih zahteva i ako je tako, spisak zahteva; ii. sistem implementiran na osnovu upravljanja prepoznatim rizikom i/ili standarda/smernica sistema upravljanja i ako je tako, spisak standarda/smernica. <p>b. Opis opsega radnika, aktivnosti i mesta rada pokrivenih sistemom upravljanja zdravljem i bezbednošću na radu, i objašnjenje da li i, ako je tako, zašto neki radnici, aktivnosti ili mesta rada nisu obuhvaćeni.</p>	<p>Prikazano u Odeljku 2 ovog izveštaja / strane 34-37.</p>
<p>401-3 Roditeljsko odsustvo</p> <p>a. Ukupan broj zaposlenih koji su imali pravo na roditeljsko odsustvo, prema polu.</p> <p>b. Ukupan broj zaposlenih koji su koristili roditeljsko odsustvo, prema polu.</p> <p>c. Ukupan broj zaposlenih koji su se vratili na posao u periodu izveštavanja nakon roditeljskog odsustva, prema polu.</p> <p>d. Ukupan broj zaposlenih koji su se vratili na posao posle kraja roditeljskog odsustva koji su i dalje bili zaposleni 12 meseci nakon povratka na posao, prema polu.</p> <p>e. Povratak na posao i stope zadržavanja zaposlenih koji su koristili roditeljsko odsustvo, prema polu.</p>	<p>U skladu sa nacionalnim propisima, zaposleni imaju priliku da koriste roditeljsko odsustvo. Prikazano u Odeljku 2 ovog izveštaja / strana 31.</p> <p>Napomene:</p> <p>1) Stopa povratka je odnos između ukupnog broja zaposlenih koji su se vratili na posao nakon roditeljskog odsustva i ukupnog broja zaposlenih čiji je povratak na posao nakon roditeljskog odsustva dogovoren.</p> <p>2) To obuhvata davanje otkaza od strane zaposlenih, otkazivanje zaposlenja od strane poslodavca sporazume o otpremnini i davanje otkaza nakon isteka ugovora.</p>	<p>403-2: Identifikacija opasnosti, procena rizika i istraga incidenata</p> <p>a. Opis procesa koji se koriste za identifikaciju opasnosti u vezi sa radom i procenu rizika na rutinskoj i nerutinskoj osnovi, kao i za primenu hijerarhije kontrole kako bi se eliminisele opasnosti i minimizirali rizici, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. kako organizacija obezbeđuje kvalitet ovih procesa, uključujući i kompetentnost lica koja ih sprovode; ii. kako se rezultati ovih procesa koriste za evaluaciju i kontinuirano unapređenje sistema upravljanja zaštitom zdravlja i bezbednošću na radu. <p>b. Opis procesa za radnike da prijave opasnosti u vezi sa radom i opasne situacije, i objašnjenje kako su radnici zaštićeni od odmazde.</p> <p>c. Opis politike i procesa za radnike da se sklone iz radnih situacija za koje veruju da bi mogle da izazovu povrede ili da ugroze zdravlje i objašnjenje kako su radnici zaštićeni od odmazde.</p> <p>d. Opis procesa koji se koriste za istragu incidenata u vezi sa radom, uključujući procese za identifikaciju opasnosti i procenu rizika u vezi sa incidentima, za određivanje korektivnih mera koristeći hijerarhiju kontrola i za određivanje potrebnih poboljšanja u sistemu upravljanja zdravljem i bezbednošću na radu.</p>	<p>a. Stadini globalni procesi H&S na nivou lokacije i H&S procesi procene i upravljanja rizikom određuju svoje smernice i zahteve na osnovu hijerarhije kontrole rizika, kako bi se osiguralo da a) rizici i uticaji njenog poslovanja i spoljnji rizici po ljude, životnu sredinu, opremu, poslovanje i imovinu budu identifikovani, procenjeni i shvaćeni; b) odgovarajuće kontrole su odabранe za eliminaciju ili smanjenje rizika i uticaja na životnu sredinu; c) izdavanje bezbednih radnih dozvola za određene aktivnosti visokog rizika; d) kontrole se kontinuirano prate kako bi se osigurala njihova efikasnost a rizik se ponovo procenjuje kao odgovor na incidente ili bilo kakvo pogoršanje kontrole; e) rizici i kontrole se komuniciraju široj naše organizaciji</p> <p>b. STADA podstiče i promoviše kulturu bezbednosti u kojoj svi vode računa o opasnostima i pomaže da se one reše i izbegnu postupajući ispravno. STADA neguje kulturu bez krivice i aktivno podstiče zaposlene da prijave nebezbedne radnje i nesigurne uslove putem svog near-miss programa. To se privajljuje i istražuju primenom odgovarajućih mera, kako bi se kontinuirano nastojala smanjiti verovatnoča štete u Stadinih radnim okruženjima i zaštitili njeni zaposleni. Svaki zaposleni takođe ima mogućnost da prijavi bilo kakve probleme preko STADA ombudsmana.</p> <p>c. Stadini globalni H&S procesi i procesi na nivou lokacije definišu odgovornosti linijskog menadžmenta kako bi se osigurala usklađenost, pokazalo aktivno liderstvo i promovisala proaktivna HSE kultura i da zaposleni podržavaju pozitivnu H&S kulturu i da budu odgovorni za sopstvenu i bezbednost drugih kolega i prijavljaju svaku H&S neusklađenost, incident ili near-miss situaciju. Svaki zaposleni takođe ima mogućnost da prijavi bilo kakve probleme preko STADA ombudsmana. Tamo gde zaposleni brinu za bezbednost, ohrabrujemo ih da zaustave posao i prijave linjiskom rukovodioцу koji može da sproveđe neophodnu istragu kako bi se procenila situacija i preduzele sve potrebne mere obezbeđivanja da je radno okruženje bezbedno za nastavak rada.</p> <p>d. Performansa vezano za zdravlje i bezbednost na radu u Stadi se usmerava putem internih procesa koji definisu zahteve za klasifikaciju, evidentiranje i istragu nezgoda. Kada se nesreće dogode, naše istrage se fokusiraju na razumevanje uzročnih faktora, identifikaciju osnovnog uzroka i identifikaciju korektivnih i preventivnih mera za sprečavanje ponovne pojave. STADA deli informacije i lekcije naučene iz istrage incidenata na svim svojim operativnim lokacijama preko HSE globalne zajednice. STADA privajljuje posledične indikatore (kao što je stopa incidenata izgubljenog vremena) i vodeće indikatore (kao što je stopa privajljivanja near-miss situacija). Kompanija analizira podatke kako bi identifikovala i pokrenula oblasti za poboljšanje na lokaciji ili na globalnom nivou, pri čemu svaka lokacija ima odvojene pojedinačne ciljeve.</p>
<p>GRI 402: Radno-upravljački odnosi 2016</p> <p>402-1 Minimalni rokovi za obaveštavanje kod promena u poslovanju</p> <p>a. Minimalni broj nedelja koji predstavlja rok koji se tipično daje zaposlenima i njihovim predstavnicima pre sprovođenja značajnih poslovnih promena koje bi mogle na njih znatno da utiču.</p> <p>b. Za organizacije sa kolektivnim ugovorima, navesti da li su rok za obaveštavanje i odredbe za konsultacije i pregovore navedeni u kolektivnim ugovorima.</p>	<p>Definisani period za obaveštavanje (minimalni period za obaveštavanje) kod prihvatanja bilo kakve promene unutar ugovora, opsega posla, radnog mesta, naknade i drugih faktora rada se definiše zakonom u svim zemljama u kojima Hemofarm posluje. U Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori to je 8 dana i nudi se zaposlenima preko onlajn alata SAP Success Factors uz obaveštavanje referentnim imejlom. Minimalni rok za obaveštavanje se definiše u Kolektivnom ugovoru. Sve promene naknada se prate kroz tokove odobrenja u SAP Success Factors, uključujući ljudske resurse i princip odobravanja jedan na jedan kako bi se osigurala potpuna usklađenost sa standardima revizije. Zainteresovane strane, a takođe i akcionari, uključeni su u prakse nagradjivanja putem upravljanja globalnim odobravanjem.</p>	<p>Dodatno: prikazano u Odeljku 2 ovog izveštaja / strane 34-37.</p>	

OBELODANJIVANJE	REFERENCE	OBELODANJIVANJE	REFERENCE
403-3: Službe zdravlja na radu Opis funkcija službi zdravlja na radu koje doprinose identifikaciji i eliminisanju opasnosti i minimiziranju rizika i objašnjenje kako organizacija obezbeđuje kvalitet ovih službi i olakšava pristup radnika istim.	Podršku zdravlju na radu pružaju spoljni profesionalni kompanijski lekari / zdravstveni radnici. Usluge koje pružamo našim zaposlenima uključuju obavezn medicinski nadzor, savete o povratku na posao i - u zavisnosti od lokalne organizacije – različite dobrovoljne zdravstvene pregledne ili konsultantske usluge. Tamo gde je to relevantno zbog povezanih opasnosti, kompanijski lekari su uključeni u proces procene rizika na radnom mestu.	403-8 Radnici pokriveni sistemom upravljanja zdravljem i bezbednošću na radu a. Ako je organizacija implementirala sistem upravljanja zdravljem i bezbednošću na radu na osnovu zakonskih zahteva i/ili priznaje standarde/ smernice: i. broj i procenat svih zaposlenih i radnika koji nisu zaposleni ali čiji rad i/ili radno mesto kontroliše organizacija, koji su pokriveni takvim sistemom; ii. broj i procenat svih zaposlenih i radnika koji nisu zaposleni ali čiji rad i/ili mesto rada kontroliše organizacija, koji su pokriveni takvim sistemom koji je interno proveren; iii. broj i procenat svih zaposlenih i radnika koji nisu zaposleni ali čiji rad i/ili mesto rada kontroliše organizacija, koji su pokriveni takvim sistemom koji je proverila ili sertifikovala eksterna strana. b. Da li su i, ako je tako, zašto su neki radnici isključeni iz ovog obelodanjivanja, uključujući i vrste radnika koji su isključeni. c. Sve kontekstualne informacije neophodne za razumevanje načina na koji su podaci prikupljeni, kao što su bilo koji korišćeni standardi, metodologije i prepostavke.	Svi zaposleni (100%) kao i svi radnici koji pružaju usluge Hemofarmu na lokacijama kompanije (100%) su pokriveni sistemom upravljanja zdravljem i bezbednošću na radu.
403-4: Učešće zaposlenih, konsultovanje i komunikacija o zdravlju i bezbednosti na radu a. Opis procesa učešća i konsultovanja zaposlenih u razvoju, implementaciji i evaluaciji sistema upravljanja zdravljem i bezbednošću na radu, kao i za obezbeđivanje pristupa i prenošenje zaposlenima relevantnih informacija o zdravlju i bezbednosti na radu. b. Tamo gde postoje formalne zajedničke komisije rukovodstva i zaposlenih za zdravlje i bezbednost na radu, opis njihovih odgovornosti, koliko često se sastaju, ovlašćenje za donošenje odluka, i da li i, ako je tako, zašto neki radnici nisu zastupljeni u ovim komisijama.	a. Aktivno učešće zaposlenih je krucijalan element da omogući bezbedno i zdravo radno okruženje. Komunikacija o bezbednosti je u potpunosti uključena u naš proces sastanaka po nivoima na proizvodnoj lokaciji što obezbeđuje strukturisanu dnevnu komunikaciju o H&S u proizvodnom pogonu. Redovnom komunikacijom, obukom i aktivnostima na nivou lokacije (npr, ILO Svetski dan bezbednosti i zdravlja na radu) osiguravamo angažovanje i svešt zaposlenih. b. Postoje komisije za zdravlje i bezbednost kako se zahteva zakonom i njima se upravlja lokalno. Ove komisije tipično uključuju predstavnike sindikata/radničkih saveta, predstavnike menadžmenta, stručnjake za H&S i kompanijskog doktora.		
403-5: Obuka radnika o zdravlju i bezbednosti na radu Opis bilo koje obuke o zdravlju i bezbednosti na radu koja se pruža radnicima, uključujući generičku obuku, kao i obuku o specifičnim opasnostima u vezi sa radom, opasnim aktivnostima ili opasnim situacijama.	Obuka o zdravlju i bezbednosti na radu se pruža kao sastavni deo Stadinog i Hemofarmovog sistema upravljanja HSE na nivou lokacije (npr. sertifikovan po ISO 45001) i zasniva se na matrici obuke/proceni potreba. Obuke obuhvataju opštu uvodnu obuku za novozaposlene, obuku o specifičnim opasnostima u vezi sa radom i merama prevencije i eksterne obuke za specifične funkcije kako se zahteva zakonom.	403-9: Povrede na radu a. Za sve zaposlene: i. Broj i stopa smrtnih slučajeva kao posledica povrede na radu; ii. Broj i stopa povreda na radu sa velikim posledicama (bez smrtnih slučajeva); iii. Broj i stopa registrovanih povreda na radu; iv. Glavne vrste povreda na radu; v. Broj odradenih sati. b. Za sve radnike koji nisu zaposleni, ali čiji rad i/ili radno mesto kontroliše organizacija: i. Broj i stopa smrtnih slučajeva kao posledica povrede na radu; ii. Broj i stopa povreda na radu sa velikim posledicama (bez smrtnih slučajeva); iii. Broj i stopa registrovanih povreda na radu; iv. Glavne vrste povreda na radu; v. Broj odradenih sati. c. Opasnosti u vezi sa radom koje predstavljaju rizik od povreda sa velikim posledicama, uključujući: i. kako su ove opasnosti utvrđene; ii. koje od ovih opasnosti su izazvale ili doprinele povredama sa velikim posledicama tokom perioda izveštavanja; iii. preduzete radnje ili radnje u toku, radi eliminisanja ove opasnosti i minimiziranja rizika korишćenjem hijerarhije kontrola. d. Sve radnje preduzete ili u toku kako bi se eliminisale druge opasnosti vezane za posao i minimizirali rizici koristeći hijerarhiju kontrola. e. Da li su stope izračunate na osnovu 200.000 ili 1.000.000 radnih sati. f. Da li su i, ako je tako, zašto su neki radnici isključeni iz ovog obelodanjivanja, uključujući i vrste radnika koji su isključeni. g. Sve kontekstualne informacije neophodne da bi se razumelo kako su podaci prikupljeni, kao što su svi korišćeni standardi, metodologije i prepostavke.	Prikazano u Odeljku 2 ovog izveštaja / strane 34-37.
403-6 Promovisanje zdravlja zaposlenih a. Objasnjenje kako organizacija olakšava pristup radnika medicinskim i zdravstvenim uslugama koje nisu vezane za profesiju, kao i obim pristupa koji se pruža. b. Opis svih dobrovoljnih usluga i programa promocije zdravlja koji se nude radnicima za rešavanje velikih zdravstvenih rizika koji nisu povezani sa radom, uključujući specifične zdravstvene rizike koji su pomenuti, i kako organizacija olakšava pristup radnika ovim uslugama i programima.	a./b. Hemofarm na lokalnom nivou nudi različite programe koji se bave opštim zdravstvenim aspektima. To uključuje lokalne zdravstvene aktivnosti (npr. tokom dana zdravlja), dobrovoljne ponude za blagostanje (npr. fitnes centri/sportske aplikacije i globalne inicijative kao što je „Zdravstveni izazov“).		
403-7 Prevencija i umanjenje uticaja zdravlja i bezbednosti na radu direktno u vezi sa poslovnim odnosima Opis pristupa organizacije sprečavanju ili ublažavanju značajnih negativnih uticaja na zdravlje i bezbednost na radu koji su direktno povezani sa njenim poslovanjem, proizvodima ili uslugama preko njenih poslovnih odnosa, i povezane opasnosti i rizici.	Nisu identifikovani značajni negativni uticaji na zdravlje i bezbednost na radu koji su direktno povezani sa Hemofarmovim poslovanjem, proizvodima ili uslugama u sklopu njegovih poslovnih odnosa, kao ni povezane opasnosti i rizici		

OBELODANJIVANJE	REFERENCE	OBELODANJIVANJE	REFERENCE
403-10: Loše zdravlje u vezi sa radom	<p>a. U 2022. godini nije zabeležen nijedan slučaj priznatih profesionalnih bolesti u vezi sa radom.</p> <p>b. Podaci nisu dostupni.</p> <p>c. Opasnosti u vezi sa radom koje predstavljaju rizik od lošeg zdravlja uglavnom se procenjuju kroz procenu rizika na radnom mestu.</p> <p>d/e. Nije primenljivo.</p>		
GRI 404: Obuke i edukacija 2016	<p>404-1 Prosečan broj časova obuke godišnje po zaposlenom</p> <p>a. Prosečan broj časova obuke koje su zaposleni u organizaciji prošli tokom perioda izveštavanja, po:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. polu; ii. kategoriji zaposlenih. <p>404-2 Programi za unapređenje veština zaposlenih i programi pomoći u tranziciji</p> <p>a. Vrsta i obim realizovanih programa i pružena pomoć za unapređenje veština zaposlenih.</p> <p>b. Programi pomoći u tranziciji koji se obezbeđuju da bi se olakšala kontinuirana zapošljivost i upravljanje završecima karijere koji su rezultat penzionisanja ili prestanka radnog odnosa.</p> <p>404-3 Procenat zaposlenih koji dobijaju redovne ocene učinka i razvoja karijere</p> <p>Procenat ukupnog broja zaposlenih prema polu i kategoriji zaposlenih koji su dobili redovnu ocenu performanse i razvoja karijere tokom perioda izveštavanja.</p>		
GRI 405: Različitosti i jednake mogućnosti 2016	<p>405-1 Različitosti organa upravljanja i zaposlenih</p> <p>a. Procenat pojedinaca u organima upravljanja organizacije u svakoj od sledećih kategorija različitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Pol ii. Starosna grupa: ispod 30 godina starosti, 30-50 godina starosti, preko 50 godina starosti; iii. Drugi indikatori različitosti gde je relevantno (kao što su manjine ili ranjive grupe). <p>b. procenat zaposlenih po kategoriji zaposlenih u svakoj od sledećih kategorija različitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Pol ii. Starosna grupa: ispod 30 godina starosti, 30-50 godina starosti, preko 50 godina starosti; iii. Drugi pokazatelji različitosti gde je to relevantno (kao što su manjinske ili ranjive grupe). <p>405-2 Odnos osnovne zarade i naknade između žena i muškaraca</p> <p>a. Odnos osnovne zarade i naknade između žena i muškaraca za svaku kategoriju zaposlenih, prema značajnim lokacijama poslovanja.</p> <p>b. Definicija koja se koristi za „značajne lokacije poslovanja“.</p>		
GRI 406: Nediskriminacija 2016	<p>406-1 Incidenti diskriminacije i preduzetne korektivne mere</p> <p>a. Ukupan broj incidenata diskriminacije u toku perioda izveštavanja.</p> <p>b. Status incidenata i preduzetne mere u odnosu na:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Incident razmotren od strane organizacije; ii. Planovi za otklanjanje su implementirani; iii. Planovi za otklanjanje koji su primenjeni, sa rezultatima analiziranim tokom rutinskih internih procesa revizije upravljanja; iv. Incident više nije predmet mere. 		

OBELODANJIVANJE	REFERENCE		
GRI 407: Sloboda udruživanja i kolektivnog pregovaranja 2016			
<p>407-1 Poslovi i dobavljači kod kojih pravo slobode udruživanja i kolektivnog pregovaranja može da bude izloženo riziku</p> <p>a. Poslovi i dobavljači kod kojih prava radnika na slobodu udruživanja i kolektivno pregovaranje mogu da budu prekršena odnosno pod znatnim rizikom u pogledu:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. vrste posla (kao što je proizvodni pogon) i dobavljač; ii. zemalja odnosno geografskih regija gde se smatra da poslovi i dobavljač predstavljaju rizik. <p>b. Mera koje je preduzela organizacija tokom perioda izveštavanja sa namerom da podrži prava na slobodu udruživanja i kolektivnog pregovaranja.</p>	<p>/</p> <p>Još uvek nije ustanovljeno globalno praćenje podataka na nivou Grupe.</p>	<p>410-1 Zaposleni koji rade na poslovima bezbednosti obučeni su u skladu sa politikama odnosno procedurama poštovanja ljudskih prava</p> <p>a. Procenat zaposlenih koji rade na poslovima bezbednosti koji su prošli formalnu obuku vezano za politike organizacije u poštovanju ljudskih prava ili specifične procedure i njihovu primenu u bezbednosti.</p> <p>b. Da li se zahtevi obuke takođe odnose i na treća lica, organizacije koje obezbeđuju zaposlene koji rade na poslovima bezbednosti.</p>	<p>Zaposleni koji rade na poslovima bezbednosti (bilo da su zaposleni u kompaniji, ili angažovani preko trećih lica) u obavezi su da poštuju Kodeks ponašanja kompanije, koji važi za sve zaposlene ponaosob, i njene etičke principe.</p>
GRI 408: Dečja radna snaga 2016		GRI 411: Prava domaćeg stanovništva 2016	
<p>408-1 Poslovi i dobavljači koji predstavljaju znatan rizik od incidenata koji se tiču upotrebe dečje radne snage</p> <p>a. Poslovi i dobavljači koji predstavljaju znatan rizik od incidenata koji se tiču upotrebe dečje radne snage:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. dečje radne snage; ii. mlađih radnika koji su izloženi opasnom radu. <p>b. Poslovi i dobavljači koji predstavljaju znatan rizik od incidenata koji se tiču upotrebe dečje radne snage u smislu:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. vrste posla (kao što je proizvodni pogon) i dobavljač; ii. zemalja odnosno geografskih regija gde se smatra da poslovi i dobavljač predstavljaju rizik. <p>c. Mera koje je preduzela organizacija tokom perioda izveštavanja sa namerom da doprinese efikasnom ukidanju korišćenja dečje radne snage.</p>	<p>Neki značajan rizik ovog tipa nije identifikovan u STADA-inom poslovanju. U 2022. godini, STADA je počela da uspostavlja svoj program Odgovorne nabavke (RP program) i odlučila da uspostavi partnerstvo sa kompanijom EcoVadis kako bi ocenila ESG rizike i učinak njenih dobavljača. U 2022. godini nije ustanovljeno globalno praćenje podataka na nivou Grupe.</p> <p>Do sada kompanija nije dobila ni jedan izveštaj o slučajevima zapošljavanja maloletnih lica, niti o slučajevima kršenja radničkih prava njenih zaposlenih po bilo kom osnovu.</p>	<p>411-1 Incidenti koji uključuju kršenje prava domaćeg stanovništva</p> <p>a. Ukupan broj identifikovanih incidenata koji uključuju kršenja prava domaćeg stanovništva u toku perioda izveštavanja.</p> <p>b. Status incidenata i preduzetih mera u pogledu sledećeg:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Incident je razmotrla organizacija; ii. Planovi za oticanje su implementirani; iii. Planovi za oticanje koji su implementirani, sa rezultatima analiziranim tokom rutinskih internih procesa revizije upravljanja; iv. Incident više nije predmet mere. 	<p>Hemofarm ne vrši nikakav negativan uticaj na domaće stanovništvo u zajednicama u kojima obavlja svoje aktivnosti.</p>
GRI 409: Prisilan ili obavezan rad 2016		GRI 413: Lokalne zajednice 2016	
<p>409-1 Poslovi i dobavljači koji predstavljaju znatan rizik od incidenata koji se tiču prisilnog ili obaveznog rada</p> <p>a. Poslovi i dobavljači koji predstavljaju znatan rizik od incidenata koji se tiču prisilnog ili obaveznog rada, u smislu:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. vrste posla (kao što je proizvodni pogon) i dobavljač; ii. zemalja odnosno geografskih regija gde se smatra da poslovi i dobavljač predstavljaju rizik. <p>b. Mera koje je preduzela organizacija tokom perioda izveštavanja sa namerom da doprinese eliminaciji svih oblika prisilnog ili obaveznog rada.</p>	<p>Neki značajan rizik ovog tipa nije identifikovan u STADA-inom poslovanju. U 2022. godini, STADA je počela da uspostavlja svoj program Odgovorne nabavke (RP program) i odlučila da uspostavi partnerstvo sa kompanijom EcoVadis kako bi ocenila ESG rizike i učinak njenih dobavljača. U 2022. godini nije ustanovljeno globalno praćenje podataka na nivou Grupe.</p> <p>U 2022. godini, kompanija nije dobijala izveštaje o značajnim rizicima od pojave incidenta koji bi uključivali prisilan ili obavezan rad.</p>	<p>413-1 Poslovi uz angažman lokalne zajednice, ocenjivanje uticaja i programi razvoja</p> <p>Procenat poslova na kojima je angažvana lokalna zajednica, procene uticaja, i/ili programi razvoja, uključujući upotrebu:</p> <p>i. Procene društvenog uticaja, uključujući i procene uticaja polova, zasnovane na procesima participacije;</p>	<p>Hemofarm Fondacija svoje aktivnosti je usmerila na 3 glavna programa - Program za zdravlje, Program za obrazovanje, i Program za kulturu. Budući da rodna ravnoteža predstavlja važan ESG KPI za STADU, Fondacija nastoji da ostvari puno poštovanje rodne ravnoteže u svim svojim programima. Takođe, Fondacija procenjuje i potrebe ranjivih grupa, uključujući i rodne uticaje, npr. unutar populacije LGBTIQ+.</p>
		<p>ii. Procene uticaja na životnu sredinu i tekući monitoring;</p> <p>iii. javno objavljuvanje rezultata procene uticaja na životnu sredinu i društvenog uticaja;</p> <p>U skladu sa procenom uticaja klimatskih promena na životnu sredinu u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori, Hemofarm Fondacija pokrenula je kontinuirano pošumljivanje ugroženih područja, gde je do sada posadeno stotine sadnica drveća u cilju očuvanja lokalnih ekosistema, sa posebnim fokusom na sprečavanje erozije zemljišta usled poplava.</p> <p>Redovni izveštaji o aktivnostima javno su dostupni na: https://www.fondacijahemofarm.org.rs/eng/ko-smo-mi/izvestaji-o-radu</p>	

OBELODANJIVANJE	REFERENCE	OBELODANJIVANJE	REFERENCE
iv. programi za razvoj lokalne zajednice zasnovani na potrebama lokalne zajednice;	<p>Glavni programi Fondacije navedeni su u tački „i“, a jedan od primera u okviru Programa za zdravlje je i projekat „Na kafi sa psihologom“. Kako bi ukazala na važnost mentalnog zdravlja i podstakla javnost da zatraži pomoć od stručnjaka, Hemofarm Fondacija je pokrenula ovaj projekt, sa ciljem da utiče na svest javnosti da o mentalnom zdravlju treba voditi računa isto onako kao i o fizičkom zdravlju, kao i da poremećaji mentalnog zdravlja ne predstavljaju ličnu slabost, već zdravstveni problem sa koji postoji odgovarajuće rešenje ukoliko se stručna pomoć zatraži na vreme. Projekat „Na kafi sa psihologom“ zamišljen je kao serijal besplatnih sesija sa psiholozima, na kojima će svи zainteresovani moći da steknu uvid u određena psiholoska stanja, kao i da dobiju savet kome da se obrate za podršku. Razgovori na ovim tribinama predstavljaju priliku da se otvoreno govori o mentalnom zdravlju sa stručnjacima – psiholozima i psihijatrima, kao i predstavnicima relevantnih institucija i javnim ličnostima koje se lično hvatale u koštac sa ovakvim problemima u svom životu. Projekat „Na kafi sa psihologom“ sprovodi se u saradnji sa Institutom za psihologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu i uz partnerstvo sa Art komunom Dorćol Platz. U toku sprovođenja ovog projekta, organizovani su razgovori na temu borbe sa depresijom, stresom na poslu, na temu karijera i porodica, kako se nositi sa bolescu, kako prihvati činjenicu da ne možete da zatrudnite, razvod, zavisnost, kako obuzdati decu u korišćenju elektronskih uređaja.</p> <p>Inicijativa za pokretanje ovog projekta potekla je od lekara i medijskih profesionalaca, koji su zastupljeni u Upravnom odboru Fondacije (https://www.fondacijahemofarm.org.rs/eng/ko-smo-mi/nas-tim), a podstaknuta je važnim društvenim problemima izazvаниh problemima mentalnog zdravlja. Više primera o razvojnim programima zajednice pronađite na: https://www.fondacijahemofarm.org.rs/eng/sta-radimo</p>	<p>413-2 Poslovi sa značajnim stvarnim i potencijalnim negativnim uticajem na lokalne zajednice</p> <p>Poslovi sa značajnim stvarnim i potencijalnim negativnim uticajem na lokalne zajednice, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. lociranje poslova; ii. značajne stvarne i potencijalne negativne uticaje poslova. 	<p>U zemljama i regionima gde Hemofarm posluje nisu zabeleženi slučajevi kriznih situacija, niti značajni stvari i potencijalni uticaji na lokalne zajednice u 2022. godini.</p>
v. Planovi za angažman zainteresovanih strana zasnovani na mapiranju zainteresovanih strana;	Više od 100 izvanrednih pojedinaca, stručnjaka na polju zdravlja, obrazovanja, društvene odgovornosti, održivog razvoja, filantropije i kulture pisalo je blogove za Hemofarm Fondaciju na većinu aktuelnih tema iz ovih oblasti. Sadržaj je dostupan na: https://www.fondacijahemofarm.org.rs/eng/blog	<p>414-1: Novi dobavljači koji su analizirani uz pomoć društvenih kriterijuma</p> <p>Procenat novih dobavljača koji su analizirani uz pomoć društvenih kriterijuma.</p>	<p>U 2022. godini, STADA je počela da uspostavlja svoj Program odgovorne nabavke (RP program) i odlučila da uspostavi partnerstvo sa kompanijom EcoVadis kako bi ocenila ESG rizike i učinak njenih dobavljača. Ovim programom rukovodi Globalna funkcija nabavke, uključujući i članove iz Globalnog BZR, Pravnih poslova i Lanca nabavke.</p>
vi. proširene komisije za konsultaciju sa lokalnim zajednicama i procesi koji uključuju osetljive grupe;	Hemofarm Fondacija je osnivač i član Srpskog filantropskog foruma član Evropske filantsropske asocijacije, koja okuplja 10.000 profitnih i neprofitnih fondacija iz 30 evropskih zemalja. Ove institucije između ostalog rade procenjivanje potreba ranjivih društvenih grupa, kao što su migranti, LGBTIQ+ i drugi. Između ostalog, prikupljana je humanitarna pomoć za NURDOR (Nacionalno udruženje roditelja dece obolele od raka u Srbiji), Svrtište za decu bez roditelja, Svrtište za odrasle i starije osobe, i drugo.	<p>414-2: Negativni društveni uticaji u lancu snabdevanja i preduzete mере</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Broj dobavljača za koje je izvršena procena vezano za društvene uticaje. b. Broj dobavljača kod kojih su identifikovani značajni stvari i potencijalni negativni društveni uticaji. c. Značajni stvari i potencijalni negativni društveni uticaji identifikovani u lancu nabavke. d. Procenat dobavljača kod kojih su identifikovani značajni stvari i potencijalni negativni društveni uticaji, a sa kojima su dogovorena poboljšanja, kao rezultat procene. e. Procenat dobavljača kod kojih su identifikovani značajni stvari i potencijalni negativni društveni uticaji, sa kojima su prekinuti odnosi kao rezultat procene, i razlozi za to. 	<p>Za 2022. godinu nije bilo ustanovljeno globalno praćenje podataka na nivou cele Grupe.</p>
vii. radnički saveti, komisije za BZR i druga predstavnička tela koja će se baviti uticajima;	Sva zvanična tela zaposlenih STADE u zemljama gde je aktivna Hemofarm Fondacija podstiču se da učestvuju u procesima društvenog partnerstva za dobrobit zajednice. Jedan od takvih primera bilo je prikupljanje stvari za donaciju Ukrajini, nakon što je počeo rat u toj zemlji	<p>415-1 Politički doprinosi</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Ukupna monetarna vrednost novčanih i priloga u naturi, koji su dati direktno ili indirektno, po organizaciji i po zemlji i primaoci/uživaoci. b. Ukoliko je primenjivo, na koji način je procenjena monetarna vrednost priloga u naturi. 	<p>U 2022. godini, kao ni u prethodnim ciklusima izveštavanja, Hemofarm nije primao niti davao kakvu vrstu donacija – ni novčanu, ni u naturi, političkim strankama, politički aktivnim licima, niti političkim i državnim institucijama.</p>
viii. formalni žalbeni postupci lokalne zajednice.	Čitava javnost u krajevima gde je Fondacija aktivna pozvana je da ukaže na ključna pitanja od društvenog značaja, uključujući žalbe i prigovore, adresirane na kontakte koji su javno dostupni. Fondacija aktivno razmatra sve vrste eksterno inicirane komunikacije i, u skladu sa zaključcima, predlaže dalje aktivnosti, obraćajući se institucijama od javnog značaja, koje mogu da se uključe u rešavanje lokalnih društvenih problema. Kontakti su navedeni i dostupni na web-sajtu Fondacije: https://www.fondacijahemofarm.org.rs/eng	<p>GRI 414: Provera dobavljača u pogledu društvene odgovornosti</p>	<p>GRI 415: Javna politika 2016</p>

OBELODANJIVANJE	REFERENCE	OBELODANJIVANJE	REFERENCE
GRI 416: Zdravlje i bezbednost potrošača 2016			
416-1 Procena zdravstvenih i bezbednosnih uticaja kategorija proizvoda i usluga	<p>Zdravstveni i bezbednosni uticaji svih proizvoda (100%) obavezno se prate u okviru farmakovigilanse (zahtevi farmaceutske industrije). Neželjena reakcija na lek (ADR) definiše se u farmakovigilansi kao nenameravana ili neželjena štetna reakcija koja se javlja pri dozama koje pacijenti normalno koriste, za dijagnozu, lečenje, ili prevenciju bolesti. Jednostavno rečeno, to su neželjeni medicinski problemi koji se javljaju usled upotrebe lekova. ADR predstavljuju ključnu brigu u farmakovigilansu, nauci i aktivnostima vezanim za otkrivanje, ocenjivanje, razumevanje i prevenciju neželjenih dejstava i svi drugih problema vezano za lekove. Neželjene reakcije mogu da budu manje, kao što je osip, ili ozbiljnije, kao što je otkazivanje nekog organa, a u ekstremnim slučajevima čak mogu da dovedu i do smrtnog ishoda. Do njih može da dođe odmah nakon uzimanja, ili može da prođe neko vreme pre nego što se oni razviju. Identifikovanje neželjenih dejstava i rad na smanjivanju njihovih pojava predstavlja ključni deo farmakovigilanse. Ovo uključuje i post-marketinški nadzor, gde se prati bezbednost upotrebe lekova kod velikog broja pacijenata, u „životnom“ okruženju nakon odobravanja puštanja na tržište, uz regulisana klinička ispitivanja koja se obavljaju pre nego što se lek odobri. Ovo takođe uključuje i prenošenje informacija medicinskim radnicima o rizicima vezanim za upotrebu lekova i javnosti, kao i primenu strategija u cilju svođenja potencijalnog rizika na najmanju moguću meru. Prikazano u Odeljku 2 ovog izveštaja / strane 41. i 42.</p>		
416-2 Incidenti neusaglašenosti u pogledu zdravstvenih i bezbednosnih uticaja proizvoda i usluga	<p>Hemofarmov sistem kvaliteta i farmakovigilanse prati i prevenira pojavu incidenta neusaglašenosti sa propisima i/ili dobrovoljno prihvaćenim kodeksima vezano za zdravlje i bezbednost naših proizvoda</p> <p>Tokom 2022. godine, nije bilo slučajeva neusaglašenosti proizvoda sa propisima, koji bi rezultirali novčanom ili nekom drugom kaznom, ili upozorenjem.</p>		
GRI 417: Marketing i označavanje 2016			GRI 418: Privatnost potrošača 2016
417-1 Zahtevi za informacije o proizvodu i označavanje proizvoda	<p>Označavanje se definije kao pisani, štampani ili grafički materijal na bilo kom artiklu ili pakovanju, koji pruža odgovarajuće i neophodne informacije o proizvodu. Svrha označavanja lekova je jasna i nedvosmislena identifikacija leka i uslova za njegovu bezbednu upotrebu, propisano strogim i zahtevnim pravnim propisima i farmaceutskim standardima. Hemofarm na svojim proizvodima primenjuje obavezne informacije kako bi ispunila standarde bezbednosti proizvoda.</p>		
418-1 Utemeljene žalbe u vezi sa kršenjem privatnosti korisnika i gubitkom podataka o klijentima	<p>a. Ukupan broj primljenih utemeljenih žalbi vezano za kršenje privatnosti korisnika, kategorizovano kako sledi:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. žalbe dobijene od spoljnih strana i potkrepljene od strane organizacije; ii. žalbe regulatornih organa. <p>b. Ukupan broj identifikovanih curenja, krađe ili gubitaka podataka klijentata.</p> <p>c. Ako organizacija nije identifikovala ni jednu utemeljenu žalbu, dovoljna je kratka izjava o toj činjenici.</p>		

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Ernst & Young d.o.o. Beograd
Vladimira Popovića 8a
11070 Beograd

Tel: +381 11 2095 800
Fax: +381 11 2095 890
ey.com/rs

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG PRAKTIČARA RUKOVODSTVU HEMOFARM A.D. VRŠAC

Obim angažovanja

Angažovali smo od strane rukovodstva Hemofarm a.d. Vršac da izvršimo angažovanje ograničenog uveravanja, kako je definisano u Međunarodnim standardima o angažovanjima uveravanja, u daljem tekstu angažovanje, da izvestimo o kvalitativnim i kvantitativnim obelodanjivanjima („Predmet ispitivanja“) sadržanim u Izveštaju o održivom razvoju Hemofarm a.d. Vršac za period od 1. januara 2022. do 31. decembra 2022. godine („Izveštaj“).

Kriterijumi koje primenjuje Hemofarm a.d. Vršac

U pripremi kvalitativnih i kvantitativnih obelodanjivanja sadržanih u Izveštaju o održivom razvoju, rukovodstvo Hemofarm a.d. Vršac je primenilo zahteve koji su postavljeni u Standardima izveštavanja o održivosti Globalne inicijative za izveštavanje („GRI standardi“) („Kriterijumi“).

Odgovornost rukovodstva Hemofarm a.d. Vršac

Rukovodstvo Društva je odgovorno za izbor Kriterijuma, kao i za prezentovanje Izveštaja o održivom razvoju u skladu sa tim Kriterijumima, u svim materijalnim aspektima. Ova odgovornost uključuje uspostavljanje i održavanje sistema internih kontrola, održavanje adekvatne evidencije i pravljenje procene koje su relevantne za pripremu predmeta ispitivanja, na način da ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, bilo zbog prevare ili greške.

Odgovornost praktičara

Naša odgovornost je da iznesemo zaključak o prezentaciji predmeta ispitivanja na osnovu dokaza koje smo pribavili.

Sprovedeli smo angažovanje u skladu sa *Medunarodnim standardima za angažovanja uveravanja osim revizije ili pregleda istorijskih finansijskih informacija (ISAE 3000 (izmenjen))*. Ovi propisi nalažu da planiramo i izvršimo svoje angažovanje kako bismo izrazili zaključak o tome da li smo svesni bilo kakvih materijalnih modifikacija koje je potrebno izvršiti na predmetu ispitivanja kako bi ono bilo u skladu sa Kriterijumima, i da izdamo Izveštaj. Priroda, vreme i obim odabranih procedura su predmet našeg prosudjivanja, uključujući procenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza, bilo zbog prevare ili greške.

Verujemo da su pribavljeni dokazi dovoljni i odgovarajući da obezbede osnovu za naš zaključak sa ograničenim uveravanjem.

PIB: 101824091 • Matični broj: 17155270 • Upisan i unet osnovni kapital: 15.075,01 EUR
Registarski broj 47839 kod Agencije za privredne registre
Postovni račun 160-0000000399176-13 kod Banca Intesa a.d. Beograd

Naša nezavisnost i upravljanje kvalitetom

Zadržali smo svoju nezavisnost i potvrđujemo da smo ispunili zahteve Etičkog kodeksa za profesionalne računovode koji je izdao Odbor za međunarodne etičke standarde za računovode i da imamo potrebne kompetencije i iskustvo za obavljanje ovog angažovanja uveravanja.

EY takođe primenjuje Međunarodni standard upravljanja kvalitetom 1, *Upravljanje kvalitetom za firme koje vrše revizije ili preglede finansijskih izveštaja, ili druga angažovanja uveravanja ili srodnih usluga*, koji zahtevaju da dizajniramo, implementiramo i primenjujemo sistem upravljanja kvalitetom koji uključuje politike ili procedure u vezi sa usklađenošću sa etičkim zahtevima, profesionalnim standardima i važećim zakonskim i regulatornim zahtevima.

Opis sprovedenih procedura

Procedure koje se sprovode u okviru angažovanja sa ograničenim uveravanjem razlikuju se po prirodi i vremenu, i manje su po obimu, u odnosu na angažovanje sa razumnim uveravanjem. Shodno tome, nivo uveravanja dobijen u angažovanju sa ograničenim uveravanjem je znatno niži od nivoa uverenja koji bi se stekao da je izvršeno angažovanje sa razumnim uveravanjem. Naše procedure su osmišljene na način da se dobije ograničen nivo uveravanja na kojem ćemo zasnovati naš zaključak i ne pružaju sve dokaze koji bi bili potrebnii za pružanje razumnog nivoa uveravanja.

Iako smo razmotrili efektivnost internih kontrola rukovodstva kada smo odredivali prirodu i obim naših procedura, naše angažovanje uveravanja nije bilo osmišljeno da pruži uveravanje o internim kontrolama. Naše procedure nisu uključivale kontrolna testiranja ili sprovođenje procedura koje se odnose na proveru sabiranja ili izračunavanja podataka unutar IT sistema.

Angažovanje ograničenog uveravanja se sastoji od intervjua, pre svega lica odgovornih za pripremu kvalitativnih i kvantitativnih obelodanjivanja sadržanih u Izveštaju o održivom razvoju za period od 1. januara 2022. do 31. decembra 2022. godine, kao i primene analitičkih i drugih odgovarajućih procedura.

Naše procedure su uključivale:

- Sticanje razumevanja strukture održivosti u organizaciji i uključivanja zainteresovanih strana;
- Procena procesa sprovođenja analize materijalnosti u skladu sa GRI kriterijumima;
- Intervjui lica odgovornih za pripremu Izveštaja u vezi sa procesom pripreme, sistemom internih kontrola u ovom procesu i obelodanjivanjima u Izveštaju;
- Identifikacija rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u Izveštaju koji se razmatraju u okviru GRI kriterijuma;
- Analitičke procedure na kvalitativnim i kvantitativnim obelodanjivanjima prikazanim u Izveštaju;
- Evaluacija prezentacije kvalitativnih i kvantitativnih obelodanjivanja u skladu sa GRI kriterijumima;
- Pregled GRI indeksa sadržaja i uključenih referenci, u odnosu na zahteve GRI standarda.

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Zaključak

Na osnovu sprovedenih procedura i prikupljenih dokaza, nismo uočili da je potrebno izvršiti bilo kakve materijalne modifikacije u kvalitativnim i kvantitativnim obelodanjivanjima sadržanim u Izveštaju o održivom razvoju za period od 1. januara 2022. do 31. decembra 2022. godine, kako bi on bio u skladu sa Kriterijumima.

U Beogradu, 4. oktobra 2023. godine

Danijela Mirković
Ovlašćeni revizor
Ernst & Young d.o.o. Beograd

A member firm of Ernst & Young Global Limited